

ŞANLI URFA
ATASÖZLERİ
ve
DEYİMLERİ
SÖZLÜĞÜ

Adil SARAÇ

ŞANLIURFA ATASÖZLERİ
VE
DEYİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Adil SARAÇ

**DAL YAYINCILIK
ŞANLIURFA — 1987**

DAL YAYINCILIK
Kürkçüoğlu İşhanı
Kat 3, No. 58
P.K. 135
ŞANLIURFA

İlmi Araştırma Serisi : 4

Sevgili oğlum Halil Eymen'e...

*Deyim karşılıklarından kısmen ve tamamen
veya değiştirilerek izinsiz alıntı yapılamaz*

YAYINCI

Dizgi - Baskı - Cilt :

BAYRAK MATBAACILIK
Kışla Cad. No : 109 / 10
Nur Sanayi Sitesi
Topçular — İSTANBUL

Ö N S Ö Z

Elinizde olan bu çalışma uzun süren emeklerin ürünüdür. 1972 yılında derleme çalışmalarına başlanmış ve bu çalışmaların bir bölümü 1979/1983 yılları arasında HARRAN Kültür ve Folklor Dergisi'nde Asil SÖYLER, M. Emin BE-YAZGÜL, Ali KAZAZ, Ergin OKUR imzalarıyla yayımlanmıştır. O günden sonra da derleme çalışmaları devam etmiş, deyimlerin anlamlandırılmaları gözden geçirilmiş, eksiklikler ve yanlışlıklar giderilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmaya malzeme olmuş deyim ve atasözlerinin hepsini Urfa'ya mal etmenin anlamsız ve yanlış olacağını takdir edersiniz. Ancak bunların hepsinin Urfa günlük konuşma dilinden derlendiği de gözden uzak tutulmamalıdır. Yani bu çalışmanın muhtevası Urfa Atasözleri ve Deyimleri değil, Urfa'da kullanılan Atasözleri ve Deyimlerdir.

Elinizdeki kitabın transkribe edilmemiş olması en büyük eksikliğidir. Piyasadaki ekonomik baskı tekniklerinin bu konuda elverişsiz olması bu çalışmayı, bu şekilde yayınlamayı zorunlu kıldı. Buna rağmen sözlük kısmının başına koyduğumuz anahtar bu eksikliği bir nebze olsun giderecektir kanaatindeyim.

Başta atasözleri, sonra deyimler alfabetik sırayla dizilmişlerdir. Herhangi bir harfe ait atasözleri ve deyimler bittiğinde sayfa altları boş bırakılmıştır. Bundan amacımız oku-

yucularımızın buraya alınanlar dışında bir söz duydukları zaman eklemelerini sağlamak ve eksiksiz bir Şanlıurfa Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü elde etmektir.

Gerek bu çalışmayı derleyen, gerekse tasnif eden olarak, büyük yardımlarını gördüğüm M. Emin BEYAZGÜL, Ali KAZAZ, M. Emin ERGİN ile HARRAN Kültür ve Folklor Dergisi yöneticilerine sonsuz teşekkürlerimi sunar, lütfedip kabul etmelerini dilerim.

Mehmet Adil SARAÇ
1986

GİRİŞ

Edebiyatımızda atasözleri ilk defa derleme çabasına giren Şinasi, atasözünü, «Durûb-ı emsal ki hikmet'ül avamdır, lisanından sadır olduğu milletin mahiyet-i efkârına delâlet eder / Atasözleri halkın özlü sözleri olup, söyleyen milletin düşünce yapısını ortaya çıkarır.» şeklinde tanımlar¹.

Hüseyin Kâzım Kadri, «Atasözleri ecdattan nakil ve rivayet edilen sözler ve öğütler» olarak tanımlar².

Ahmet KABAKLI, «Halkın yarattığı ve binlerce yıldan beri benimseyerek hayat düsturu edindiği hikmetli, özlü, ve ciz sözlere atasözü denir... Başlangıçta bir düşünürün ağzından çıkmış olsalar bile halk bunlar üstündeki şahsîlik izlerini silip kütleye mal etmiştir. Söyleyeni bilinmeyen ortaklaşa folklor ürünlerine tam örneklerdir... Ne var ki bazı atasözleri birbirine zıt görünen fakat aynı derecede doğru hikmetleri, durumları ifade ederler. Ancak bunların kullanılış yerlerinin farklı olduğu unutulmamalıdır.» ifadesini kullanıyor³.

L. Sami AKALIN, «Atalardan kalma değerli söz. Ne zaman söylendiği, kimin söylediği belli değildir... Bunlar /ıcaz/ denen kestirme anlatımın en başarılı örnekleridir. Uygarlığın zamanla değişmesi, atasözlerindeki dünya görüşü ve kıy-

(1) Şinasi, Durûb-ı Emsal-i Osmaniye İstanbul 1280

(2) Hüseyin Kâzım Kadri, Büyük Türk Lügati İstanbul 1927

(3) Ahmet KABAKLI, Türk Edebiyatı c. 1 İstanbul 1973

met hükümlerinde ufak tefek yıkıntılar yapsa da, insanın değişmeyen yönleri onları gene de her zaman ayakta tutar.» diyor⁴.

Ö. Asım AKSOY, «... Her atasözü belli bir kalıp içinde, belli özelliklerle söylenmiş olan donmuş bir şekildir. Sözcükler değiştirilip yerlerine /aynı anlamda da olsa/ başka sözcükler kullanılamayacağı gibi, söz diziminin şekli de bozulmaz...» diyerek tanıma ayrı bir boyut kazandırır⁵.

Türkçe Sözlük'te, «Atasözü, uzun deneme ve gözlemlere dayanarak, kısaca söylenmiş ve halka mal olmuş öğüt.» şeklinde bir tanım vardır⁶.

A. Hikmet PAR ise, «Atasözleri, atalarımızın sosyal yaşantımızı denemelere dayalı olarak eleştiri, öğüt, genel kural biçiminde yorumlayan özlü sözleridir. Her biri bağımsız bir cümle olan bu sözlerde halkımızın gelenek ve görenekleri, hayata bakış açıları, nükte, ince alay, taşlama, övgü ve yergi ile olguları değerlendiriş yolları görülür. Atasözlerinin özellikleri ise,

1. Kısalık ve özlülük
2. Tarafsızlık
3. Genelleştirme
4. Sürekli gözlem
5. Ders ve öğüt verme
6. Kılavuzluk ve yol göstericilik

(4) L. Sami AKALIN, Edebiyat Terimleri Sözlüğü İstanbul 1984

(5) Ömer Asım AKSOY, Atasözleri ve Deyimler Ankara 1965

(6) Türkçe Sözlük: Türk Dil Kurumu Ankara 1973

7. Gelenek ve görenekleri yansıtmaya
8. Halk inanışları
9. Gerçekçilik
10. Eleştiri, yergi, alay
11. Mecazlı anlatım
12. Sanatlı anlatımdır»

diyerek atasözleri hakkında düşüncelerini ortaya koyar⁷.

Atasözlerinin işlevini Adnan ÖTÜKEN, atasözünün eski karşılığı olan «darb-ı mesel» terkinde arar. Buna göre, «mesel» söz, «darb» vurma, çarpma anlamındadır. Dolayısıyla atasözü söz vurma, söz çarpma, taşı gedigine koymak, sözü sırası gelince söylemek anlamındadır⁸.

Atasözleri her milletin sözlü edebiyatında kullanılan en önemli malzemedir. Bunların Türkçe konuşan tüm coğrafi sahalarda var olduğunu ve sıkça kullanıldığını Şükrü EL-ÇİN'in ayrıntılı açıklamalarından öğreniyoruz. Yapılan çok önemli bu araştırma atasözlerinin Türk boylarında hangi adlarla bilindiğini, hangi coğrafi sahalarda geçerli olduğunu, nasıl bir tarihî seyir içinde olduğunu gösteriyor. Özetlersek; atasözünün,

Göktürk, Uygur ve Karahanlılarda SAV,
Çuvaşlarda ÇAP, COMAK, SAMAH,
Turfan'da ATALAR SÖZÜ,

(7) Arif Hikmet PAR, Atasözleri İstanbul 1982

(8) Adnan ÖTÜKEN, Türk Atasözleri ve Deyimleri İstanbul 1971 adlı kitap-taki «Atasözleri Hakkında» yazısı.

Yakutlarda XOHONO,
Tobollarda TAKMAK,
Uranhalarda ÜLGERCOMAK,
Sagaylarda TAKPAK,
Kaş, Kızıl, Koyballarda SÖSPEK,
Hoten'de TABMA,

Kırgız, Kazak, Özbek, Karakalpak, Kazan, Başkurtlarda MAKAL, NAKIL olarak kullanıldığını, aynı anlama gelen «darb-ı mesel» in ise ilk defa Türkçe'de Yusuf Has Hacib'in «Kutadgu Bilig» adlı eserinde kullanıldığını, bu terkinin de,

Habeşçede MESL, MESÂLE,

Aramicede MESLA, MASAL,

Arapçada MASAL, MESEL

kelimelerinden türediğini savunuyor?

Şimdiye kadar aktardığımız tanım ve bu tanıma bağlı özellikler bu konuda yapılan çalışmalarını özetlemek amacını güdüyor. Bu tanımlara topluca bakıldığında küçük bir ayrıntının gözden uzak tutulduğu ortaya çıkıyor. Fakat yeri geldiğinde de bu ayrıntı dolaylı olarak dile getiriliyor. Şöyle ki, yukarıda sözü edilen kaynaklarda atasözleri ile ilgili bilgilerden sonra, söz «deyim» e gelince «deyim» le «atasözü» nün birbirinden ayrıldığı noktanın «atasözü» nün yargı taşıması olduğu vurgulanıyor. Bu noktayı açıklığa kavuştur-

duktan sonra atasözleri ve deyimlerin diğer özelliklerini sıralamaya çalışalım.

ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİN DAYANAKLARI

Her atasözü veya deyimın bilelim veya bilmeyelim bir ortaya çıkış nedeni vardır. Onu ilk defa kullanan kişinin belli zorlamalar sonucu doğmaca olarak kullandığı muhakkak. Bu yüzden atasözleri ve deyimlerin hangi zorlamalar, bir başka deyişle neye dayanarak çıktığını düşünmek ihtiyacı doğur. Aslında alıntılarda sözü edilen değişik atasözlerinde birbirinden farklı hatta zıt yargıların çıkması bu noktadan kaynaklanmaktadır. Atasözleri ve deyimlerin dayandığı yapı üçe ayrılır :

1. SOSYAL YAPI :

Toplumda var olan ekonomik, hukukî, dinî, millî yapıya ilişkin olan dengesizlikleri, tutarsızlıkları veya gerçekleri yansıtmak amacına yönelik atasözleri ve deyimler dayanaklarını sosyal yapıdan alırlar. Bu yapıya töreler, zaman ve moda da ilave edilebilir.

İbadet de gizli, kabahat da.

Zenginın malı züğürdün dilini yorar.

Haktan gelen haktır, bunu bilmeyen ahmaktır.

Kefilin ya saçı, ya sakalı.

İyilik etme, evine yetme.

Uydurup yiyene helal olsun.

Kız kızımız, oğlan kazancımız...

gibi atasözlerinin dayanakları sosyaldır.

2. FİZİKSEL YAPI :

Atasözleri ve deyimlerin doğmacasında fizik çevrenin de rolü büyüktür. Çevrenin doğal yapısına (yer şekilleri, bitki örtüsü, iklim), eşya, hayvan ve yiyecek varlığına atasözleri ve deyimler adeta bir ayna tutar. Mesela, Urfa'nın ılıman bir iklime sahip olduğu, «Kömürsüz kış da gider, çeyizsiz kız da gider, yeter ki sağlık olsun.» sözünden istidlal edilebilir.

Yatan itin kuyruğuna basılmaz.

Sana giden höllüğe yazık.

Tavuk gider ziçi de beraber gider.

Tahta tahtaya uymazsa çivi çakılmaz.

Kör kurdun rızkı ayağına gelir.

Kılavuzu karga olanın burnu boktan eksilmez.

Bize göre atasözleri ve deyimlerin en önemli yanı fiziksel yapılarıdır. Zira haberleşme ve ulaşım imkanlarının geniş olduğu çağımızda değişik yörelerde yaşayan insanlar birbirlerinin kültürlerinden etkilendikleri için atasözleri ve deyimler artık enterrejyonel hale gelmişlerdir. Bunların hangi yöreye ait oldukları ve otantik durumları atasözlerinde ve deyimlerde geçen fizik yapıdan kısmen de olsa anlaşılır. Mesela ipekle, elmayla, armutla, denizle ilgili atasözleri ve deyimlerin Urfa'da doğma ihtimali hemen hemen hiç yoktur.

3. PSİKOLOJİK YAPI :

Her atasözü veya deyimın değişik psikolojik baskılar altında doğduğu muhakkaktır. Tüm atasözlerinde savunma unsurunun ön planda olduğu gözden kaçmaz. Kişi içinde bulunduğu zor durumda kendini savunmak için aklileştirme, telafi, aynılaştırma yansıtma gibi yollara sapınca atasözü veya deyimın doğmaca cırtamı hazırlanmış demektir. Ancak bu savunma mekanizmasının yalnız sözü söyleyen kişiye dönük olduğu sanılmamalıdır. Bazan kişi yanındaki kişiyi savunmak, onu temize çıkarmak, birisinin kusuruyla alay etmek için de aynı yola başvurabilir.

Dibis pekmez farketmez.

Aba da bir kebe de bir giyene, güzel de bir çirkin de bir sevene.

Tellal ola eşeği yitine.

İt itin kuyruğuna basmaz.

Ben dedim, hadımım, o dedi, «oğlandan kızdın neyin var?»

İtten de ölen kâr, kurttan da.

Katıra babasını sormuşlar, «dayım attır» demiş.

Atasözleri ve deyimlerin doğmacasındaki zorlamaları söyledikten sonra, bunların dokularına bakmakta da yarar vardır. Yukarıda bir vesile ile atasözleri ile deyimlerin farkını söylemiş, atasözlerinin bir yargı getirdiğini ifade etmiştik. Genel kural olmamakla beraber atasözleri büyük bir çoğunlukla cümle olarak ele alınmakta ve düşünülmektedir. Deyimlerde bu yapıyı veya farkı zorlayanlar olsa bile bunlar is-

tisna kabul edilmelidir. Ayrıca atasözleri deyimlerden farklı olarak temsili olabilmekte, sözlerin akışına birden fazla kişi müdahale edebilmektedir. «Demiş, kızım sana taht mı vereyim, baht mı?», demiş, «baba baht ver taht kendiliğinden gelir» örneğinde olduğu gibi.

Özetlersek, atasözleri ve deyimler, toplumun hayata bakış açısını belirleyen özlü ve kalıplaşmış sözlerdir. Mutlaka bir dış veya iç baskı sonucu ortaya çıkmışlardır. Atasözleri, deyimlerden cümle olabilme, yargı taşıyabilme, temsili olabilme yönleriyle ayrılır.

Gerek atasözlerinin, gerekse deyimlerin yapısında göze batan bir ses güzelliği ve bir anlam güzelliği yatar. Ses güzelliği «alliterasyon» denen ses tekrarlarından, söz güzelliği ise gücünü teşbih, istiare, kinaye, istifham, mürsel mecaz sanatlarından almaktadır.

Şanlıurfa'dan derlediğimiz atasözlerinin muhtevaları için Türk atasözlerinden farklı bir şey söylenemez. Ancak gerek söz dizimi, gerek yargı ve gerekse sanat olayı açısından önemli özelliklerini sıralarsak bir takım ayrıntıları da gözden kaçırmamış oluruz.

YARGILARINA GÖRE ŞANLIURFA ATASÖZLERİ

1. Olumlu atasözleri : Aç it fırını yıkar.
Ağız yediğini, sırt giydiğini arar.
2. Olumsuz atasözleri : Aç aman bilmez.
Arsız erimez, çayır çürümez.
3. Emir bildiren atasözleri: Yatan itin kuyruğuna basma.
Aşın tanı, işin tanı, eşin tanı.

4. Dilek bildiren atasözleri : Adın çıkacağına, canın çıksın.
Bezirgân pazar eyle, sonunu nazar eyle.
5. Soru bildiren atasözleri : Cevizin bini bir pula, pul olmazsa ne yapayım?
Hırsıza kapı taka ne?
6. Şart belirten atasözleri : Zar yatarsa sen de yat...
Sabah olursa kokusu çıkar.
İyilik etme evine yetme.
7. Paradoks belirten atasözleri : Açı işletme, toku tepretme.

SÖZDİZİMLERİNE GÖRE ŞANLIURFA ATASÖZLERİ :

1. Yargı eki alan atasözleri: Varındır âlem senin yâridir.
Bülbülün çektiği dilinin belasıdır.
2. Yargı eki almayan atasözleri: Ağlamayana meme yok.
Er nerde avrat orda.
3. Yüklemsiz atasözleri : Delidir, malıdır.
Şeb de bir, şeker de.
4. Temsili atasözleri : Tilkiye demişler, «tavuk yayar mısın?» demiş, «hangi emrinizden geri kaldım?»

TAŞIDIKLARI EDEBİ SANATLARA GÖRE ŞANLIURFA ATASÖZLERİ :

1. TEŞBİH : Yılan gibi ezilir, büzülür, deliğine süzülür.
2. İSTİARE : Yılanın sevmediği ot burnunun dibinde biter.

3. MÜBALAĞA : Et giren yere dert girmez.
4. TENASÜP : Hatun gerek ki beg doğura.
5. MÜRSEL MECAZ : Kalçası kırığa ziyaret ne yapsın?
6. LEFF Ü NEŞR : Kazan yuvarlanır kapağını bulur, kör göz çapağını bulur.
7. TEZAT : Adam var adamın rahmanı, adam var adamın şeytanı.
8. MECAZ : Kör pazara varmasın, pazar körsüz kalmasın.
9. İSTİFHAM: Et kokarsa tuz getir, tuz kokarsa ne getir?

Çalışmamızın bu bölümünde geniş bir bibliyografya denemesi sunuyoruz. Gerek bu bölümde yer alan bilgilerin tekrar mahiyetinde olması, gerek Şanlıurfa gibi bir muhitte kaynak temin etmenin güçlüğü nedeniyle biz bu bibliyografyanın tamamından faydalanamadık. Ancak bu konuda yapılacak çalışmalara bir ışık tutar kanaatiyle bu denemeyi yapmakta fayda gördük.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdülahad Nuri : Atalar Sözü İstanbul 1334
- Ahmed Canib B. Hüseyin : Cümel-i Hikemiyye-i Türkiye Kas-
tamonu
- Ahmed Cevdet : Nevadir'ül Asar Kahire 1256
- Ahmed Mithat : Türki Durûb-ı Emsâl İstanbul 1295
- Ahmed Mithat : Durûb-ı Emsal-i Osmaniye Hikemiyatının Ah-
valini Tasvir İstanbul 1288
- Ahmed Nazif : Ukud'ül Leal fi Tercemet'il Emsal ? 1235
- Ahmed Rıza : Türk Atalar Sözü Çankırı 1933
- Ahmed Vefik Paşa : Durub-ı Emsal-i Türkiye İstanbul 1871
- Ahmed Vefik Paşa : Lehçe-i Osmani İstanbul 1306
- AŞALIN, L. Sami : Edebiyat Terimleri Sözlüğü İstanbul 1984
- AKSOY, Ömer Asım : Gaziantep Ağzında Atasözleri Anka-
ra 1941
- AKSOY, Ömer Asım : Atasözleri ve Deyimler Ankara 1965
- AKSOY, Ömer Asım : Atasözleri ve Deyimler El Kitabı An-
kara 1968
- ALBAYRAK, Nurettin : Folklorumuz ve Erzincan Erzincan
1983

- Ali Emiri : Durub-ı Emsal (El yazması üç defter Millet Ktb.)
- ARSUNAR, Ferruh : Gaziantep Folkloru İstanbul 1962
- AŞKUN, Vehbi Cem : Sivas Folkloru Sivas 1940
- ATAKURT, Mithat : Urfa Folklorundan Bir Demet Ankara
1951
- Badi Ahmed : Armağan Manzum ve Mensur Durûb-ı Emsal-i
Osmaniye
- BAHADINLI, Y. Ziya : Deyimlerimiz ve Kaynakları İstanbul
1962
- BALTACIOĞLU, İ. Hakkı : İzahlı Atasözleri İstanbul 1941
- BAYAZIT, Şehnaz : Türk Atasözleri Ankara 1969
- BAYRI, M. Halid : İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri İstanbul
1934
- BAYRI, M. Halid : İstanbul Folkloru İstanbul 1947
- BAYSANOĞLU, Şevket : Diyarbakır Folkloru Diyarbakır 1943
- BELENLİ, Mahmut : Bazı Tabirlerimizin Tarihi ve Hikayesi
İstanbul 1964
- BENYAN, Hamparsun : Atalar Sözü Külliyyatı İstanbul 1897
- BİRTEK, Ferit : En Eski Türk Sıvları Ankara 1944
- BORATAV, P. Naili : Folklor ve Edebiyat İstanbul 1939
- BORATAV, P. Naili : Halk Edebiyatı Dersleri Ankara 1942
- BORATAV, P. Naili : 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı İstanbul
1969

CAFEROĞLU, Ahmed : Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından
Toplamalar İstanbul 1944

ÇEKİLİ, Hasan/DOBADA, Mehmet : Ataların Dilinden Sam-
sun 1945

ÇIPLAK, Mustafa : Bakın Atalarımız Ne Diyor? İstanbul 1966

DAĞLIOĞLU, H. Turhan : Isparta'da Söylenen Atasözleri
HBH 4 İstanbul 1936

DELİLBAŞI, A. Süha : Kütahya'dan Hususi Derlemeler ?
1933

DEMİR, Alp : Türk Darbimeselleri Yahut Atasözleri İstanbul
1933

DETT, M. Agâh : Ataların Dilinden İstanbul 1928

DİLÇİN, Dehri : Edebiyatımızda Atasözleri İstanbul 1945

DİMİTRİYADİS, Jan : Durûb-ı Emsal-i Osmaniyye ve Fran-
seviyye İstanbul 1888

DOĞANAY, Ali : Türk Atasözleri Sözlüğü Ankara 1973

Ebuziya Tevfik : Durub-ı Emsal-i Osmaniyye İstanbul 1884

ELÇİN, Şükrü : Türk Atasözlerinde At TFAD 8/171 1963

ELÇİN, Şükrü: Halk Edebiyatına Giriş Ankara 1931

EMİR, Sabahat : Türk Piyeslerinden Derlenen Türk Halk
Deyimleri İstanbul 1968

EMİR, Sabahat : Atasözleri ve Vecizelerin Açıklamaları İs-
tanbul 1972

ERDOĞAN, Rahmi : Türk Atasözü Mani ve Bilmeceleri İs-
tanbul 1963

- ERGIN, M. Emin : Urfa Ağzı Sözlüğü Urfa 1982
- ERGUN, S. Nüzhet/M. Ferit : Konya Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı Konya 1926
- EYÜBOĞLU, E. Kemal : Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler İstanbul 1973
- Fevzi Ahmet : Durub-ı Emsal Mecmuası İstanbul 1333
- GERÇEK, S. Nüzhet : Atalar Sözü 1961
- Haşim, Veli : Atalar Sözü İstanbul 1926
- Hüseyin Kâzım Kadri : Büyük Türk Lügati İstanbul 1927
- H. Zeyneli : Azerbaycan Atalar Sözü Bakü 1926
- Hüseyinzade Ebü'l Kasım : Azerbaycan Folklorunda Atalar Sözü Bakü 1949
- İLERİ, Esat : Türk Dilinde Atalar Sözü İzmir 1947
- İLERİ, Esat : Sözlerin Özü Atalar Sözü İzmir 1954
- İZBUDAK, Veled : Atalar Sözü İstanbul 1973
- KABAKLI, Ahmet : Türk Edebiyatı c. 1. İstanbul 1973
- KIRIMİ, Abdülhalim Hakkı : Atalar Sözü İstanbul 1927
- KIRIMLI, Sadi G. : Atalar Sözü İstanbul 1939
- KORUNAZ, Selim : Konularına Göre Seçme Türk Atasözleri İstanbul 1962
- KOŞAY, H. Zübeyir : Ankara Budunbilgisi Ankara 1935
- KUNOS, İgnacz : Türk Dili Budapeşte 1916

LEVEND, A. Sırrı : Türk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Deyimler 1962

Mahmud (Kaşgarlı) : Divan-ı Lügat'it Türk İstanbul 1333 (Kilisli Muallim Rıfat)

Mehmed Asım : Darb-ı Mesellerimiz Delâlet ve Kıymet-i Tarihiye ve Ahlakiyeleri Terbiye Mec. 1

Mehmed (Akşemseddinzade) : Mecmua-i Durub-ı Emsal

Mehmet, Ayanı : Durub-ı Emsal (Yazma)

Mehmed Hıfzı : Manzume-i Durub-ı Emsal İstanbul 1261

Mehmed (Emrullahafendizade) : Mecmua-i Durub-ı Emsal

Mehmed Tahir (Bin Rıfat) : Müntehâbât-ı Durûb-ı Emsal İstanbul 1845

MİLLÎ KÜTÜPHANE GENEL MÜD. : Türk Atasözleri ve Deyimleri Ankara 1971

Muzaffer Lütfi/Hasan Lütfi : Türk Atalar Sözü İstanbul 1928

TEKEZADE, M. Sait : Durûb-ı Emsal-i Türkiyye yahut Atasözleri İstanbul 1331

ÖYAT, Fazıl : Atasözleri Deyişler İstanbul 1946

OY, Aydın : Tarih Boyunca Türk Atasözleri İstanbul 1972

ÖCAL, Orhan : Askerler İçin Atasözleri ve Özdeyişler Ankara 1970

ÖNDER, A. Rıza : Atasözlerinde Tüze Kuralları TFA Yıllığı Belleten 1974 Ankara 1975

ÖTÜKEN, Adnan : Türk Atasözleri ve Deyimleri 1 Giriş Yazısı İstanbul 1971

- ÖZDEMİR, Kerim : Atalar Sözü (Memleket Dergisi/Makaleler) 1944
- ÖZDER, Mustafa Adil : Artvin Folkloru Ankara 1970
- ÖZÖN, Mustafa Nihat : Türk Atasözleri İstanbul 1956
- PAR, A. Hikmet : Ata Sözlere İstanbul 1982
- PAMİRLİ, O. Turgut : Folklor, Tirebolu Manileri, Giresun Bilmeceleri, Atasözleri, Ninniler Giresun 1943
- PEREMECİ, O. Nuri : Atalar Sözü İstanbul 1943
- Rıfat (Manastırlı) : Cevâhir-i Çiharyâr ve Emsal-i Kibar Hâlep
- SAKAOĞLU, Saim : Atasözlerimizin Yapısı Folklor Araştırma Kurumu Yıllığı Belleten 1974 Ankara 1975
- Seyyid Lokman : Durub -ı Emsal
- SOYKUT, I. Hilmi : Atasözlerinin Edebi Değerleri HBH 55 İstanbul 1936
- SOYKUT, I. Hilmi : Unutulmaz Mısralar İstanbul 1968
- SOYKUT, I. Hilmi : Türk Atalar Sözü Hazinesi İstanbul 1974
- SOYSAL, Ragıp : Türk Ata Sözlere Ankara 1971
- ŞAHİN, Sabur : Atalar Sözü Balıkesir 1936
- Şakir, Sabir, Zahit : Irak Türkmenleri Ağzında Atalar Sözü Bağdat 1962
- ŞEN, Adil : Atalarımız Ne Demişler İstanbul 1944
- Şinasi : Durub-ı Emsal-i Osmaniye İstanbul 1280
- Şinasi/Ebuzziya Tevfik : Durub-ı Emsal-i Osmaniye İstanbul 1887

- TAMER, Ülkü : Büyük Sözler İstanbul 1960
- TAN, Nail : İklimle İlgili Atasözleri Folklor Araştırmaları Kurumu Yıllığı Ankara 1975
- TAYMAS, Abdullah : Kazan Türkçesinde Atasözleri ve Deyimler Ankara 1968
- TERZİBAŞI, Ata : Kerkük Eskiler Sözü Bağdat 1962
- TÜLBENTÇİ, F. Fazıl : Atasözleri İstanbul 1977
- Tahsin Ömer : Darb ı Mesellerimiz Hakkında Tahlili Tetkikat İstanbul 1337
- UĞUR, Sait : İçel Folkloru Ankara 1947
- UZLUK, F. Nazif : Büyükannemden Dinlediğim Atasözleri Ankara 1960
- ÜLKÜSAL, Müstecip : Dobruca'daki Kırım Türklerinde Atasözleri Deyimler Ankara 1970
- Vacidi : Durub-ı Emsal (Taş basma) İstanbul 1278
- YAZIKSIZ, Necip Asım : Eski Savlar İstanbul 1924
- YANIKOĞLU, B. Aziz : Trabzon ve Havalisinde Toplanmış Folklor Malzemesi İstanbul 1943
- YUND, Kerim : Ormancılıkla İlgili Atasözleri Deyimler Dilekler Mecazlar İstanbul 1966
- YÜKSELMİŞ, Fatih : Türk Ata Sözleri İstanbul 1960
- ZÜLFİKAR, Hamza : Bitlis'te Derlenmiş Ata Sözleri Deyimler Alkış Kargış ve Bilmeceler Ankara 1968
- _____ , : Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler Ankara 1969

ANAHTAR

e	:	Kapalı (e)
'e, 'ı	:	(Ayn) harfi
H	:	h
h	:	Hırıltılı (h)
h	:	Genizden (h)
K	:	Ka
k	:	Ke

KISALTMALAR :

k.	:	Kullanılır.
i.k.	:	İçin kullanılır.
t.k.	:	Tarafından kullanılır.
a.k.s.	:	Anlamında kullandığı söz.

ATASÖZLERİ

A

1. Ac aman bilmez.
2. Ac ayı oynamaz.
3. Ac it fırın yıhar.
4. Ac tavıh dışinde 'erasa gezer.
5. Acın gözi doymaz, Karnı doyar.
6. Acı işletme, tohı tepretme.
7. Acından öldü demesinler, yidi öldi desinler.
8. Acı Kavunu sam çalmaz.
9. Açtırma Kutıyı, söletme kötüyi.
10. Adam adama yük, mehkeme Kadiya mülk olmaz.
11. Adam deiğiy üç 'eyar, idare, müdara, dübara.
12. Adamı gem yıhar.
13. Adamın çektiği dilinden (dir).
14. Adamın söylemezinden, suyn ahmazmdan Korh.
15. Adam olacah çocıh ... ından belli olır.
16. Adam var adamın şeytanı, adam var adamın rehmanı.

17. Adiy çihacağına caniy çihısın.
18. Ağa borc eder, azap herc eder.
19. Ağacın Kurdı içindedir.
20. Ağaç dalınnan gürler.
21. Ağa Kardaşım olacağına, külhançı gişim olsun.
22. Ağası serhoş olanın etbe'i mahmur gezer.
23. Ağası yigid olanın etbe'i serhoş gezer.
24. Ağırlıh altın Kala, hefiflih başa bela.
25. Ağır ol ki batman dögesen.
26. Ağız bir, Kulah iki, iki dinne, bi söle.
27. Ağız yir, üz utanır.
28. Ağız yidiğini, arha geydiğmı arar.
29. Ağ itin pambıhçıya, Kara itin kömirçiye zerarı vardır.
30. Ağlamıyana meme yoh (tır).
31. Ağlıyanm malı gülene hër etmez.
32. Ağlıyan uşaktan meme istenmez.
32. Ahacah Kan damarda durmaz.
34. Ahça sayış örgedir, Kaftan yeriş örgedir.
35. Alışmış Kudırmıştan beterdir.
36. AllaH dağına göre Karını verir.
37. AllaH heKKıyı heK ede, heKKıyı pâk ede.

36. AllaH hırhızını tanır.
39. AllaHın meramı olursa el getirir, sel getirir, yel getirir, olmasa da el götürir, sel götürir, yel götürir.
40. AllaH var, ğem yoh.
41. AllaH vergisine Kerar olmaz.
42. AllaH vermiş iki Kulah, birinden al, birinden bırah.
43. Almanın Kurdı içindedir.
44. Almanın Kurdı içindendir.
45. Ana analıĝ olursa, baba da babalıĝ olur.
46. Anası gözde olanın, uşaĝı dizde olur.
47. Anasına bah Kızını al, kenarına bah bezini al.
48. Anasına bah Kızını al, teline bah sazını al.
49. Anası olmıyanın babası evi yohtır.
50. 'Ar eden kâr étmez.
51. 'Arsız erimez, çayır çürimez.
52. 'Arsız neden arlanır, çul da geyer sallanır.
53. Asan gider Kazlıhlıyan gelir.
54. Asil at yimini arttırır.
55. AsKın itin sonı uyuzlıhtır.
56. Aslanı pisige boĝdırmazlar.
57. Ashını inkar éden heramzadadır.
58. Aslı pıçah gendi hençer, it ne yirse onu ...ar.

59. Astar Kohar, bez Kohar.na tez Kohar.
60. 'Aşık ele mi kôr sayar, dört yanını divar sayar.
61. 'Aşık sazından utanmaz.
62. Aşiy tanı, işiy tanı, eşiy tanı.
63. Aşiy tanı, işiy tanı, gişiy tanı.
64. Ata eger gerek, egere er gerek.
65. Ataşnan barut yanyana durmaz.
66. At at olana Keder, sehebi malamat olur.
67. At besleniyken, Kız isteniken.
68. At gelmeden ahır yapılmaz.
69. Atlar nallaniyken itler de ayağını Kaldırır: «ben de, ben de»
70. Atlı sığmış, itli sığmamış.
71. Atta Kuyrih, igitte bıyih.
72. Atta Karın, igitte bırın.
73. Avradın éyisi nene, üzimin éyisi tene.
74. Avradını boşıyan tıppığına bahmaz.
75. Avrat malı Kapı maldanıdır. Giriken vurır, çihiken vurır.
76. Avrat malı Kapı maldanıdır. Giriken çarpar, çihiken çarpar.
77. Avratnan erkegin torpağı bi yerden alınmazsa idara olmaz.

78. Ay dediğiy dolanır, yıl dediğiy fırlanır, bekle ki hefta geğe.
79. Azacılı aşım, Kayđısız başım.
80. Azca neriye, çoğanın yanına.
81. Az eşı, uz eşı, boyica eşı.
82. Az gerek ki, uz ola.
83. Az Kala, çoğ Kala, Herkez gider bı yola.
84. Az véren malından, çoğ veren canından.
85. Az yaşı, çoğ yaşı, 'aKibet gelir başa.
86. Az yaşı, çoğ yaşı, gör temaşı.

B

87. Baba mirası mum kimin söner.
86. Baba malı tez Kurtılır, evlat lazım Kazana.
89. Baba oğlana bi bağ bağışlamış, oğlan bi salhım üzimini KısKanmış.
90. Babaya dayanma, avrادیya güvenme.
91. Babayı öldiren atlı mıdı, yayan mıdı, babam öldihtan soyna...
92. Bağın daşlısı, avradın yaşlısı maKbuldır.
93. Bahalıdan ucızı yohtır.
94. Bahalının vardır hikmeti, ucuzın vardır illeti,
95. Bahtım yerim yer degil, terkini kılmah zor degil.
96. Bahtiy mı aş durma yanaş, bahtiy mı iş durma siviş.
97. Bal Kohmaz, asil azmaz.
98. Bal tutan barmağını yalar.
99. Bamyaya aşı, ilan başı. (Emzikli kadınlar için)
100. Barıdı begliğ alırsa, atmağı Kolay olur.
101. Başına gelen usta (dır).
102. Baş ol da soğan başı ol.
103. Baş yastığımı, arha géydığımı arar.

104. Bayrama yetişmeyen Kınıy ...e yaharlar.
105. Bayram günü aşı ne, kel baş tıraşı ne...
106. Beg öler beg kimin, etbe' öler etbe' kimin.
107. Beg öler beg kimin, 'ebdal öler 'ebdal kimin.
108. Beg öler beg kimin, heşşeş öler heşşeş kimin.
109. Bekârın parasını it yir, yahasını bit yir.
110. Béle Kuşın béle Kuyruğı olur.
111. Beleş Katran yağdan, baldan datlıdır.
112. Bélini egene daş Koyan çoğ olur.
113. Bél suyundan gelen, sél suyundan gider.
114. Benden iraç ol, Mısır'a sultan ol.
115. Beşerdir, şaşardır.
116. Bezirgân bazar éyle, sonıyı nezer éyle.
117. Bıyığı uzun olan borazançıbaşı olur.
118. Bi dirhem et, bi Kantar 'eyib örter.
119. Bi buyrımın iki eyvallahı vardır.
120. Bi düşiş, iki örgeniş.
121. Bi gülden bahar gelmez.
122. Bi hetir, iki hetir, üçüncide vur yatır.
123. Bi Kerarda Kalan AllaH.
124. Bülbülin çektiğı dili belasıdır.

125. Blblin çektiği dilinin mekiridir.
126. Binicinin saçı solı olmaz.
127. Birenen yatan, itnen Kahar.
128. Biri yir, biri bahar, Kıyamat o gün Kopar.
129. Bi sri devenin başını, bi eşsek çeker.
130. Bişmiş aşa savuh su Katılmaz.
131. Bitnen yatan itnen Kahar.
132. Bizim sınanmış ayranımız elin yoğurdından eyidir.
133. Boğılırsay byik suda boğıl.
134. Borç yigidin Kalasıdır.
135. Borlı lmez, benzi sararır.
136. Borç yiyen iki kere lir.
137. Borç yiyen kesesinden yir.
138. Boş otırmahtan beleş işle.
139. Byigiy yohsa byik daşa başiy vur.
140. Byik baş bulamassay byik daşa danış.
141. Byik Kapının byik helKası olır.
142. Byik Kapının byik tohmağı olır.
143. Byik lohma yi, byik laf sleme.
144. Buğda ekmeğiy yohsa buğda diliy olsun.
145. Buldisa at pat, bulmadiysa ac yat.
146. Buynız Kulağı geçer.

C

147. Camının içi duriyken, çiharsı heramdır.
148. Cana gelen mala gelsin.
149. Can çıhmasa huy çıhmaz.
150. Cehdnen çarılı yırtılmaz.
151. Cevizin bini bi pula, pul olmassa ne yapım.
152. Comardın eli tutulmaz.
153. Cücüğü güzün sayallar.
154. Cücüğün sonını güzün sayallar.

Ç

155. Çağrılan yere erinme, çağrılmıyan yere görünme.
156. Çalma elin Kapısını, çirtiknen, çalılar Kapıyı mer-
teknen.
157. Çerçi 'ölbesindekini satar.
158. Çobanın göyni istese tekkeden yağ çıhadır.
159. Çociğın geydiğine, ihtiyarın yidiğine yazzıh.
160. Çoğ naz 'aşıkısını 'ecizdirir.
161. Çoğ naz 'aşık usandırır.
162. Çoğ veren maldan olır, çoğ yiyen candan olır.
163. Çütün egriliği ökizin Kartlığındandır.

D

164. Dabbah sevdiği postı yerden yere çarpar.
165. Dadanandan Kudıran birdir.
166. Dadanandan Kudırana çara yohtır.
167. Dam yıhıldı mı sıçan da altında Kalır.
168. Dar günin 'ümrü Kıssadır.
169. Dar yerde yimek yimahtan, geniş yerde dayah yimah éyidir.
170. Daş daşın sökesidir.
171. Daş yérinde ağırdır.
172. Datlı datlı yimağın acı acı Kusmağı olur.
173. Datlı söz ilanı deliginden çıhadır.
174. Deli ağlamaz, divana gülmez.
175. Deli 'erlanmaz, sehebi 'erlanır.
176. Deli deliyi görende degenegini sahlar.
177. Delidir, malıdır.
178. Deli düğinden, uşağ ayından 'ecizmez.
179. Deli geçinin deli oğlağı olur.
180. Delikli boncık yerde Kalmaz.

181. Delikli demir yerde Kalmaz.
182. Deliler çeşit çeşit: Zır deli, zırzır deli, hinzir deli.
163. Delinen gétme yola, başıya getirir bela.
184. Delinin malı gözünün ögünde gerek.
185. Delinin nar yimesi de deli, Kar yimesi de.
186. Delinin taıı Kılmağı da deli, sayıhlamağı da deli.
187. Deli sevilir, densiz sevilmez.
188. Dellal ola eşşegi itine.
189. Demirden Korhan tiréne binmez.
190. Démiş «Kızım siye taht mı vérim, beht mi vérim» de-
miş, «babo, beht vér, taht gendi gendine gelir.»
191. Dengiz it yalamahtan mırdar olmaz.
192. Densiz sıfatından baykuş véran bekler.
193. Dervişin fikri nese zikri odır.
194. Deve çömçeden suvarılmaz.
195. Devenin derisi eşşege yük olur.
196. Devenin derisi eşşege yük olur.
197. Deviy almah Kolay, satmah zordır.
198. Deviy tiken lazımsa boynını uzatsın.
199. Dırnah sefadan, saç cefadan uzanır.
200. Dibis, bekmez, ferKetmez.
201. Dil dédiğıy malamat çömçesidir.

202. Dilenci bir olsa adam şekernen bésler.
203. Dilenci küser, nesibini keser.
204. Dilençinin namı alçah, geliratı üskektir.
205. Dilin gemigi yohtır.
206. Dil rehet, baş selamat.
207. Dinsizin heKKından imansız gelir.
208. Direk dibinden çürir.
209. Diş görmah yuhıdan soyradır.
210. Dişi it Kuyrığını sallamasa, erkeg it arhası sıra gétmez.
211. Doğdı Kuyrık Kalmadı Korık.
212. Dorğı divar yihılmaz.
213. Dorğı divar yihılmaz, egri Kaçar Kurtılmaz.
214. Dostlık dağca, hissap kılca (dır).
215. Dost malını düşman kimin yimeli.
216. Dost malını düşman kimin yimemeli.
217. Düğün ağardır, Kara gün Karardır.
218. Düğün iki gişiye, nolmuş deli Konşıya.
219. Dünya malı dünyada Kalır.
220. Düşenin dostı olmaz.
221. Düşenin dostı olmaz, cehdéyle düşmemega.
222. Düşmez Kahmaz bi AllaH.

E

223. Eceli gelen it camı divarına ...er.
224. Ehmağın parası biter, élin malı bitmez.
225. 'EKıllar mezzata çıhmış, Her kez 'eKlımı begenmiş.
226. 'EKıllar mezzata çıhmış, Herkes 'eKlımı begenmiş, kimse şansını istememiş.
227. 'EKıllı düşünene çig, deli oğlını everir.
228. Ekmegi ekmekçiye ver, bi ekmek te ziyada ver.
229. Ekmegin böyigi hamırın çoğundan olur.
230. Ekmek bulamaz yimağa, attan gider ...mağa.
231. Ekmekçiy ekmekçiye ver, bi ekmek de ziyada ver.
232. 'EKrab etmez 'eKrabanın ettiğini.
233. 'EKrab etmez 'eKrabanın 'eKrabıya ettiğini.
234. Él atma binen téz éner.
235. Eldeki tavuh, éldeki Kazdan eyidir.
236. Élde bulunır, begde bulunmaz.
237. El eli yahar, el de döner üzi yahar.
238. Elinnen yapan, başınnan çeker.
239. El ne yidi demez, ne géydi der.

240. Elin éyisi, itin dayısı olmaz.
241. 'El vekil kel 'asil, velev kâne kôr 'Vasil.
242. 'Emmi Kızı Kerirse 'emmi oğlının boynınadır.
243. 'Erefe günü yalan söliyenin bayrama üzi Kara çıhar.
244. Ergene avrat dögmah, yohsıla sırfa açmah Kolaydır.
245. Er nerde, avrat orda.
246. Eskisi olmıyanın, yengisi olmaz.
247. Eşkiyanın düşküni, beyaz géyer Kış günü.
248. Eşşege cilve yap demişler, Kahmış fiske atmış.
249. Eşşege cilve yap demişler, Kahmış ...sırmış.
250. Eşşegi çamıra düşenin sehebinden hérlisi yohtır.
251. Eşşegi çamıra düşenin sehebinden Kuvetlisi yohtır.
252. Eşşegi süren ...ına dayanır.
253. Eşşegiy pehkem bağla, Konşiy hırhız çihatma.
254. Eşşegiy sağlam bağla, Konşiy hırhız çihatma.
255. Eşşek çalışır at için.
256. Eşşek zehferandan he aynar.
257. Et giren yere dert girmez.
258. Et Koharsa duz getir, duz Koharsa ne getir?
259. Etme bulırsan. ingildeme ölirsen.
260. 'Ettar bazarı baştan başa, Her kez rısKını yır.

261. Evdeki *hissap* çarşıda baş bulmaz.
262. Evdeki *hissap* çarşıya uymaz.
263. Evini icara véren, elini yére verir.
264. Evlat 'eziz, terbiye daha 'eziz.
265. Ev *sehebi* mısafırın Kuzısıdır.
266. Evel can, soyra canan.
267. Ev yapannan evlenene AllaH yardım eder.
268. Ev yıhanın evi olmaz.
269. Eyyilğa eyilğ Her gişinin kârı, kötüliğa eyilğ er gişinin kârı
270. Éyyilğ etme, eviye yetme.
271. Éyi mal kötü gün üçündür.
272. Éyi nam altın kemerden evladır.
272. Éyyi olacah hestenin dohtor ayağına gelir.

F

274. Fala inanma falsız Kalma.

275. FeKirin başı Kılında ölecağıya, zenginın ayah Kılında öl.

G

276. Gâvur ekmeği yiyen gâvur Kılıcı çeker.
277. Geçidi deliye yuhladırılar.
278. Geçinin Kotırı piyarın başından su içer.
279. Geçinin uyuzı suyu piyarın başından içer.
280. Geldi herran, gelmedi véran.
281. Gelin atta, nesibi heKta.
282. Gelin bildiğini işler, Kaynana dilini dişler.
283. Gelin kürsi getirmiş, gendi çıhmış otırmış.
284. Gençliğiyda daş daşı, ihtiyarken yi aş.
285. Gençliħ uçar bir Kuştır, giderse ele girmez.
286. Gendi düşen ağlamaz, ağlarsa iki gözi kôr olur.
287. Gendi gendine Konışan deli.
288. Gendi gözindeki mertegi görmiy, hahın gözündeki çöpi görüy.
269. Gesten kahan toKacı, hemamdan Kahan curını yudar.
290. Gezen tavuh ayağında ... getirir.
291. Gişi Kızı beşik urğında belli olur.
292. Gişim it olsun, getirdiği et olsun.

293. Gizli buğıya gidenin eşkere döli olur.
294. Göğ gürlemesse Kul AllaH AllaH demez.
295. Göyil kimi severse gözzel odır.
296. Göyil umdığı yérden küser.
297. Göyni namazda olanın Kulağı ezanda olur.
298. Göyinsiz ava giden it ne avlar.
299. Göze yassah yohtır.
300. Göz gördüğından Korhar.
301. Göz görmedi mi Karın doydım demez.
302. Göziy kim oydu? Kavum oydu. Onun üçün derin oydu.
303. Gözzelden yar eksilmez, çirkinen çor eksilmez.
304. Gözzelin hüsni kimin, hulı da gözzel gerek.
305. Gözzelin yuhıdan Kahışı, çirkinin hemamdan çıhışı.
306. Gözzelin hemamdan çıhışı, çirkinin yuhıdan Kahmışı.
307. Gümen etme varlığa, düşersen darlığa.
308. Gün var ayı bésler, ay var günü bésler.

H

309. *hal halın yoldaşdır.*
310. *hatın gerek ki beg doğıra.*
311. *hatının derdi çekilir, halayığın derdi çekilmez.*
312. *Haydan gelen Huya gider.*
313. *hayın hövflidir.*
314. *hayın ma ifleh.*
315. *heci heciy bulır Mekke'de, gevvat gevvadı bulır 'Entekye'de.*
316. *hefif daşnan ... sileller.*
317. *heKdan gelen heKdır, bını bilmiyen ehmaKtır.*
318. *helep bırda değıl, arşın bırda.*
319. *helal mal girdiğı delikten çıkar.*
320. *helep malnan, 'Entep heramnan, Urfa yalannan batar.*
321. *hemamçı ... rır, külhançı bastırır.*
322. *hemamda türki sölemah, Kulbette yalan sölemah kolaydır.*
323. *Her avradın adı bir, Karannıh gecede dadı bir.*
324. *Her gördiğıy seKKelliği babay sayma.*
325. *hér iste Konşiya, hér gelsin başıya.*

326. Her kez gendi 'ölbesindekini satar.
327. Her kez tabağındakini satar.
328. Her kez yaydığı dongızı bilir.
329. Her işin başı AllaH.
330. hérli evlat malı nétsin, hérsiz evlat malı nétsin.
331. Her ot gendi kökinde biter.
333. Her seKKelin bi darağı vardır.
334. hersnen Kahan, ziyandan otırır.
335. Her şe incelihtan, adam Kısmı Kabalıhtan Kırılır.
336. Her şeyin yengisi, dostın eskisi.
337. Her yorılana bi han yapılmaz.
338. heyadın otı acıdır.
339. Héy densiz sen olırsay bensiz, ben de olıram sensiz.
340. hezıra dağ daş dayanmaz.
341. hırhıza Kapı taKa dayanmaz.
342. hırhıza Kapı taKa ne?
343. hırtlek dédiğiy Kırh düğüm, düşün düşün Konış.
344. hille hilliy buldırır.
345. hillenen kâr eden, mihnetnen can verir.
346. Him Him üstine, Her kez bi din üstine.
347. hociya démişler, «oğliy kötü kâr ediy», démiş, «benimki Kuri ya.»

348. horızı çoğ olanın sebebi geç olur.
349. hukka her yerde Kırh dirHem.
350. huy canın altındadır.
351. huy canın altındadır, can çıhmassa huy çıhmaz.
352. Huylı huyını tergerse ya 'ar olur, ya 'ibret.

353. İbadet de gizli, kebehet de gizli.
354. ...nin yimini harabiy görene Keder.
355. İgde de var, bekerede de var, onı egiren Kehtpede de var.
356. İki deliye bi 'ekilli usıl Kor.
357. İki göyil bir olırsa zibillih seray olır.
358. İki köv haraba olmahtan bi köv şenelsin.
359. İki timar, bi yime bedeldir.
360. İlanın böyigi küçigi olmaz.
361. İlanın sevmediği ot bırınnın dibinde biter.
362. İlan kimin... Ezilir, büzilir, deligine süzilir.
363. İlan sohmuş yatmış, ac yatmamış.
364. İlk behtim altın tahtım, son behtim suya ahtım.
365. İt ...ı eme yaradı, ...tığı göne yaradı.
366. İt ...i dehle belinde, bağ budar 'Enteb elinde.
367. İtten de ölen kâr, Kurttan da ölen kâr.
368. İt ürir, kervan yérir.
369. İt ürir kervan yérir, yel Kayadan ne aparır.
370. İt yatağında gemik aranmaz.

K

371. Kahanın yerini, ölenin avradını alırlar.
372. Kalanın ev öginde, gidenin yol öginde.
373. Kalçası Kırığa ziyaret ne yaopsın.
374. Kalın incelene Keder, incenin canı çıhar.
375. Kalın nezzelene çig, nezzelmişin canı çıhar.
375. Kanı Kannan yahamazlar.
377. Karaçı Kızı hatın olmaz.
378. Karaçı Kızı hatm olmaz, dilenmesse Karnı doymaz.
379. Kara düzen ev yıhmaz.
380. Kardaşım ölse cigerim yanar, gişim ölse eteğim yanar.
381. kâr eden, 'ar etmez.
382. Karınçamn 'eceli gelirse Kanatlanır.
383. Karın yidiğini, arha geydiğini arar.
384. Kariy küreknen atallar, bayazı dirhemnen satallar.
385. KarKa besle ki göziy oysın.
386. KarKanan gezenin bırıni piston, 'ettarnan gezenin bırıni misten eksig olmaz.
387. Karlar eridi mi ...lar da meydana çıhar.

388. Karpızı yiyen Kurtılır, Kabığını gemiren Kurtılmaz.
389. Karpız kesmahnan ürek savumaz.
390. Kaşaviy al gir ahıra, yarası olan ğocınır.
391. Kaşnan göz, gerisi söz.
392. Katırın ardı sıra gétme, babası eşşektir.
393. Katranı Kaynadırsan olur mı şeker, cinsine yandığım cinsine çeker.
394. Kavumdan irah, Kezadan beladan irah.
395. Kavum hısım çekişmiş, bına ehmaK inanmış.
396. Kayın avratları, hayın avratları.
397. Kayniyan Kazan Kapah tutmaz.
398. Kazan démiş, «gümişem», çömçe demiş, «Dibiyden gelmişem.»
399. Kazan der, «deligem», çömçe der, «dibiyden geliyem.»
400. Kazan yuvalanır, Kapağını bulır.
401. Kazan yuvalanır kapağım bulır, kôr göz çappağını bulır.
402. Kaz Kaznan, baz baznan, kel tavuh kel horıznan.
403. Kaz Kaznan, daz daznan, kel tavuh kel horıznan.
404. Kebehet sırma 'eba olsa, kimse çinine atmaz.
405. kéf édenindir.
406. kefilin ya saçı, ya seKKeli.

407. kel başa gemik darah.
408. kel başa şimşir darah.
409. Kelp nece, 'elem onca.
410. Kelpten Kelbe yol gider.
411. Kelpten Kelbe yol vardır.
412. Kerbigit helını bilse hoştır, yağmır yağarsa Kıştır.
413. Keribe Kız vermeyin, melmeketi ikidir.
414. Keri Kızın derdi var, içersinde Kurdı var.
415. Kerinin sözi, halının tozu bitmez.
416. Kılavuzu KarKa olanın bını p...tan eksilmez.
417. Kıratın yanına bağlanan ya huyından, ya suyundan.
418. Kıratın yanında yatan ya huyından, ya suyundan.
419. Kırh bacanañ bi yorğana girmişler, demişler, «daha yoh mı?»
420. Kırh inne bi çuvaldız olmaz.
421. Kırh leblebinen hece gidilmez.
423. Kırnaznan comardım malı bir gider, Kırnaznıki bi ah-ça ziyada gider.
424. Kız evi, naz evi.
425. Kısmet birdir, iki olmaz.
426. Kızı bini ister, biri alır.
427. Kız kéfine kaldı mı ya nağaraçıya varır, ya zurnaçıya.

428. Kız Kızımız, oğlan Kazancımız.
429. kimi aşı mühtac, kimi işe mühtac
430. kimin aHı, kime Kalmış.
431. kimse bilmez kim Kazanır, kim yiyer.
432. Kimse bilmez kim Kazanır, kim yiyer. EhmaK odır dün-
ya için ğem çeker.
433. kirpi yavrularını seviyken, «ne pampal yavrularım var»
dérmiş.
434. KcAşı adamı var ister, adam avradı sağ ister.
435. Konşı Konşiyı var ister, adam avradı sağ ister.
436. Konşının tavuğu Konşıya Kaz gözikir.
437. Konşı Konşının bitine mühtaç.
438. kôra demişler, «malın eyisini nerden aynısan?» demiş,
«baHasından.»
439. kör bazara varmasın, bazar kôrsız kalmasın.
440. kôrnan yatan, şaş Kahar.
441. Korhının 'ecele faydası yohtır.
442. Korhah bezirgân ne kâr eder, ne ziyan.
443. Korh ondan, korhmaz AllaH'tan.
444. kôr kurdun rıskı ayağına gelir.
445. kôr öler, sürme gözli olur.
446. kôr paklanın kôr alıcısı olur.

447. kömirsiz Kış ta gider, ceHezsiz Kız da gider, yeter ki sağ
lığ olsun.
448. kötü Konşu adamı éyi mal *sehebi* eder.
449. kötü Konşının yéddi *mehliye* zararı vardır.
450. kötü söz *sehebin*indir.
451. Kul éyi günü götürmez.
452. Kul éyi günü götürmez, kötü günün 'ebdalıdır.
453. Külhüvallahı *ehed*, Kaynanasız ev ne *rehet*.
454. Kul Kısmı 'arsız olur.
455. Kul sışımassa hızır imdada yetişmez.
456. Kurtların hérine kuşlar da geçinir.
457. Kurt dumanlı geciy sever.
458. Kurt dumanlı Haviy sever.
459. Kuşu Kuşnan tutallar.
460. Kuştan Korhan darı ekmez.
461. Kuştan korhan darı ekmez, ekse de hérinini görmez.

L

462. Laf yigidin Kalasıdır.
463. Laligin dilinden sehebi aynar.
464. Leglegin 'ümri laKlaKtan geçer.
465. Lohma Karın doyurmaz, mühübbet arttırır.
466. Lolo Kuşu evvel ölçer, soyra yudar lohmayı.

M

467. Mal malamat örter.
468. Mal melikin yanında çoğalır.
469. Mal maligin yanında çoğalır.
470. Meramın elinden Heç bi şe Kurtılmaz.
471. Meramın elinden uçandan, Kaçan Kurtılır.
472. Merhemet étmiyen merhemet bulmaz.
473. Mezar daşından iftihar olmaz.
474. Milla evinden aş, kôr gözden yaş.
475. Milla evinden aş, kôr gözden yaş umma.
476. Mu'allaKda bi daş varmış, 'eKlından razı olmyanın başına düşermiş.
477. Mühemmet dini eşkere gerek.

N

478. Nacarın Kapısı sırimnan bağıdır.
479. Namaz, darda Komaz.
480. Namaz Kılana 'ebdes dayanmaz.
481. Ne erden olur, ne yardan.
482. Nerde çohluk, orda p...lıh.
483. Nerde hareket, orda bereket.
484. Ne serinden geçer, ne yarından.

O

485. Oğlan dayıya, Kız bibiye ıhar.
486. Oğlan yir oyına gider, oban yir Koyına gider.
487. Oğlan yir oyına gider, Kız yir koyına gider.
468. Otını ek, kkine bah.
489. Oyına Kahanın boynını griller.

Ö

490. Öli bir, Her kez ölisine ağlar.
491. Ölim bi gün, şivan üç gün.
492. Ölim hek, méras helal.
493. Ölimnen nikeh günini şaşırmaz.
494. Ölirse yer begensin, Kalırsa el begensin.
495. Ölmiş eşsek Kurttan Korhmaz.
496. Ölmiş eşsek nalından Korhmaz.

P

497. Para dediğiy el kiri.
498. Parası olan bir boranı, parası olmıyan gezer dolanı dolanı.
499. Parasız şımşíd olsa kimse bahmaz úzine.
500. Para vérmah can véрмаhtır.
501. Pisigin eli ete yetmezse, babası hérine sayar.
502. «Pisik ...iy dermendir,» dé, eşer, yere gömer.
503. P... al, p... sat, p...a minnet etme.
504. P...lı yérin kömeci çoğ olur.
505. P...lı yérin kömeci iri olur.

S

506. Sabırnan Korıh havla olur.
507. Sağ gözin sol göze faydası yoh.
508. Sağır eşitmez uydırır.
509. Sağır eşitmez uydırır, kôr görmez benzedir.
510. Sebbehin şerri ahşamın hêrinden éyidir.
511. Sebbehin sehebi AllaH.
512. Sebbeh ola, hêr ola.
513. SedeKe Kedy, beliy dehféder.
514. Sehebini Kapmıyan iti maKbul saymazlar.
515. Sehepsizin sehebi AllaH.
516. SeKKel başa sedeKe.
517. Semiz etin baHası olmaz.
518. Sen ağa, ben ağa, inekleri kim sağa.
519. Sen dorğı ol, egri bulır belasını.
520. Sen dorğı ol, egri zevalını bulır.
521. Sermiyesiz bedde'e sehebinindir.
522. Sevilmıyen gelinin yerışı şerp şürp eder.

523. Sev seni seveni başı keçel daz ise, sevme seni sevmiyeni
ne Keder şaHpaz ise.
524. Sev seni seveni başı keçel daz ise, sevme seni sevmiyeni
Mısır'a sultan ise.
525. Sev seni seveni yér ile yeksan ise, sevme seni sevmiyeni
Mısır'a sultan ise.
526. Sıçandan olan çuval dibi deler.
527. Sıfatı nühsét, neyinden behsét.
528. Sinek ifahtır amma me'de bulandırır.
529. Siz sizi ağırlayın ki, hah ta sizi ağırlasın.
530. Soğan yimiyenin ağzı Kohmaz.
531. Soğan yiyenin ağzı Kohar.
532. Son sözi evel söylemezler.
533. Sora sora hece gidilir.
534. Sorma gişinin aslını, sühbetinde bellidir.
535. Soyradan görme, gâvurdan dönme.
536. Sölediy mi farş olursan, söylemesey daş olırsan.
537. Söz var helk içinde, söz var hulh içinde.
538. Su başından bulanır.
539. Su içene ilan tohanmaz.
540. Su küçigin, sırfa böyigin.
541. Suya Kazzih çahılmaz.
542. Sükât lisan, selamet insan.
543. Süriden ayrılanı Kurt Kapar.

Ş

544. ŞaşKın ördek suya tersten dalarmış.
545. Şeri'ete hor bahan hor olır.
546. Şeri'etin kestiği barmah arğmaz.
547. Şeri'etin sehebi AllaH.
548. Şeytan ne Keder şeytan olsa toh ne'let boynındadır.
549. Şihı olmıyanın, şihı şeytandır.
580. Şirinnen şor, keçelnen kôr (olmaz).

T

551. Tahta tahtıya uymasa mıh çahılmaz.
552. Tavuh gider, ziçi de birabar gider.
553. Tavuhnan kaz behse girişmiş, tavuğın ...i yırtılmış.
554. Tavuh tavuhlığından su içti mi Haviya bahar.
555. Tazının tenbel olanının ava gidende işegi gelir.
556. Tekkiy bekliyen şorbiy içer.
557. Tenbele iş buyur, siye 'eKıl örgetsin.
558. Temiz iş altı ayda biter.
559. Temiz iş altı ayda çıkar.
560. Terezinin rahtı var, Herşeyin bi vahtı var.
561. Terezinin tahtı var, Herşeyin bi vahtı var.
562. Terezi, oldı birezi.
563. Terzinin 'eyibi yüz, üti eder düz.
564. Tilki tilkılığın aynadana çig postı bazara çıkar.
565. Tilki vardır baş keser, Kurdın adı yamana çıhmuş.
566. Tilkiye démişler, «tavuh yayar mısan?» Démiş, «ağé
Hangi emriyzden géri kaldım?»
567. Toh acın helından ne aynar.

U

568. Ulsının sözini tutmıyan ulıya ulıya ölır.
569. Ummadıh daş, gelır yarar baş.
570. Urfalı, hep bi hallı.
571. Utananın oğlı, uşadı olmaz.

Ü

572. Ürimesini bilmiyen it, sürisine getirir Kurt.
573. Üzi etnen kesmezler.
574. Uz üzden utanır.
575. Üz verme üzsiz edersen, aç Koma hırhız edersen.

V

576. Vahıtsız üriyen horızın başını çekeller.
577. Vahıtsız üriyen horızın başını téz çekeller.
578. Var evi kerem evi.
579. Var evi kerem evi, yoğ evi véran evi.
580. Varyıdır, 'elem seni yarıdır, yoğıdır külhan damı yeri-
riydir.
582. Varyıdır elem seni yarıdır, yoğıdır, sallahana yeri-
dir.
562. Vur AllaH'ın vurduğunu, sev AllaH'ın sevdiğini.

Y

583. Yağın eyisi tulığın Killisındadır.
584. Yağmır yağiyken Kurbağa suvarmağa ne var.
585. Yağmır yağiyken su suvarmağa ne var.
586. YaHudı filléz olana çig, eski defterleri yuhlar.
587. Yaşın yanında Kuri da yanar.
588. Yaşiyacah uşah p...ından belli olur.
589. Yaş kesen, daş kesen, baş kesen unmaz.
590. Yatan itin Kuyriğına basılmaz.
591. Yavuz hırhız ev sehebini heksıs çihadır.
592. Yavri Kuşın ağzı böyig olur.
593. Yel Kayadan ne aparır.
594. Yétim hırhızlığa çihanda, ay ahşamdan doğar.
595. Yétimi Keyiren çoğ olur, sıhmasını geydiren yoğ olur.
596. Yetimin aHı, endirir şaHı.
597. Yetimin şeytanı yeddidir.
598. Yetimin şeytanı yeddidir, avradınki yetmişyeddi.
599. Yevmel yevm.

600. Yigit yigit deye candan édeller, zengin zengin déye maldan édeller.
601. Yi yidir didar gör, yime yidirme divar gör.
602. Yoldan Kal, yoldaştan Kalma.
603. Yuhı diştten evveldir.

Z

604. Zalımın zulmına bahma, 'ümrinin Kıssalıdır.
605. Zar yatarsa sen de yat.
606. Zar yatarsa sen de yat, zar Kaharsa sen de Kah.
607. Zengin adam olmaz, adam zengin olmaz.
608. Zengine yanaş, yağına suvaş.
609. Zenginın malı, zügirdin dilini yorar.
610. Zeri olanın, zoru olur.
611. Zora dağ daş dayanmaz.
612. Zora dağlar dayanmamış.
613. Zornan gözzelliğ olmaz.

DEYİMLER

A

ABU DELEP : Eli ve sofrası açık kişiler i.k.

ABUZAMBAK OhI— : Karşındakini sindirmek için iri yarı sözler söylemek.

AÇILIP SAÇIL— : Açık saçık giyinmek.

ADAM Ek— : Birlikte olduğu bir adamı bir bahaneyle başından savarak yoluna yalnız devam etmek.

ADAMDAN SAYIL— : Göze batmaya başlamak.

ADAMINI BUL— : İşi bitirecek kişiyi bulmak.

ADAM OLACAHTI SEBBEh OLDI : İnsanlıktan nasibini almamış kişiler i.k.

ADAM YİMİYE İÇMİYE ÜZİNE BAHA : Birisinin güzelliğini veya çirkinliğini anlatmak i.k.

AD'ELİ'NİN ... VELİ'NİN : Yapan başka, üstlenen başka a.k.

ADIMIZ ÇİHMİŞ DOKKIZA ÉNMEZ SEKKİZE : Şanssızlığı ifade i.k.

ADINI DELİYE ... İNİ ÇALIYA KOY— : Suyunu buldurmak, işine geldiği için deli görünmek.

ADINNAN SANINNAN : Yerli yerince.

ADI VAR SANI YOH : Soyu belli olmayan, ya da çoktandır görünmeyen kişiler i.k.

AĞBATI BAŞIYA : Darısı başına a.k.

AĞ BEHT : Şans, iyi yapılmış evlilik i.k.

AĞ BEHT ALTIN TAHT : Şans, iyi yapılmış evlilik i.k.

AĖACA ĆIHSAM PABICIM YERDE KALMAZ : Hiç kimseye minneti olmadığını ifade etmek i.k.

AĞA KELLE YİMİŞ : B b rlenenler i.k.

AĞIR ARMAĞAN : Angarya iş, ya da angaryası çok misafir i.k.

AĞIR BOYDAN AĞIR SOYDAN : AĞırdan alan veya meclise geÇ gelenler i.k.

AĞINA BOZINA BAHMA— : İnce eleyip sık dokumadan a.k.

AĞZI AÇIH AYRAN DELİŐİ : Densizler i.k.

AĞZI AÇIHTA KAL— : Hayret etmek a.k.

AĞZI DOLISI : Tasarladığı sözleri bir ħırpıda sarfedenleri tasvir i.k.

AĞZINA DAD DEĖMİŐ : Önceden çıkar sağladığı bir yerden çıkar umanlar i.k.

AĞZINA GEL— : AĞzına kadar gelmiőken söylemekten vazgeçmek a.k.

AĞZINDA KAN OLSA T KİRMEZ : Sırrını saklamayı bilenler i.k.

AĞZINDAN DÜŞMEZ : Birbirinden ayrılmayan kişiler için ya da aynı şeyi söyleyen kişiler i.k.

AĞZINDAN GİRİP BİRİNİNDAN ÇIh— : Kandırmaya çalışmak, kandırmayı başarmak.

AĞZININ ŞÖRİĞİ AhTI : Ağzının suyu aktı, ağzı sulandı a.k.

AHA BIRAMA GELDİ : Sabrı taşanlar t.k.

AhINTIYA KÜREK ÇEK— : Boşuna yorulmak a.k.

AhMASSA DA DAMLAR : Nasıl olsa faydası olur a.k.

AL ALLAH KULİYİ ZAPTEYLE DELİYİ : Bir kişinin şerrinden kurtulma arzusunu ifade i.k.

ALAN RAZI SATAN RAZI : İki tarafın memnuniyetini ifade i.k.

ALAN RAZI SATAN RAZI. ORTADA SİYE NOLİY? : İki tarafın memnuniyetine karşılık, anlaşmazlık çıkarmaya çalışan diğer bir kişiye k.

ALÇACIh DİVAR : Her işe koşulan, her suç üzerine yıkılan kişiler i.k.

ALÇAK DAĞLARI BEN YARATTIM DÉYİ : Kendi kendine övünenler i.k.

ALDİY İPEK, SATTİY İPEK, HANI KÂRİY HA KÖPEK? : Uydurma ticaret yapanlar i.k.

AL GÜLÜM VER GÜLÜM : Peşin alışveriş i.k.

ALLAH'A hEVALA ET— : Birisini Allah'ın cezasına çarptırmayı istemek i.k.

- ALLAH BİYE VERSİN BEN DE SİYE VERİM** : Borcunu ödemek istemeyen kişiler t.k.
- ALLAH İRAĞ ÉDE** : Allah göstermesin a.k.
- ALLAH'IN ZABANISI** : Zalim kişiler i.k.
- ALLAH KEDİYM ÉDE** : Hayırlı bir işin devamını dilemek i.k.
- ALLAH SENİ BİYE ĞEZEP Mİ VÉRDİ'** : Hayırsız evladı için analar t.k.
- ALLAH SENİ BİYE SAYINAN MI VÉRDİ?** : Huzursuzluk çikaran kişiler i.k.
- ALLAH YARATTI DÉMEZ** : Acımasız kişiler için k.
- ALTIN ADINI TUC ÉT—** : İtibarını yitirmek a.k.
- ALTIN İKEN TUC OLDIM SÉÇİLMEZ PİRİNC OLDIM** : Ne halden ne hale düştüm a.k.
- ALTI KAB ÜSTİ ÇARDAH** : Göz boyayarak satılan mallar i.k.
- ALTİY DAŞ, ÜSTİY TOKAÇ MI** : Yersiz sıkılanlar i.k.
- ALT YANI KİRAZ BAHÇASI** : Gösterişten ibaret iş, eşya, kişiler i.k.
- AL VÉR ET—** : Birisiyle gönül ilişkisi kurmak veya kuruntu kurmak a.k.
- ANA BABA GÜNİ** : Çok kalabalık a.k.
- ANADAN 'ÜRYAN** : Çırılçıplak a.k.
- ANA KUÇAĞI DEĞİL 'ESKER OCAĞI** : Bir işin veya hayatın kolay olmadığını, sıkıntılara katlanmak gerektiğini ifade i.k.

ANALI DANALI : Büyük küçük herkesle beraber a.k.

ANAMIN İLKİ OLACAĞIMA DAĞDAKİ TİLKİ OLAYDIM :
Ana babanın bütün eziyetlerini çeken ilk çocuklarıdır
a.k.

ANAY SOĞAN BABAY SAMSAH SEN NERDEN ÇİHTİY ÖLBE
ŞEKERİ : Gösterişi seven, çit kırıldım, çevresine yaban-
cılaşmış kişiler i.k.

ANNI AÇIH : Dürüst kişiler i.k.

ANNININ DAMARI ÇATLADI: Bu işte oldukça zorlandı a.k.

ANNI AÇIH YÜZİ AĞ: Dürüst kişiler i.k.

ARAKÖRİYE AL— : Bir köşeye sıkıştırmak, çaresiz bırakmak
a.k.

ARAMAHNAN BULINMAZ MEGER RASGELE: Bir kişinin
aramakla bulunamayacağını, ancak tesadüf edileceğini,
bazan doğrudan doğruya, bazan da alay yollu anlatmak
i.k.

ARHA AYAĞINNAN KULAĞININ TÖZİNİ KAŞİY : Yersiz ha-
reket edenler, cirminden büyük iş yapmaya kalkışanlar,
kendini yersiz tehlikeye atanlar, ona buna köpeklik eden-
ler i.k.

ARHAYA 'ABDILLA ÇAVUŞ'I MI GÖNDERDİH?: Davetsiz
misafir veya geldiği için pişman olduğunu belirten zi-
yaretçiler i.k.

ARININ DELİĞİNE ÇÖP SOHİY: Fitne uyandıranlar, ma-
raza çıkaranlar, şer arayanlar i.k.

'ARI SATMIŞ NAMMISI DELLALA VÉRMIŞ: Ahlakî faziletlerini yitirmişler i.k.

ARI SİLİ: Tertemiz

ARNAVUDA SORMIŞLAR, «CEHENNEME GİDER MİSEN?», DEMİŞ, «MORE ME'AŞ NÉÇİYL?» : Parayı çok seven kişiler i.k.

'ARLI ARINDAN KORHİY, 'ARSIZ DÉYİ? «BENDEN KORHİY : Bir kötülük çıkmasını istemeyen kişiye, kötülüğe davetiye çıkaranlar i.k.

ARPIY SAMANI GENDİ Yİ, TORBİY BAŞKASININ BOYNI-NA ASİY : Çevresini aldatmaya çalışan veya aldattığını sanan kişiler i.k.

'ARSIZIN YÜZİNE TÜKİRMİŞLER, DÉMIŞ, «YAĞMIR YAĞİY» : Hiç bir suçlama veya hakareti üzerine almayan kişiler i.k.

ASBAPLI ŞEYTAN ŞERRİ: Kadın şerri a.k.

ASLUHU FASLUHU: Kişinin aslının önemli olduğunu ve soyuna çekeceğini anlatır.

AŞA MUHTAÇ: Yoksul kişiler i.k.

AŞA MUHTAÇ İŞE MUHTAÇ : Yoksul ve boş gezen kişiler i.k.

AŞ BİŞTİ, KAŞŞIH TİKİLDİ: Her şey hazırlandı a.k.

AŞ BİŞİR, KAŞŞIH DÖŞÜR: Ev işlerinin muhtevasını anlatmak i.k.

'AŞIK AT—: Boy ölçüşmeye kalkışmak.

AŞŞAĞI KAPIYA: Bir kişiyi baştan savmak i.k.

AŞŞAĞI TÜKİR SEKKEL, YUHARI TÜKİR BIYIH: Herhangi bir işte düşülen müşkül durumu a.k.

ATAŞ ALMAĞA MI GELDİY?: Kalkmakta acele eden misafir i.k.

ATAŞ MI DÜŞTİ?: Paniğe kapılanlar i.k.

ATTIR MATTIR SEVDİĞİM ARVATTIR: Kişinin eşine verdiği değer a.k.

ATIYA EŞŞEK Mİ DEDİH?: Çabuk öfkelenen kişiler i.k.

ATI SATTIY 'ÖŞİRİY Mİ KALDI?: Haksız olduğu halde hak iddia edenler i.k.

AT SURATLI: Yüzü gülmeyen kişiler i.k.

ATTA KARIN İĞİTTE BİRİN: Burnu yaratılıştan büyük kişileri teselli a.k.

ATTAN ENİP EŞŞEGE BİNDİ: İyi bir yaşayıştan, kötü güne kalan kişiler i.k.

ATLARIN YERİNE İTLERİ BAĞLAMIŞLAR: İş ehil ellerden çıktı, acemilere kaldı a.k.

AVCIMI MI KOHLAMIŞAM: Ben nerden bilirdim a.k.

AVRAT KÖVLİ: Eşinin ailesine bağlı olanlar veya kendini eşinin memleketinden sayanlar i.k.

AYAĞA DÜŞ— Değerini yitirmek a.k.

AYAĞI ÇUHİRDA: Hem yaşlı, hem de sağlıksız kişiler i.k.

AYAĞI KARNINDA: İçten pazarlıklı kişiler i.k.

AYAĞI KESİK: Tevbekâr veya her zaman uğrak edindiği yeri terkeden kişiler i.k.

AYAĞI YANMIŞ İT KİMİN GEZİY: Evinde veya işinde oturmayıp amaçsız ve çok gezen kişiler i.k.

AYAGIMA YÉR ÉDİM, GÖR BAH SİYE NE ÉDİM: Bu işin sonunda veya işim seninle bitince bak sana neler yaptım, başına neler getiririm a.k.

AYAĞINA GETİR—: Bir şeyi zahmetsizce ele geçirmek a.k.

AYAĞINA GÖRE OL—: Kendine uygun olmak veya çalınan bir oyun havasını oynayabileceğini belirtmek i.k.

AYAĞINA YÉR ET—: Yapacağı iş için ortam hazırlamak, amacını gizleyerek iyi görünmek a.k.

AYAĞINA KİRA İSTE—: İş yapmakta nazlanmak a.k.

AYAĞIMI ÇİNİME Mİ ATIM?: Dar bir yerde oturan kişiden sıklaşması istendiğinde, o kişinin «daha ne kadar sıklaşabilirim ki?» a.k.s.

AYAĞINI DENG AT—: Temkinli hareket etmek a.k.

AYAh PELVANLIĞI YAPİY: Bir işi yapmadığı halde yapar görünen kişiler veya ayağına çabuk kişiler i.k.

AYAh YAP—: Kandırmaya çalışmak, yüksekte atmak a.k.

AYAhTA YAT—: Kendinde olmamak, gaflette olmak, etrafında olup bitenlerden habersiz olmak a.k.

AYAhTA UYIT—: Göz bağcılık etmek, birini anında tuzığa düşürmek a.k.

AYAZA KAL—: Yaptığı bir işten çıkar sağlayamamak a.k.

AY GİRMİ DOKKIZ, ME'ÂŞ OTTIZ: Geleceğini garantiye almışlar veya memurlar i.k.

AYIB'IN SABRI: Sabrı ile ünlü olan Hz. Eyyub'un sabrını taşıyanları nitelemek i.k.

AYIN GÜNİN PARASI KARANNİH GÜNİN ÇIRASI: Çok güzel kızlar için kullanılan bu deyim güzelliği nitelediği gibi alay etmek için de kullanılır.

AYRANI ÜFLİYERAh İÇ—: Tecrübesinden dolayı temkinli hareket etmek a.k.

AYRI BAŞ ÇEK—: Bulunduğu toplumdan ayrı hareket ederek, topluma aykırı düşmek a.k.

AYRAN İÇTİH AYRI DÜŞTİH: Uzun zamandır görmediği bir kişiye sitem etmek i.k.

AZ Yİ, Bİ HİZMEKER TUT: Angarya iş yaptırmayı sevenleri kınamak i.k.

B

BABAMIN ADI HİDİR ELİMDEN GELEN BIDİR: Benim elimden gelen bu kadardır a.k.

BABASINI TANIMASAY DÉR KİMİN OĞLIYAM: Sonradan görmeler ve kendini ağıra satıp gösteriş yapanlar i.k.

BABAYIN HALISI MI SERİLMİŞ: Her yere gelişigüzel oturan kişiler i.k.

BABAYIN MALI MI?: Başkasının malını sorumsuzca kullanlara veya kendisine ait bir malı israf etmemesi gerektiğini söyleyenlere bu eylemi yapanın savunması iç.k.

BABAYIZ GELDİ: Çocuk oyunlarında oyunun sona erdiğini, özellikle salıncakta salınma hakkının bittiğini belirtmek i.k.

BABİĞİT: Babayiğit, delikanlı a.k.

BABİL HAVA: Özellikle yaz aylarında rüzgar alan havalı yer a.k.

BAĞ DAMI KİMİN: Rüzgar alan serin yer, sadece gösteriş olan şeyler i.k.

BAĞDAT BASRA: Yolun açık olsun, istediğin yere git, istediğin yere şikayet et a.k.

BAĞDAT HARABA: Karnı acıkmış kişiler t.k.

BAHTİ MI AŞ DURMA YANAŞ, BAHTİ MI İŞ DURMA SIVİŞ: Obur fakat tembel olanlar i.k.

BALDIRI ÇIPLAH: Ayak takımı a.k.

BAMYA KİMİN AÇIHTA KALDI: Uyumsuzluğu nedeniyle yalnız kalanlar i.k.

BARĞIMIZA BASTIH DAŞ ÇIHTI: Umulan randımanı vermeyenler, hayırsız dostlar i.k.

BARIDI BEĞLİh: Başkasının elinde gelişi güzel kullanılan mallar i.k.

BARMAĞIY BAĞLA ÇIH ZUVAĞA: Herkesin bol keseden tavsiye yağdırdığını anlatmak i.k.

BARMAĞIY BAĞLA ÇIH ZUVAĞA HERKES Bİ ŞÉ SÖLER: Halkın bilinçsizce dedikodu üretme gücünü anlatmak i.k.

BASTIH ÇAPIDI KİMİN YAYILİY: Sere serpe oturmayı seven kişiler i.k.

BASTON YUDMIŞ: Dimdik yürüyen kişiler i.k.

BAŞA KAH—: Yaptığı bir iyilik için minnet ettirmek a.k.

BAŞ GÖZ ET—: Evlendirmek.

BAŞI KABAh YANNAYAh: Yalın yoksul kişiler, her işe karışan kişiler i.k.

BAŞIMIN GÖZİMİN SEDEKESİ: Kötü birini başından savmak için az bir zararı göze almak a.k.

BAŞI KESİK TAVUĞA DÖN—: Şaşkına dönmek, şaşkırmak a.k.

BAŞINI BEKLE—: Kötü bir işte suç ortaklığı yapmak, bir hastayı veya kimsesizi korumak gibi ters anlamlarda k.

BAŞINI TUT—: Kötü bir işte suç ortaklığı etmek.

BAŞINI Yİ—: Ölümüne sebep olmak, bir kişinin zararına yol açmak a.k.

BAŞINI BAĞLA—: Bir işi konuşmasıyla sonuca ulaştırmak a.k.

BAŞIY GÖL AYAĞIY SÉL: Hayırsız evlat i.k.

BAŞŞIM ÜSTİNE: Kendine tevdi edilen görevi memnuniyetle yerine getireceğini ifade etmek için kullanıldığı gibi, güle güle anlamında da k.

BATMAN DÖG—: Bir işte kendisini ağıra satmak, ağır hareket etmek a.k.

BAZLAMAÇ KİMİN AÇTI: Bir işin içyüzünü açıklayanları nitелеmek i.k.

BECİNS ADAM: Şerrinden kaçınılan kişi a.k.

BEHTİLİ BAŞIYA: Ne mutlu sana a.k.

BEHTİNE DÜŞ—: Denk birisiyle evlenmek a.k.

BEHTİNİ AÇ—: Evlenemeyen kişilerin evlenmelerine herhangi bir şekilde vesile olmak a.k.

BEHTİREŞ: Zavallı, kara yazılı a.k.

BEHTİYE NAMMISIYA DÜŞTİM: Birilerinden medet uman kişiler t.k.

BEHT Mİ, TAHT MI?: Şans mı, zenginlik mi istersin a.k.

BEKMEZÇİ AĞLAR, BALÇI ŞİVAN EDER, YİRREGİRE ŞEKERÇİ: Durumundan şikayet etmeye hakkı olmadığı halde şikayeti adet haline getirenler i.k.

BELA NERDEN GELİR? ÖLİMİN KÖRİNDAN: Belanın geleceği yer belli olmaz a.k.

BELAYI BERZEK: Defedilmesi zor büyük bela a.k.

BÉLE DOST OLDI MI DÜŞMANA NE HECET: Akıl eksik arkadaşlar için kullanıldığı gibi, dostundan zarar gören kişiler tarafından da k.

BELEŞ MEZER BULDI MI ÖLİR: Bedavayı seven kişiler i.k.

BÉLİNİ KAYIYA DAYA—: Sağlam bir kişiden destek görmek a.k.

BÉL VER—: Arkasını tutmak a.k.

BEN ARİYDİM Bİ BİNECAH ALLAH VERDİ APARACAH: Bir işten çıkar umarken, zarar bulan kişiler t.k.

BEN ÇEKİYEM AHİRA GENDİ GİDİY NAHİRA: Kendisine yapılan iyiliğin farkında olmayanlar i.k.

BEN DÉYEM FEDEMDEME, O DÉYİ DAMDAN DAMA: Muhatabına konuyla ilgisi olmayan cevaplar verenler i.k.

BEN DÉYEM HADIMAM, O DÉYİ OĞLANDAN KIZDAN NEYİY VAR?: Muhatabının sözünü ters anlayan veya anlamak istemeyen kişiler i.k.

BEN DÉYEM SEKKELİM, YANİY, O DÉYİ DUR CIĞARAMI YANDIRIM: Muhatabının fırsattan istifade etmekten başka bir şey düşünmediğini ifade etmek i.k.

BÉNİNE GİR—: Aklını çelmek a.k.

BENİ SEVMİY BENSİZ KALMIY: Kendisini sevdiği halde kendisiyle geçinemeyen dostu ifade etmek i.k.

BENİ SULANMIŞ: Akıldan zoru var a.k.

BERBERLİĞİ BAŞIMIZDA ÖRGENİY: Bir işi öğrenirken çevresine zarar veren ya da zarar vermeyi göze alan kişiler i.k.

BERDEN BERD OLMUŞ: Düzeni bozulmuş a.k.

BERDAN BERDAN: Başıboş, düzensiz a.k.

BÉŞ BARMAĞIN BÉŞİ BİR Mİ?: Parmakların uzunluğunun birbirini tutmadığı gibi insanların da değişik yaratıldıkları a.k.

BEŞERETİ BAĞLANDI: Şaşkınlığından basiretsiz hareket edenler i.k.

BEŞ KURIŞNAN AÇTIH, ON KURIŞNAN KAPADAMANIH: Geveze birini susturmak mümkün değildir anlamında olup, karşısındakinin geveze olduğunu söylemek i.k.

BETRESİ SÖN—: Gözünün önünü görmemek a.k.

BÉYNE BÉYNALLAH: Kesin bilemem, Allah'la kul arasında bir iş a.k.

BI BAŞA BI TIRAŞ ÇOĞ BİLE: Böyle bir adama böyle iş yapılır a.k.

BI DA HUVASI: Fazladan yapılan ikram eden kişi t.k.

BI DERTTEN Bİ GÁVUR KIZI ÖLMİŞ: Kendi hastalığından mübalağayla yakınan kişi i.k.

BE'BİRLE—: Bağırıp çağırarak debelenmek a.k.

BI DİLİY DE OLMASA GÖZİY KARKALAR OYAR: Dilinden başka bir marifeti olmayan kişiler i.k.

- BI KEDER DAHA KALMADI YA: Nasıl olsa bu iş bir gün bi-
ter a.k.
- BI KEDER KALDI: Utancından büzülüp ufaldı a.k.
- BI KÖRA Bİ ÖLİ DAHA DÜŞER: Elbet işin bir gün daha ba-
na düşer, o zaman görüşürüz a.k.
- BINDAN ZİYADASI CAN SAĞLIĞI: Yapılan işi yeterli gören
kişi t.k.
- BIRALARDAN İRAH: Anılan bir kötülüğün bulunduğu çev-
reye uğramamasını dilemek a.k.
- BIRALARDAN UZAĞ OLA: Anılan bir kötülüğün bulunduğu
çevreye uğramamasını dilemek a.k.
- BIRALIH KALA DİBİ DEĞİL: Bir yerde gereğinden fazla
oturan kişiyi bundan alkoymak i.k.
- BIRALIH KEHVE SEKKİSİ DEĞİL: Bir yerde gereğinden faz-
la oturan kişiyi bundan alkoymak i.k.
- BIRINSIZA HIZMA KULAH SIZA KÜPE VEREN ALLAH: Al-
lah'ın vergisine yer ve ölçü bulunmadığını anlatmak i.k.
- BIRALIH SÖĞİT KÖLGESİ Mİ?: Bedavadan yaşamayı alış-
kanlık edinmiş kişiler i.k.
- BI PİRİNÇ DAHA ÇOOH SU KALDIRIR: Bu işin dedikodu-
su daha çok sürer a.k.
- BILDİR Bİ DAM YANDI BI YIL KOHISI ÇİHTİ: Unutulmuş
bir olayı yeniden gündeme getirmek isteyenler i.k.
- BIRNI KAF DAĞINDAN SU İÇİY: Kendine çok fazla güve-
nen, büyülenen kişiler i.k.

BİRNI KIRILDI: Bir kişinin onurunun zedelendiğini, soğukların sona erdiğini, sıcakların bittiğini belirtmek gibi değişik a.k.

BİR NİMİZDAN GELDİ: Bir işten veya eğlenceden tatsız sonuç çıkararak kişiler t.k.

BİR NİNİ SÜRT: Haddini bildirmek a.k.

BİR NİYİN POHINA BEREKET: Umduğundan çok azını bulan kişi tarafından sitem etmek i.k.

BI SIRIM NERDEN? BI YATAN GÖLDEN: Yetiştigi ortama uygun davranışta bulunan kişiler. Olumsuz kişiler i.k.

BIYIĞININ UCINI GÖRDİ: Bıyığı yeni terlediği sıralarda kadayaılığa başlayan gençler i.k.

BI AYAGI ÇUHİRDA: Ölümü yakın a.k.

BI BARMAH BAL OLDIh: Adımız kötüye çıktı a.k.

BI BİLMEDIĞİ NAMAZ, ONI DA ŞEYTAN KOMAZ: Sözü nü ve işini bilenler için kullanıldığı gibi, ömründe bir defacık işe yarayan, herhangi bir sözü yerinde söyleyen kişilerle eğlenmek i.k.

BI DAŞTA İKİ KUŞ VURDI: Bir işi gözetirken, ikinci bir amacı tesadüfen gerçekleştiren kişiler i.k.

BI DUDAĞI YERDE BI DUDAĞI GÖGDE: Korkunç ve çirkin insan veya nesnelere için kullanıldığı gibi, masal kahramanlarını nitelemek için de k.

BI 'EBAM VAR ATARAM NERDE OLSA YATARAM: Herhangi bir kural veya mekana bağımlı olmadığını belirten kişiler t.k.

Bİ EkMEkNEN AC, Bİ EkMEkNEN TOh: Allah'ın verdiği-
kanaat eden kişiler i.k.

Bİ GÖZİNİ KÖR ÉT—: Hoşgörü sahibi olmak a.k.

Bİ GÖZİNİ KÖR Bİ KULAĞINI SAĞIR ÉT—: Hoşgörü sahi-
bi olmak a.k.

Bİ GÜNDE İKİ YERE DE'VETE ÇIĞRILDIM MI ALLAH O
GÜN CANIMI ALA: Obur kişiler tarafından söylenen şa-
ka yollu şikâyet.

Bİ hIRhANA: Bulunduğu ortama yük olan kalabalığı ifade
etmek i.k.

Bİ hARBİL SAMANI İKİ EŞŞEGE PÖLEMEZ: Beceriksizler
i.k.

Bİ İNNE Bİ İPLİĞE DÖN—: Zayıflamak a.k.

Bİ KAŞŞIH SUDA BOĞ—: Eline geçecek en ufak bir fırsatta
düşmanın yapacağı kötülüğü ifade etmek.

Bİ KAŞŞIH SUDA BOĞIL—: Yerine göre beceriksizliği veya
şanssızlığı ifade i.k.

Bİ KIRTİK: Azıcık a.k.

Bİ KUTI KİRBİD AL DERDİYE YAN: Bu iş bitti, sen kendi
işine bak o.k.

BİLMEM NE KEDER BOYI VAR: Boyu kısa olmasına karşı-
lık, kötülüğü huy edinmiş kişiler i.k.

BİLMEM NE KEDER BOYI VAR, TÜRLİ TÜRLİ HUYI VAR:
Boyu kısa olmasına karşılık, kötülüğü huy edinmiş ki-
şiler i.k.

Bİ LOhMA, Bİ hIRhA: Kanaatkâr kişiler i.k.

Bİ MERTEK, KIRh ORTAh: Çok hisseli az mal i.k.

Bİ MIhİ EksİK: Yarı deli a.k.

BİNİ Bİ AYAhta: Çok kalabalık a.k.

BİNİ Bİ PULA: Değersiz a.k.

BİNİN YARISI BEŞYÜZ, O DA BİZDE YOH: Eli yüzünde düşünceye dalmış kişilere takılmak i.k.

BİRE BİR: Derde derman a.k.

BİRİ DAL BAŞI, BİRİ KIZIL EŞKİ: Zorlu rakipler i.k.

BİRİM BİRİM: Tek tek a.k.

BİŞMİŞ AŞA SAVUH SU KATTİY: Bitmek üzere olan bir işi bilmeden bozan veya bozmaya kalkışanlar i.k.

Bİ PİÇAhta ÇİhAT—: Eylem olarak kasaplık hayvanların derilerinin hasarsız olarak yüzülmesi anlamındaysa da, deyim olarak bir çırpıda yapmak a.k.

Bİ UCDAN Yİ—: Aşırı yiyen insanları nitelemek i.k.

BİYE GÖRE HAVA HOŞ: Yapılan işin kendisini ilgilendirmediğini ifade i.k.

BİZDEN FERİĞ GEL: Bizden uzak dur a.k.

BİZ EksİLTTh, ALLAH ARTTIRSIN, SİRfİY KURAN KALDIRSIN: Misafirin yemekten sonra karnımızı doyurdunuz, Allah ikramınızı daha fazla kılsın, fakat sakın bizi çalıştırmaya kalkmayın anlamında şaka yollu duası.

BİZİM EŞŞEGİMİZ KANCİh: Tartışmanın uzamasını önlemek için iddiasından vaz geçen kişiler t.k.

BİZİM İT SİZE BALTA GETİRDİ Mİ?: Konu dışı, münasebetsiz şeylerden konu açan kişilere söylenir.

BİZİM TAVUĞIMIZ Bİ YIMIRTA DOĞIRIR SESİMİZ YÉD-Dİ MEHLİY TUTAR, hAHIN ATI Bİ KÜHELAN KUZLAR SESLERİ SADALARI ÇİhMAZ: Başka ailelerin işlerini sessiz sedasız görmelerine imrenen kişinin ailesinin gösteriş ve gürültüsünden şikayetini ifade eder.

BİZİ KAN DERTLİ ÉTTİ: Bizi canımızdan bezdirdi, usandırdı, bekletti a.k.

BİZİM MİHİMİZ hAHIN DİVARINDA OLSIN: Çekinecek tarafımız olmasın da biz onlardan alacaklı olalım, yeter ki baş kakıncı olmasın a.k.

BİZ KEYİTSİZ KALDIĞIMIZ GECE KONŞININ EŞŞEGİ Bİ KUYRİHSİZ SUPPA DOJIRIR: Gereksiz yere telaşlanan, üstüne vazife olmayan konuları dert edinen kişiler t.k.

BORCI BOĞAZINDA: Çok borçlu a.k.

BORÇ HİRTLEKTE: Çok borçlu a.k.

BOR SÖKTİRİY: Hükmünü yürüten, emrini dinleten kişiler i.k.

BOŞA ÇİhAT—: Savmak, yalanlamak, inkâr etmek a.k.

BOŞ BATTAL: İşsiz, güçsüz a.k.

BOŞ GEZENE 'EKİL ÖRGEDİY: Hiç bir iş yapmadan amaçsız dolaşan kişileri nitelemek i.k.

BOYAHANA MIDI BATIRAH ÇİhADAh: Bir işin çabuk yapılamıyacağını belirtmek i.k.

BOYDAN FIKARA: Kısa boylu a.k.

BOYINA BAHTIM BOYI HOŞ, ELİMİ ATTIM CÉBİ BOŞ:
Yalnız gösterişten ibaret olan kişiler i.k.

BÖĞİN HORASAN YARIN TEVRİSEN: Bugün önemli değil,
asıl yarın ne olacağını düşün a.k.

BÖĞİN BİYE YARIN SİYE: Böyle işler herkesin başına ge-
lir, sakın sevinme veya fırsattan istifadeye kalkma a.k.

BÖKE Mİ KESİLDİY?: Kötülük yapmayı huy edinmiş kişi-
ler i.k.

BÖYİK KAPI: Zengin evi, kayınpeder evi a.k.

BÖYİK KAPIYA MI DE'VETLİSEN?: Kayınpeder mi seni zi-
yafete çağırdı a.k.

BÖYİK SÖZİME TÖBE: Büyük konuştuysam Allah'ım sana
tevbe ederim a.k.

BULAMAÇ YİRKEN DİŞİMİZ KIRILIY: Şanssızlığı ifade et-
mek i.k.

BULDI BUNADI: Noldum delisi olanlar i.k.

BULDİH BEKMES KÜPİNİ İTİRMESSAĞ ÉYİ: Bir beladır
çattık a.k.

BULINMAZ BURSA KUMAŞI MI?: Bulunmayacak bir nesne
midir a.k.

BUYNIZ TİK—: Namus konusunda umursamaz davranmak
a.k.

C

CABDA KAL—: Oyuna zamanında müdahale edebilmek için oyun aleti olan gülleği emin bir yerde tutmak, kenarda kalmayı tercih etmek a.k.

CANI KAŞIN—: Huysuzluk etmek, dayak istemek a.k.

CANINDAN BUL—: Bedence bir belaya uğramak a.k.

CANIYA ATAŞ DÜŞE: Kendisine kötülük yapan kişiye, kişinin ettiği beddua.

CANIY MI SİHİLİY?: Kendi başına iş açmaya çalışan kişiler i.k.

CANKEŞ OL—: Bedence çok çalışkan kişiler ile ölüm döşesinde ölüm zoruyla sersemleyen kişiler i.k.

CARTİY ÇEKİTİ: Kaybetti a.k.

CAZI KERİSİ: Cadı karısı, şeytanca iş yapan, yaptığı veya dedikleriyle ortalığı karıştıran kişiler (dişiler) i.k.

CÉBİNDE SEKLİM İLAN VAR: Cimriler i.k.

CEDDİYE REHMET: Allah atana, dedene rahmet etsin anlamındaki dua.

CEFTNEN NAR KABIĞI Yİ: Yemek beğenmeyen kişiler ile kendini zoraki davet ettirmek isteyen kişiler i.k.

CEHENNEME ZÜMERA: Cehenneme kadar yolun var a.k.

CEMAZİYEL EVELİNİ BİLİREM: Böbürlenmiş kişilerin asıllarının hiç de böbürlenmeye hakkı olmadığı a.k.

CEFTTEN ÇİHMiŞ KABIĞINI BEGENMiY: Yetiştığı ortamı beğenmeyen kişiler i.k.

CENGER Mİ BASTILAR?: Bağırıp çağırarak şamata yapan kişiler i.k.

CEYRAN KIRPIMINDA: Karşısındakini savmak için bir vade uydurmak i.k.

CIBIL INNİK Mİ OLDI?: Obur kişiler için k.

CİFIT MEHLESİ: Hilesi çok, kalbi kara a.k.

CİRRİK ETTİ: Bir işten, bir oyundan, bir iddiadan yenik çıkacağını anlayarak kaçmak veya vazgeçmek a.k.

CİZZİHTAN ÇİH—: Azmak, haddini aşmak, ölçüsünü kaçırmak a.k.

CİGERİ GÖZİKİY: Yoksul kişiler i.k.

CİNCİHLİ hEMAM KUBBESİ TAMAM Bİ GELİN ALDİH BABASI İMAM: Bir işi başarıyla bitirmek a.k.

CİNGÂNADA GÜMiŞ MASAT BULINMiŞ: İhtiyaç doğduğunda kendi imkânlarını esirgeyen insanlar i.k.

ÇİNİBİT KİMİN ADAM: Fazla hareketli kişiler i.k.

ÇİHSİNMiŞSEN: Fazla ileri giden, kendini kaybeden kişiler i.k.

ÇİNKÜFİR OL—: Hiddetlenerek akli başından gideyazmak a.k.

ÇİNCİHLİ hEMAMA ÇEVİRDİYZ: Her kafadan bir ses çıkan toplantılarda gürültü edenler i.k.

Ç

ÇAĞALA, HERKEZ EVİNE DAĞALA: Bu iş burada sona erdi, artık herkes evine gitsin a.k.

ÇAMIRA BASTI ÇALIYA ASTI: Çamaşırı özensiz yıkayan kadınlar ile bir işi baştan savma yapan kişiler i.k.

ÇALMADAN OYNİY: Bir işe vakitsiz kalkışan kişiler ile olmadık hayaller kuran kişiler i.k.

ÇANGALA ÇALIN—: İnatlık etmek a.k.

ÇAPIDIYA ÇULIYA 'EŞIKLIh SENİY NE hALIYA: Boyundan büyük işleri yapmaya kalkışanlar i.k.

ÇAPIT BAŞTA ÇARPANA AYAHTA: Çok gezen kadınlar i.k.

ÇARHINA OhI—: Dünyasını zindan etmek, defterini dürmek a.k.

ÇARPANA SURATLI: Çirkin kişiler i.k.

ÇARPIP ÇALINDIR—: Korkutmak, cezaya müstehak olan bir kişinin cezasını beklemediği bir anda aniden verip şaşkına çevirmek a.k.

ÇARŞAFA DOLAŞTIR—: Beceriksizlik nedeniyle başaramamak a.k.

ÇARŞIDA Yİ hANDA YAT EV DE SENİY GEL DE GÉT: Sorumsuz aile reisleri i.k.

ÇARŞI GELİNİ: Giyimine ve gezmeye düşkün olan kişiler i.k.

ÇATAL AĞAÇ: Önceleri pantolon adlı giyim eşyasını nitelemek için kullanılan bu deyim, sonraları pantolon giyenler için kullanılmıştır.

ÇATAL ONBEŞ: Aslen bilya oyununda kural dışı vuruş ve isabet anlamına gelen bu deyim, toplumca benimsenmeyen sözler i.k.

ÇAY AHİY DELİ BAHİY: Tembel ve aylak kişiler i.k.

ÇAYI GÖRMEDEDEN ÇEMRENİY: Bir işe zamansız kalkışmak, ham hayaller kurmak, ortamını hazırlamadan bir işe kalkışmak a.k.

ÇEK ÇINDIR: Zayıf fakat güçlü kişiler i.k.

ÇELBESSÜK: Asıl anlamı çarşı iti olup, çarşı pazar boş gezenler i.k.

ÇELPESENG OL—: Gözden düşmek, değerini yitirmek a.k.

ÇEPÉREŞ OL—: Elinden iş gelmemek, eli ayağı dolaşmak a.k.

ÇEPPELO: Sakar a.k.

ÇETELE VERME—: Karşısındakine söz hakkı vermeden bitemiye konuşmak a.k.

ÇEVİR KAZ YANMASIN: Adet yerini bulsun, kimsenin de sesi çıkmaz a.k.

ÇIHARSI HAHI İÇİ BİZİ YANDIRİY: Mutlu görünen mutsuz kişiler t.k.

ÇIHMAZ AYIN SON ÉRBE'ESİ: Borcunu ödemek istemeyen kişilerin borçlarını ödemek için istedikleri süre olarak kullanılır.

ÇIRNAĞ AT—: Menfaat temini için herhangi bir işe el atmak a.k.

ÇIZZİHTAN AT—: Kovmak a.k.

ÇİĞ YİMEDİM Kİ KARNIM ARĞISIN: Kişinin kötü bir iş yapmadığını beyan i.k.

ÇİMDİK ÇEK—: Çimdiklemek a.k.

ÇİNİMİN ETİ: Vazgeçilmesi mümkün olmayan şeyler için kullanılabileceği gibi, daha çok hayırsız evlat i.k.

ÇİRİŞ KİMİN YAPIŞ—: Sıvaşmak, askıntı olmak a.k.

ÇİRPİSİ SEYREK: Geri zekâlı, patavatsız kişiler i.k.

ÇİVİSİ EKŞİK: Geri zekâlı, aptal a.k.

ÇİZ VİZ 'EBDİL'EZİZ: Kestirmeden yapılan iş i.k.

ÇOCİHLARIN ANASI: Eski Urfa erkekleri hanımım, eşim, ailem demekten utandıkları için birileriyle konuşurken hanımlarını bu isimle yad ederlerdi.

ÇOR OLMİŞ: Nezle olmuş a.k.

D

DADANDİY DATLI hAVLİYA: Bulunduğu sofrada umduğunu bulamayanlar için kullanıldığı gibi, fırsattan faydalanmak isteyenlere engel olmak için de k.

DADANDİY DATLI ZAhMİYA: Bulunduğu sofrada umduğunu bulamayanlar için kullanıldığı gibi fırsattan faydalanmak isteyenlere engel olmak için de k.

DADI DAMAĞINDA KALDI: Doyamadı, kanamadı a.k.

DADIMIZ DUZIMIZ KALMADI: Düzeninin bozulduğunu iddia eden kişiler t.k.

DAĞ AYISI: Görgüsüz kişiler i.k.

DAĞ BELLİSİZ MEYDAN İSSİZ: Vahim bir olaydan sonra ortaya çıkan sessizliği ifade etmek i.k.

DAĞ KİMİN DURIP DUZ KİMİN ERİYESEN: İflah olmaya-
sın anlamında bir tür beddua.

DAĞ KİMİN DUR—: Metin davranmak a.k.

DAM DİREGİ ÇADIR MERTEĞİ: Uzun boylu olmasından başka bir meziyeti olmayan kişiler i.k.

DAMIYA ÇİHTİH: Dama oyunundan kinayeyle işimiz bitik a.k.

DAM YİHİLİRSA SIÇAN DA ALTINDA KALIR: Biz zarar edersek sen de zarar edersin ya a.k.

- DAR GÜN DOSTI:** Darda olanlara yardıma koşan kişiler i.k.
- DARIN YETİŞ—:** Ucu ucuna yetişmek, son anda yakalamak a.k.
- DAŞ ÇATLASA:** Azami a.k.
- DAŞ ATTİH KOLIMIZ MI YORILDI:** Bu işte ne emeğimiz oldu ki, ne gelse kârdır a.k.
- DAŞÇI EŞŞEĞİ:** Ağır ağır ve sallanarak yürüyen kişiler i.k.
- DAŞ ÇİHTİ:** Umulmayan davranışlar gösteren kişiler i.k.
- DAŞ KAYIYA RASGELDİ:** Zorlu bir kişinin daha zorlu bir kişiyle karşı karşıya kalması halinde k.
- DAŞLAR BAĞLI, İTLER SEYYİP:** Sana nasıl olsa kimsenin bir şey dediği yok, ne yaparsan yap, serbestsin a.k.
- DATLI ZAHMA:** İyi yemek, herkesin sevebileceği yemek a.k.
- DEVŞANA KAÇ TAZIYA TUT:** İki yüzlüleri ifade etmek i.k.
- DAZ DAYZAMIN OĞLI:** Uzak akrabalıkları belirtmek i.k.
- DECCAL MÊT:** Acımasız, ortalığı kırıp geçiren kişiler i.k.
- DEĞİL KÜRSE VE 'EZ' ERŞE ÇİHSA ADAM OLMAZ:** Değil kürsüye vaiz olarak çıkmak, arşa da çıksa adam olmaz a.
- DEĞİRMENİN ALT TAYI REHET, ÜST TAYI ÇABA ÇABIYA DÜŞMİŞ:** İşin sahibi sakin, başkası telaşlanıyor a.k.
- DEĞİRMENİN ALT TAYI REHET, ÜST TAYI REHET DEĞİL:** İşin sahibi sakin, başkası telaşlanıyor a.k.
- DENK DÜŞ—:** Rastgelmek, uygun düşmek a.k.

DEKKEN DÜKKEN: Kısasa kısas a.k.

DELİ DELİYE DELİ KENGERE UYDI: Uzlaşması imkânsız görünen kişilerin anlaşması durumunda söylenir.

DELİDİR MALIDIR: Kendi malıdır, ne yaparsa yapsın bizi ilgilendirmez anlamında kullanıldığı gibi, malını gözü önünde tutmak isteyen kişiler t.k.

DELİDİR MALIDIR, NE YAPSA YÉRİDİR: Kendi malıdır, ne yaparsa yapsın bizi ilgilendirmez a.k.

DELİ DÉYENDE DAMARINA YAYILİY: Üzerine gittikçe daha da şımarır a.k.

DELİ 'ELİ'NİN SON FASLI: Her kafadan bir ses geliyor a.k.

DELİ 'ELİ'NİN SON FASLI NE ÇALAN BELLİ NE SÖLİYEN: Her kafadan bir ses çıkar a.k.

DELİ GÉTMIŞ DÜĞİN EVİNE, DÉMIŞ: «BIRASI BİZİM EV-DEN HOŞ»: Ziyaretini uzatan kişiler t.k.

DELİK BÖYİK YAMALIH KÜÇİK: İhtiyaç çok, imkân az a.k.

DELİLİH PARANAN PULNAN MI: Delilikten ücret istenmediği için deliliğe rağbet çoktur a.k.

DELİNİN ELİNE DEGENEK VERİY: Azgını daha da azdırıyor a.k.

DELİ OLA DERMEN YİYE: Zaten delidir, bir de bu iş başına gelirse ne delilikler etmez a.k.

DELİ PARÇA PARÇA: Söz ve davranışlarını kontrol edemeyen kişiler i.k.

DELİ SÖLEDİ, 'EKİLLİ İNANDI: Çabuk kanan kişiler i.k.

DELLALIN DEVESİ İTİNMIŞ: Çığırtnkan bir kişinin başına gelebilecek bir felakette takınacağı tavrı ifade etmek i.k.

DELLAL OLA DEVESİ İTİNE: Çığırtnkan bir kişinin başına gelebilecek bir felakette takınacağı tavrı ifade etmek i.k.

DEMİR LEBLEBİ: Kanmayan, yola gelmeyen, zorlu, cimri kişiler i.k.

DENGİZDE KUM, ONDA PARA: Çok zengin veya yoksul bl-rini nitelenek için mübalağa ve istihza i.k.

DENSİZ DEVE: Sözüünü bilmeyen kişiler i.k.

DENSİZ DEVE GİRMEZ EVE: Ele avuca sığmayan, sözüünü bilmeyen kişiler i.k.

DENSİZ DEVE KUYRIĞI hOP DEMEDEN SALLANIY: Patavatsız kişiler i.k.

DERDİ BAŞI: Fikr-i sabiti ifade i.k.

DERDİ DÜMİĞİ: Fikr-i sabiti ifade i.k.

DERDİYE YAN: Sen kendi işine bak a.k.

DERDİY ÇEKEN NE KERİR NE KOCALIR: Etrafına eziyet eden, zahmet çektiren kişiler i.k.

DEREDEKİ MILLA: Arkadaşına, başına neler getireceğimi iyi bilirsin, ona göre anlamındaki tembih sözü.

DERİNE DÜŞTİ: Hastanın ağırlaştığını ifade için kullanıldığı gibi, istenen bir şeyin geç geldiğini ifade için de k.

DERYAYI 'ÜMMAN: Oldukça geniş anlamında kullanıldığı gibi, her konuda geniş bilgisi olanları nitelemek için de k.

DESTE BAŞI: Önde gelen a.k.

DEVE Bİ PULA: Paranın kıymetli, malın kıymetsiz olduğu piyasayı anlattığı gibi, kişilerin düştüğü ekonomik krizi de anlatır.

DEVE Bİ PULA PUL OLMASSA NE YAPIM: Paranın kıymetli, malın kıymetsiz olduğu piyasayı anlattığı gibi, kişinin düştüğü ekonomik krizi de anlatır.

DEVE DAMA ÇİHANDA: Bu iş aslında olmaz ya sen yine de bekle a.k.

DEVE DEVE GEL BENİ Yİ: Karşısındakini tahrik ederek başına iş açmaya çalışan kişiyi nitelemek i.k.

DEVEDEN DÜŞMİŞ hOPhOPTAN KALMIY: İmkânlarını yitirmiş olmasına rağmen bildiğinden şaşmayan insanlar i.k.

DEVE DEVENİN YERİNE ÇÖKMEZ Mİ?: Yetkili fakat hoyrat bir kişinin görevinden ayrılması sonucu onun yerine gelen kişinin de aynı davranışlar içinde olduğunu anlatmak i.k.

DEVENİN SÜDİĞİ KİMİN GERİ GERİ GİDİY: Günden güne imkânlarını yitiren kişiler i.k.

DEVIYE DEMİŞLER, «BOYNIY EGİRİ», DEMİŞ, «NEREM DORĞI Kİ?»: Ayıbı çok olan birisine yüklenmek için kullanıldığı gibi, ayıbı çok olan kişinin başkalarının kendisine yüklenmelerini önlemek için kullandığı deyimdir.

DEVİY HEMUDINDAN YUDİY: Azıtmış kişiler i.k.

DEVİYE HENDEK ATLADİY: İmkânsız bir işi yapmaya kal-
kışanlar i.k.

DEVİY KULAĞINDAN AHSADİY: Bahaneci kişiler i.k.

DEVŞAN DAĞA KÜSMİŞ, DAĞIN HEBERİ YO: Kendini
matah sanan bir kişinin gerçekten önemli ve itibarlı bir
kişiden darılma durumunu karikatürize etmek i.k.

DIRNAHTAN ATMA: Zaptolunmaz kişiler i.k.

DİBİ DOLIDIR: Zenginliğini gizlediği halde zengin olmadığı-
na çevresini inandıramayan kişiler i.k.

DİBİNE YANDIR—: Aşırı gitmek a.k.

DİBİNİ DOLDIR—: Servetini artırmak a.k.

DİLDE GEMİK Mİ VAR?: Dil durmaz, hakim olmazsan her
şeyi söyler a.k.

DİLENMEZ DİLENÇİ: Muhtaç olduğu halde dilenmeyenler
i.k.

DİLİ Bİ KERİŞ ÇİHARDA: Susamış ve yorulmuş kişileri ni-
telemek için kullanıldığı gibi, başkasına alçakça işlerde
yardım eden kişilerin yaptıkları iş sonundaki sahte sev-
gilerini ifade etmek için de kullanılır.

DİLİM DURMIY, DİRLİĞİM OLMİY: Sözü tutulmayanlar
t.k.

DİLİNE PELESENG ET—: Diline dolamak a.k.

DİLİNE KİRA İSTE—: Konuşmak için nazlanmak a.k.

DİLİN GEMİĞİ Mİ VAR?: Dil durmaz, hakim olmazsan herşeyi söyler a.k.

DİLİNİ DİŞLE—: Hayrete düşmek a.k.

DİLİMİZİ KISSA ETTİY: Bizi mahçup ettin a.k.

DİLİY DE OLSASSA GÖZİY KARKALAR OYAR: Tatlı dilinden başka bir özelliği olmayanlar i.k.

DİLLİ DÜDİK: Gevezeler i.k.

DİL OTI YİMİŞ: Çok konuşanlar veya karşısmdakileri ikna edebilen kişiler i.k.

DİL USTASI, İŞ HESTESİ: Çok konuşan, fakat az çalışanlar i.k.

DİRHEMİNİ YİYEN İT KUDIRIR: Ağır bir sözü veya hareketi ifade etmek i.k.

DİŞ KİRASI İSTİY: Çıkar üstüne çıkar sağlamak isteyenler i.k.

DİŞ YOHKEN DAMAH VARDI: Önce geleni unutuyorsun a.k.

DİViŞ KİViŞ ET—: Dedikodu yapmak, fiskos etmek a.k.

DOĞIR HIRA HIRA DÜZ SIRA SIRA: Doğurgan kadınlara takılmak i.k.

DOLİ SEHENİY BOŞ GELSİN: Sen iyilik yap, gerisine bakma a.k.

DOLİYA KOYSAY ALMAZ, BOŞA KOYSAY DOLMAZ: Çaresizliği ifade etmek i.k.

DONGIZDAN Bİ KİL ÇEK—: Cimri bir kişiden çıkar sağlamak a.k.

DONGIZ TOPI: Etkisi güçlü bir darbeyi ifade etmek i.k.

DOST BAZARDA GÖRSİN: Desinler a.k.

DOSTLİHNAN DÜŞMAN CANI ALİY: Ettiği eziyeti şaka gibi gösteren kişiler i.k.

DOST İSTE Kİ DÜŞMAN KOLTIGIYIN ALTINDAN ÇİHSİN: Düşman varken, dostundan zarar gören kişiler tarafından kullanıldığı gibi, zarar gören kişiye de kullanılır.

DOST İSTE Kİ 'EDİ KOLTİĞİYDAN ÇİHSİN: Düşman varken, dostundan zarar gören kişiler tarafından kullanıldığı gibi, zarar gören kişiye de kullanılır.

DÖRT GÖZDEN AĞLIY: Her zaman halinden şikâyet etmeyi adet edinmiş kişiler i.k.

DUMAN OL—: Mahvolmak a.k.

DUR BEN ÇATLIYIM, SOYRA SEN PATLA: Sabırsız kişiler i.k.

DUYAN EŞİDEN GELMİŞ: Kalabalık i.k.

DUZ EkMEK OL—: Birbirleri üzerinde hakkı olmak a.k.

DUZ KİMİN ERİ—: Göz göre göre helak olmak a.k.

DUZI KOHTI: İşi bitiktir a.k.

DUZI KURI OL—: Minnetsiz olmak a.k.

DUZLIYIM Kİ KOHMIYASAN: Sakın sana nazar değmesin, sen ne kadar bulunmaz bir şeysin anlamında istihza amaçlı bir deyim.

DUZLIYA OTIR—: Pahalıya patlamak a.k.

DUSSIZ EkMEkSİS: Nankör a.k.

DÜĞİN EVİNDE KAŞŞIH DEĞİŞİY: Fırsattan istifade eden kişiler i.k.

DÜĞİN EVİNDE SEHENİY Mİ TANIDIY?: Zamanı olmadığı halde fırsattan istifade etmeye kalkışanlar i.k.

DÜĞİN EVİNİN ZILĞITÇISI, ÖLİ EVİNİN AĞITÇISI: Çıkartı için her kılığa giren kişiler i.k.

DÜKKENÉ BEKO DÜ KELİP SABIN: Uydurmadan açılan işyerleri i.k.

DÜNYİYA DİREK Mİ KALACAHSAN: Ölümü aklma getirmeyenlere söylenir.

DÜNYİYA KAZZIH MI ÇAHMISSAN: Hiç ölmeyecek misin, ölümü unutuyorsun a.k.

DÜŞKONAĞ OL—: Umduğunu bulamamak a.k.

DÜŞMANA GÖSTER GERİ ÇEK: İri yarı olmaktan başka bir özelliği olmayanlar i.k.

DİLİM YANDI: Ağzımın payını aldım a.k.

DİBİNE DÖGME Mİ DÜŞTİ: Pişmekte geciken yemek i.k.

DÉŞT ETTİM: Altını üstüne getirdim, her tarafını dolaştım a.k.

E

'EBALİY GENDİ BEGENMİY, ÇUHALI GENDİNİ BEGENMİY: Yoksulu kendisi istemiyor, zengin kendini istemiyor anlamında olup evlenmeyi bir türlü beceremeyenler i.k.

'EBASININ ALTINDAN DEGENEK UCI GÖSTERİY: Gizlice tehdit ediyor a.k.

'EBA TEK 'ESA TEK: Bağımlılığı olmayan kişiler i.k.

'EBDİLLA ÇAVUŞ HIYAR EKMiŞ: Münasebetsiz yerleri kirletenler i.k.

EGRİ HİTTİ: Kamburlar i.k.

EGRİ Mİ GİDER: Olmaz mı yani a.k.

EhBERİN DÜZLİĞİ KİMİN: Geniş ve havadar meydan veya damlar i.k.

EhİR VENE GÉT : Bahtını açmak a.k.

EhİRVEN SUYI KİMİN: Kanalizasyon suyu gibi a.k.

EKKEM KES—: Hüküm uydurmak, fetva vermek a.k.

EhMAK İSLADAN YAĞMIRI: Çiseleyerek yağan yağmur a.k.

EhRET BACISI: Bir anadan olmadığı halde kardeş geçinenler i.k.

EhRET KARDAŞI: Bir anaan olmadığı halde kardeş geçi-
nenler i.k.

'EKİL DEDİĞİY PİRÇİKLİ Mİ?: Herkesi zorla akıllı yapamazsın ya a.k.

'EKİLLAR DAĞILİYKEN DAĞ BAŞINDA MIDİY?: Sen de aklın bir kırıntısı bile yok a.k.

'EKİLLAR DAĞILİYKEN SEN NERDEDİY?: Sende aklın bir kırıntısı bile yok a.k.

'EKİL KO—: Akıl vermek a.k.

'EKİLLİ YÜZİNE HESRET KALDH DELİ KOYACAH YER BULAMIYTH: Bu ne şanstır, hiç akıllı biriyle karşılaşamayacak mıyız a.k.

'EKİLİ Bİ KERİŞ YUHARDA: Havai kişiler i.k.

'EKİLİ GÖZİNDE: Ancak gördüğüne inanan, gördüğünü anlatan kişiler i.k.

'EKİLMİZA GELEN BAŞİMİZA GELDİ: Başımıza geleceğini biliyorduk a.k.

'EKİLİNA KO—: Kafasına koymak a.k.

'EKİLİ P...A KARIŞTI: Ne yapacağını şaşırdı a.k.

EkKE TÖkKE: Döke saça a.k.

EkİNTİYE GETİR—: Yol arkadaşını terketmek a.k.

EkMEGİ DİZİNDE: Bağımsızlığını kazanmış kişiler i.k.

EkMEGİMDE DUZ YOHMIŞ: Yaptığım iyilikler boşa gitti a.k.

EkMEGİY SACDA MI YANDI? Ne acelen var a.k.

EL ALTILIĞ ET—: Çömezlik yapmak a.k.

EL BENDEN SEBEB ALLAH'TAN: Ben tedavi ediyorum ama şifasını Allah verir a.k.

ELBOŞ OL—: Oyunda oyun hakkını ilk alan kişiye denmekle beraber öncelik sahibi olmak a.k.

ELCE DEĞİLTEN KOLCA DEĞİLTEN: Elin var, kolun var, var kendin yap a.k.

ÉLDEN ÉLE hÜKMEDER: Sözü kendi çevresinde geçerli olan kişiler i.k.

ÉLDEN GELEN DÜĞİN BAYRAM: Başkalarının acılarından bize ne a.k.

ÉLE BALABAN YAĞANDA BİZE ÇALAĞAN YAĞAR: Şanssızlığı ifade etmek i.k.

ELEDİM ELEDİM KEPEGİNE KATTIM: Tüm uğraşlarıma rağmen bir şey elde edemedim a.k.

ELEGİNİ ELE: İşini bitirmek veya iş yapacak çağını geçmek a.k.

ELEGİMİ ELEDİM ELEGİ DİVARA ASTIM: İşini bitiren veya iş yapma çağını geçen kişiler t.k.

EL ELDE BAŞ BAŞTA: Bu işten bir kârımız olmadı a.k.

EGRİ HİTTİLAR İÇİNDE KILAVUZ hİTTİ ARA—: Hilelilerin içinde hilesizini aramak a.k.

ELEM ELİYDE KELEM ELİYDE: Bu işin önü de sonu da elinde, dilediğini yaparsın a.k.

ELENİP ELENİP GEL—: Dolaşıp dolaşıp bir şey elde edemeden dönmek a.k.

EL ÉYİSİ EV DELİSİ: Başkalarına iyi, yakınlarına kötü davranan kişiler i.k.

ELİ AĞIR: İşini ağır hareketlerle yaparak geç bitiren kişiler i.k.

ELİ AĞIR İŞİ PÂk: İşini ağır hareketlerle yaparak geç bitiren kişilerle alay etmek i.k.

ELİ ARTIMLI: Tutumlu ev kadınları i.k.

ELİ BOŞ ÜZİ KARA: Ziyaret ettiği kişiye eli boş giden kişi i.k.

ELİ ÇEPPİK: Eli çabuk iş bitiren kişiler i.k.

‘ELİDCLAP ÇEVİR—: Dalavere yapmak a.k.

ELİFİ GÖRSE MERTEK ZANNEDER: Cahilin tekidir a.k.

ELİ İŞTE, GÖZİ OYNAŞTA: Yaptığı işle meşgul olmayan kişiler i.k.

ELİ KULAĞINDA: Nerdeyse a.k.

ELİME DAĞ BASARAM: Elimi yakarım a.k.

ELİN AĞZI TORBA MIDIR BÜZESEN: Başkalarının dedikolarını engellemek mümkün değildir a.k.

ELİNİN ALTINDA KEŞİRİ VAR: Mutlaka bizden sakladığı bir şeyler var a.k.

ELİNİ YAHA—: Umduğunu bulamayıp vazgeçmek a.k.

ELİNİ YEDDİ KAT YAHA—: Umduğunu bulamayıp bir işten kesinlikle vazgeçmek a.k.

- ELİ TEREZİ:** Eli ağırlık ölçmekte hassas a.k.
- ELİYDEN GELENİ ARHAYA KOMA:** Elinden geleni esirgeme a.k.
- ELİYDEN GELENİ NIRİĞ ÉTME:** Elinden geleni esirgeme a.k.
- ELİYİN ARTIĞI:** Yediği yemeği başkalarına söyleyen kişiler t.k.
- EL KİRİ:** Parayı nitelemek i.k.
- 'ELLEM KELLEM ET—:** Dalavere yapmak a.k.
- ELLİSEKİZ 'EYAR:** Ayarı bozuk a.k.
- ELİY ALTIYA ATİYSAN:** Fazla ileri gidiyorsun a.k.
- ELMI hASIL:** Hiç kimseye faydası olmayan lüzumsuz yaşayan kişilere hitap şekli
- EMEGİNİ HÉÇ ÉT:** Emeklerini boşa çıkarmak a.k.
- 'EMMİM DAYIM ALDIM PAYIM:** İnsanın amcasından, dayısından bile fayda yok a.k.
- 'EMMİM DAYIM HEPSİNDEN ALDIM PAYIM:** İnsana amcasından, dayısından bile fayda yoktur a.k.
- ÉNERSEN GÖYİL ÉNERSEN ATTAN EŞŞEGE BİNERSEN:**
Bir gün gelir sen de ağzının payını alırsın a.k.
- ENGİNARIN NARINDAN OĞLIM BİLMEDİ DİRDİMDEN:**
Oğlundan memnun olmayan anneler t.k.
- ENİĞİ ÜNİĞİ:** Çoluğu, çocuğu a.k.
- ÉNİNİ UZININI BİL—:** İşin önünü sonunu düşünebilmek a.k.

ÉNİ UZINI ELİYDE: Bu işin bitmesi veya bitmemesi senin elinde a.k.

ÉNİŞTE, BOYNIYA BİNİM LOKIŞTA: Eniştelere sevgiyi ifade etmek için kullanılan tekerleme.

'ENTE'İN ALAY P...LIĞI: İşin bütün pisliği a.k.

'ENTEP P...: S...—: Kendi başına büyük bir iş açmak a.k.

'ENTEP İTİ KİMİN NE YAN YAN GİDİYSEN: Bir tarafa eğilerek yürüyen kişilere söylenir.

'ENTER DEVENİN KARNINA GİRDİ: Eski takvimde kış mevsimi sonundaki aşırı soğuklar için kullanıldığı gibi, toplulukta birdenbire esen buz gibi havayı ifade etmek i.k.

ERBAB OL PİLAV Yİ: İşini başarmaya bak a.k.

ERENK PERENG ET—: Altüst etmek, dağıtmak a.k.

ERKEG ARI KİMİN, Yİ, İÇİÇ, PETEGE S...İY: Ne kârı zararı varsa kendi çevresinedir anlamında kullanıldığı gibi erkek evladın üstünlüğünü göstermek için de kullanılır.

ERKİ GEÇ—: Sözü geçmek, nazım yürütmek a.k.

'ERZİ KIRIH: Namuzsuz a.k.

'ESKER BAHOLI KİMİN AÇILİY: Kilidi bozuk bavul gibi açılarak, içinde ne varsa etrafa saçtı a.k.

ESKİ KÖVE YENGI 'EDET: Kendi çıkarları için kurallar koyan kişilerin koyduğu kurallar i.k.

ESKİ KULAGI KESİKLERDEN: Eski belalılardan a.k.

ESMERİ ŞİRİN: Cana yakın esmer renkliler için k.

‘EŞİKA BAGDAT İRAH MI?: Ne kadar uzak olursa olsun, elde etmek istiyorsan senin için mesele olmamalı a.k.

EŞKİMİŞİY Mİ VAR?: Bizimle görülecek bir hesabın mı var a.k.

EŞŞEGE GÜCİ YETMİY, PALANA SEGİRDİY: Sahibine gücü yetmiyor, onun etrafındakilerle uğraşiyor a.k.

EŞŞEGE GÜCİ YETMİY PALANA YAPIŞIY: Sahibine gücü yetmiyor, onun etrafındakilerle uğraşiyor a.k.

EŞŞEGE TERS BİNDİR—: Karşısındakini istediği gibi yönetmek a.k.

EŞŞEGİMİZ DİŞİ: Biz bu iddiadan vazgeçtik a.k.

EŞŞEGİMİZ DİŞİ, YÜKİMİZ YAŞ: Biz bu iddiadan vazgeçtik a.k.

EŞŞEGİMİ ÇALANA KALMAZ AMMA BEN EŞŞEKSİZ KALDIHTAN SOYRA: Yapan bulur belasını ama, bana zararını dokunduktan sonra ne çıkar a.k.

EŞŞEGİN BÖYÜĞİNİ AHIRDA UNITTİH: İşin en önemli yanını ihmal ettik a.k.

EŞŞEGİ SATTİH Kİ ÇO DEMAHATAN KURTILAH: Zahmetinden bıktığımız için bu işten vazgeçtik a.k.

EŞŞEGİ SATTİH Kİ ÇO DEMAHATAN KURTILAH, GÉTTİ Bİ SUPPANAN GERİ GELDİ: Zahmetinden bıktığımız için bu işin ucunu bıraktık ama, zahmet zahmet üstüne geldi a.k.

EŞŞEK GENE O EŞŞEK, YALAVUZ ÇULINI DEĞİŞMİŞ: Giyim kuşamın insan kişiliğini değiştiremeyeceğini anlatmak i.k.

ÉŞŞEK KAŞTI, PALAN DÜŞTİ: Olan oldu a.k.

ÉŞTİĞİ KUYUYA DÜŞTİ: Kendi tuzağına kendisi düştü a.k.

ET DÉYE SEGİRTTİ BALCAN BAŞI ÇİHTİ: Umduğunu bulamadı a.k.

ETELE, ÜTELE: Bir işi eli ayağı titreyerek yapmak, acemilik etmek a.k.

ETİ BUDI YERİNDE: Kilosu yerinde olan kişiler i.k.

ETİNİ YİSE GEMİĞİNİ ATMAZ: O kadar da kötü olamaz a.k.

EV BİZE hEYAD UŞAHLARA KALDI: Başbaşa kaldık, ortaklık duruldu, artık kozlarımızı paylaşabiliriz a.k.

EVCİĞAZIM, EVCİĞAZIM, SAHLAR BENİM SİRCİĞAZIM: Evin mahremiyetleri gizlediğini anlatmak i.k.

EV EV Mİ OYNIYIh?: Evcilik mi oynuyoruz, şaka mı yapıyoruz a.k.

EVLİ EVİNE, KÖVLİ KÖVİNE, EVİ OLMİYAN BEDEN Dİ-Bİ'NE: Toplantının bittiğini ve herkesin evine gitmesi gerektiğini bildiren tekerleme.

EVİ ÇİNİNDE: Evsiz barksız a.k.

EVVEL 'ARDI, HİNDİ KÂR OLDI: Eskiden ayıp sayılırdı, şimdi herkes yapıyor a.k.

'EYAN OLDI: İçine doğdu a.k.

EYİSİ BİZİ BULMAZ, KÖTİSİ BİZDEN KALMAZ: Hep kötü insanlarla karşı karşıya geldiğinden sızlanan kişiler t.k.

ÉYİ YERDE TÜKEN AÇTIH: Bir tersliğe çatıldığında, iyi bir işe düştük, iyi bir iş yakaladık, kıymetini bilelim şeklinde kullanılan kinayeli söz.

EYNESİ AÇIH: Dört tarafı açık veya cephesi geniş evler i.k.

EZİP SUYINI İÇ: Artık benim işime yaramaz, sen ne yaparsan yap a.k.

F

FARŞI MALAMAT OL—: Ayıpları, kusurları meydana çık-
mak a.k.

FARZ SÜNNETİ BASTIRDI: Bu son konu daha önemli görü-
nüyor a.k.

FAYIZLI PARA: Masrafı çok olan araç ve gereçler i.k.

FEHEMİ AÇIH: Zeki a.k.

FEKİR P...I: Olmadık yerde sıkışanlar i.k.

FERFİRLE—: Şaşkına dönmek a.k.

FEŞELLEh KİMİN AÇIL—: Bulunduğu ortama uymaktan
öte, onu da aşmak a.k.

FIRAD'A GÉTSE KURIDIR: Birinin uğursuzluğunu anlat-
mak i.k.

FIRÇA AT—: Azarlamak a.k.

FIRÇA Yİ—: Azar işitmek a.k.

FIRLAMA: Hiç kimseden çekinmeyen ve utanmayan çocuk-
lar i.k.

FIRT ET—: Iska geçmek a.k.

FISTIH SİLKELE—: Vücudunu titreterek oynamak a.k.

FISTIH TÖk—: Vücudunu titreterek oynamak a.k.

FİLLEZ OL—: İflas etmek a.k.

FİR DOLAYI: Çepeçevre a.k.

FİT VER—: Kızdırmak, birini birine karşı doldurmak a.k.

FİT Yİ—: Kızdırılmak, biri tarafından doldurulmak a.k.

FİRENK SUYI KİMİN HER ŞÉYE KARIŞIY: Her şeye karışan kişiler i.k.

FİRENK SUYI KİMİN HÉRE ŞERE KARIŞIY: Her şeye karışan kişiler i.k.

FİRENK ZEHMETİ: Birine yapılan eziyeti ifade etmek için kullanıldığı gibi vücutta çıkan mikrobik bir yarayı da ifade eder.

FISBOĞMIYA GETİR—: Kısırmak, hileyle çaresiz bırakmak, söz söyleyemeyecek hale getirmek a.k.

G

GAVURDAN YANA MİSAN, 'ELİ'DEN YANA MİSAN?: Kimden yanasın a.k.

GÂVUR GÜVEGİSİ KİMİN BEZENMİŞ: Giyinip kuşanarak çarşıya çıkmaya hazırlananlar i.k.

GÂVUR PARASINDAN BEŞ KURUŞ ÉTMEZ: Değersiz mal ve insanlar i.k.

GÂVUR HERCİ: Kâfir eziyetine layık a.k.

GECE KABARI: Bir çeşit mikrobik yara i.k.

GECE KUŞI, GÜNDÜZ LEŞİ: Gece değil gündüz uyuyanlar i.k.

GEÇER AMMA, DELER GEÇER: Sıkıntılı günlerin geçse de iz bırakarak geçeceğini anlatmak i.k.

GÉÇİ KİMİN PÖÇİGİMİZ, AÇIHTA: Her şeyimiz meydanda, yaptığımız hiç gizli kalmaz a.k.

GEÇİNİN KUYRIĞI KİMİN, NE UZANIR, NE KISSALIR: İflas olmayan bir dert veya insan i.k.

GÉÇİ OLSADI Bİ YÜK KIĞ KIĞLARDI: Bu kadar zamanda bu işi nasıl bitiremedin a.k.

GELDİ GİŞİ, GÉTTİ TÉŞİ: Kızın bütün telaşı, çalışkanlığı evleninceye kadarmış a.k.

GELEN AĞAM, GİDEN PAŞAM: Ben herkese itibar ederim a.k.

GELEN AĞLAR, GİDEN AĞLAR: Gelirken üzüntüden, giderken ayrılık acısından ağlar a.k.

GELİN GELİN GETİRİN, GÉÇİN GÉÇİN OTIRIN, NE YİYİN NE GÖTİRİN: Mahalle mektebi çocukları için tekerleme.

GELİNİN DİLİ YOH, KAYNANANIN İMANI YOH: Zavallı birinin acımasız birinden çektiği sıkıntıyı anlatmak i.k.

GELMAĞ ELİYZDE, GETMAĞ ELİYZDE DEGİL: Misafirini bırakmak istemeyen ev sahibi t.k.

GEMİK TORBASI: Cılız kişiler i.k.

GENDİ BAŞINI BAĞLADI TOYDA GELİN BAŞI KALDI: Kendi işini becermiş gibi, şimdi de başkalarına yardım etmeğe kalkışıyor a.k.

GENDİ GENDİNE GELİN GÜVEĞİ OLİY: Kendi başına hayal kuruyor a.k.

GENDİ GENDİNE HÜLYA PİLAVI BİŞİRİY: Kendi başına hayal kuruyor a.k.

GENDİ GENDİNİ DEV 'EYNESİNDE GÖRİY: Kibirli kişiler i.k.

GENDİ GÖZZEL OLACAĞINA HUYI GÖZZEL OLSIN: Huy güzelliğinin önemini vurgulamak i.k.

GÉT BABAYI ŞAM'DA GÖR: Şimdi anladın mı, ağzının payını aldın mı a.k.

GÉT GÖRDİĞİY KİMİN NEKLET: Şimdi anladın mı, ağzının payını aldın mı a.k.

GETTİĞİY 'ENTEP, YIDIĞİY BEKMEZ: Fazla böbürlenmek için ne yaptın ki a.k.

- GETTİĞİY YOLDAN GELİYEM: Senin ne yaptığını, ne düşündüğünü iyi bilirim a.k.
- GİREN ÇIHAN ELİYZDE: Bu işte yetki sizin a.k.
- GİŞİ KIZI: Kahır çeken, fakat sızlanmayan ev kadınları i.k.
- GİŞİ OĞLI: Kayır çeken, fakat sızlanmayan erkekler i.k.
- GÖBEGİNDEN İ...—: Umulmadık şekilde iyi veya cömert davranmak a.k.
- GÖBEGİNİ Mİ KESMİSSEN?: Yaşını nerden biliyorsun a.k.
- GÖGDEN BAŞIYA Bİ DAŞ DÜŞSE, SENDENDİR DÉRSEN: Kötü diye bir beni tanırsın a.k.
- GÖGDEN ZEMBİLNEN Mİ GELDİY?: Ayrıcalık için ne özelliğin var a.k.
- GÖGDEN ZEMBİLNEN Mİ ENMİSSEN?: Ayrıcalık için ne özelliğin var a.k.
- G... ALTI ÉT—: Gizlemek, bir olayı veya eşyayı ortadan kaldırmak a.k.
- G... ALTINA GÉT—: Harcanmak, boşuna yorulmak a.k.
- G...E BARMAĞ OYNA—: Laubali hareket etmek a.k.
- G...İNE BAHA BAHA GÉT—: Gözü arkada kalmak a.k.
- G...İNİ YIRT—: Sinirlenerek bağırıp çağırmak a.k.
- G...İNİ YIRTIP BAŞINA GÉÇİR—: Sinirlenerek bağırıp çağırmak a.k.
- G... YARASIDIR: Kimseye söylenmeyecek bir derttir a.k.

G... YARASIDIR, NE AÇABİLİRSEN, NE SÖLİYEBİLİRSEN:
Kimseye söylenmeyecek bir derttir a.k.

G... YARASIDIR, NE AÇABİLİRSEN, NE GÖSTEREBİLİRSEN:
Kimseye söylenmeyecek bir derttir a.k.

GÖZ DEĞİL GÖN DELİĞİ: Baktığı halde görmeyenler i.k.

GÖZİ GÖYİNİ TOH: Misafirperver, iyiliksever, cömert insanlar i.k.

GÖZİ KAPIDA KALDI: Beklediği hâlâ gelmedi a.k.

GÖZİ KÖR OLSIN: Olmaz olsun a.k.

GÖZİ KÜLLİ: Zavallı a.k.

GÖZİNİ DİZİNİ TUT—: Ettiğim iyilikler gözüne dursun a.k.

GÖZİNİN KURDINI KIR—: Korkutmak, bezdirmek, cesaretini kırmak a.k.

GÖZİ TORPAĞA BAHİY: Ölümü yakındır a.k.

GÖZİYİ TORPAH DOYIRA: Aç gözlüler i.k.

GÖZİ YASSI: Her kötülüğe tahammül eder, göz yumar a.k.

GÖZİ YERE BAHİY: Utanıyor, çekiniyor, suçlu olduğu belli a.k.

GÖZİ SUVAN—: Kör olmak a.k.

GÖZİY BÖYÜK SÜZDİY, AĞZİY BÖYÜK BÜZDİY, YA O BALCAN BİRNEY NE YAPACAHSAN?: Kusuru çok olanlar i.k.

GÖZİYİN KUYISI MI VAR?: Ne aç gözlüsün a.k.

GÖZİYİN ELİFİ SÖNE: Kör olasın a.k.

GÖZİY BİZDE Mİ AÇILIY?: Gözün yalnız bizi mi görüyor
a.k.

GÖZİYİN URĞI KURİKEN: Başına bir iş gelmeden a.k.

GÖZZİM ÜSTİNE: Ben bu işi memnuniyetle yaparım veya
gözümünden fazla değer var a.k.

GÜL AYINDA DOĞMIŞ: Hayra, şerre gülenler i.k.

GÜN DOĞDI MI KOHISI ÇIHAR: Zamanı geldi mi duyulur
a.k.

GÜN DOĞMADAN NELER DOĞAR: Kimbilir daha neler olur
a.k.

GÜN GÖR—: İyi bir hayat sürmek a.k.

GÜN GÖRİP MIRAZ ALMIYASAN: İyi bir gün görmeyesin,
mutlu olmayasın a.k.

GÜN GÖRMEMİŞ BABADAN, ÖĞİN ALMAMIŞ ANADAN:
Görgüsüzler i.k.

GÜN GÖRMEZ PADŞAHI: Gezmeyi pek sevmeyenler için
kullanıldığı gibi, iyi biriydi ama pek gün görmedi anla-
mında da kullanılır.

GÜN YERİNE BUN YİDİR—: İyi yaşanması gereken zama-
nı burnundan getirmek a.k.

H

hAha TAMAŞA GEREK: Ele seyir gerek, rezil oluruz a.k.

HAHO ELİYDEN: Yeter senden çektiğim a.k.

hANA ALMA GETİR—: Yan gelip uzanmak a.k.

hANA ALMA MI GETİRMİŞSEN: Ne yan gelmişsin, biraz saygılı davran a.k.

hANAY hART hART EDE: Evin yeşermesin anlamında kullanılan bir beddua.

hANIM ÉTTİ HÉR OLA, hALAYIĞ ÉTTİ kÖR OLA: Ev hanımının yaptıklarını iyi, hizmetçinin yaptıklarını kötü görme eyilimi.

hANÉYİN MAĞARASI kİMİN: Kapatılmayan kapılar i.k.

hAPhAPÇİ KESERİ: Çıkarıcı a.k.

hAPhAPÇİ KESERİ kİMİN HEPPİ GENNİNE YONİY: Çıkarıcılar i.k.

hAPAN KALMIŞ: Gözü etrafı görmeden oburca yiyenler i.k.

hARMANIYA YÉL DEGMİŞ: İşin bir defa rast gitmiş a.k.

hASILI KELAM: Sözü'nün kısası a.k.

HA SİYE EYYİLİĞ ETMAh, HA SUYA KAZZİh ÇAhMAh: Kendisine yapılan iyiliğin farkında olmayanlar i.k.

HA TERES, HA DÖYYİS: İkisi de bir, ne farkedebilir a.k.

- HATINIM SELAM ETTİ:** Ziyaretini kısa tutanlar i.k.
- HATIN SENİ DAMDA DA GÖRDİH, DİVARDA DA:** Seni iyi tanırız a.k.
- HAVA AL—:** Bir şey elde edememek a.k.
- HAVANÉ CAVANÉ MEHLEDE SUHRA SAVANÉ:** Çok dolaşan, hayra şerre yetişen hanımlar i.k.
- HAVADA VURIP TAVADA Yİ—:** Bedavadan geçinmek a.k.
- HAVAVI HEVESİNDE:** Hevesleri peşinde koşan kişiler i.k.
- HAVAS GÜVES:** Merakına göre a.k.
- HAVURI BAŞINA VUR—:** Ateşi yükselmek a.k.
- HAYDIDANA:** Hadisenize a.k.
- HAYHO:** El aman a.k.
- HEBBEDEN KUBBE YAP—:** Abartmak, gereksiz olarak bir işin boyutlarını genişletmek a.k.
- HEBERÇİ HECCE:** Söz götürüp getiren hanımlar i.k.
- HEBİL AHTARİY:** Sanki çok önemli bir iş yapıyor a.k.
- HEB YAP—:** Burnunu kurcalamak a.k.
- HECİ 'EMMİY 'ECELE İŞİ SEVMEZ:** Aceleciler i.k.
- HEC MEDNE'NİN İNEGİ:** Hiç bir işe yaramayanlar i.k.
- HEC MEMİŞ HEC Bİ ŞE GÖRMEMİŞ:** Görgüsüzler i.k.
- HEC LEGLEG HAVADA:** Aklını başına toplamayanlar i.k.
- HEC LEGLEGİ HAVADA GÖRDİ:** Bol bol seyahata çıkanlar i.k.

hEDEMLİ hEŞEMLİ: Hiçbir ayrıntısını unutmuyarak a.k.

hEFT AKIL: Çabuk fikir değiştirenler i.k.

hEF hEF... ÉBA DA GETTİ, NEYE hEF?: Sebep ortadan kalkmışken, kavgayı niçin sürdürüyorsunuz a.k.

HE HE YOH YOH: Senli benli olmama a.k.

HE HÜM ET—: Senli benli olmamak a.k.

hEKKİMİ YİYEN S...İMİ YİŞİN: Hakkıma engel olana kalmasın a.k.

hEK Yİ—: Hakkına engel olmak a.k.

HELBET Bİ GÜN BİZİM DE AVCİMİZA Bİ KARKA S...AR:
Fırsat bir gün de bizim elimize geçer a.k.

HELE BAH, ÇİHARDA YAĞMIR YAĞIY MI?: Büyükler küçüklerin yanında konuşulmaması gereken konuları konuşmak için çocukları sudan bir bahaneyle bu sözle dışarıya gönderirler.

hELINA BAHMİY, hESAN DAĞI'NA ODINA GİDİY: Haddini bilmeyenler i.k.

hELLİ hERAM ET—: Bozmak, dağıtmak, başaramamak a.k.

hEMAMIN HAZNA ÖĞİ: Sıcak yerler i.k.

hEMAMIN SUYI KESİLDİ: Ses kesildi a.k.

hEMAM OĞLANI: Homoseksüel a.k.

hEMAM PARASINI KEYBÉT—: Uğursuz birini görmek a.k.

hEMUDIN UCI EGİLDİ Mİ?: Bir bahane bulabildin mi a.k.

HERAMA HİLLE KARIŞTIRMA: Zaten doğru bir iş yapmıyorsun, bari dürsüt davran a.k.

HER AYAĞINI KALDIRAN İT ÜSTİMİZE İİY: Herkesin gücü bize yetiyor a.k.

HERBE ZERBE: Dayanıklı kişi ve eşyalar i.k.

HER BOYAĞI BOYADIH, FISTIĞI YEŞİL KALDI: Her şeyi başardık, sıra buna mı geldi a.k.

HER DAĞDAN Bİ KESEK: Derme çatma a.k.

HER ETTİY, BAŞA ÇIhAT: İyi bir iş yaptın bari bitir a.k.

HERE ŞERE KARIŞIR: Her şeye karışanlar i.k.

HERF AT—: Sataşmak a.k.

HER GÖRDİĞİY SEKKELLİY BABAY MI ZANNEDİYSEN?:
Herkesi sakın senden görme a.k.

HER KAFADAN Bİ SES: Aşırı gürültü i.k.

HERKES GENDİ HAVASINDA: Herkes kendi derdine yanıyor a.k.

HERRAN GÜRRAN: Altüst a.k.

HER SEKKELE Bİ DARAH VURİY: İki yüzlüler i.k.

HERSİZ, HETEB AĞACI: Hayırsız evlat i.k.

HER ŞEDE ŞANSIMIZ KARADIR, YALAVUZ KARPIZDA BAYAS ÇIhAR: Şanssız olduğunu savunanlar t.k.

HESANKEŞİ G...İNDEN Mİ KILIÇLADIY?. Çok büyük bir iş mi başardın a.k.

hESANPAŞA'DA DİLENİR, BAZAR CAMISI'NDA ZEKAT VERİR: Hakkı olmadığı halde gösteriş yapanlar i.k.

hESİTLİHLARI TUTTI: Kışkandılar a.k.

hESİR ÇİÇEĞİ KİMİN KOHLİYANIN BIRNI DÜŞER: Gösterişinden başka hiçbir özelliği olmayanlar i.k.

hESSÉ TIRAŞA, FATÉ OYNAŞA: Başına buyruk işler i.k.

hESSİR ALTI 'EKRAPI: Sinsi kişiler i.k.

hESSİR ALTI ÉT—: Gizlemek, saklamak, ortadan kaldırmak a.k.

hESSİR ÇÜRİT—: Ziyaretini lüzumundan fazla uzatmak a.k.

hESSİRİ SER—: Yerleşmek a.k.

hESSO'YIN HENÇERİ VAR: Desinler a.k.

hESTE GÖYNYİ NAR İSTİY Mİ?: Hiç sorulur mu a.k.

hEŞŞE CEME'ETTEN: Sözüm meclisten dışarı a.k.

hEŞŞE KEMALİYDAN: Sözüm sana değil a.k.

hÉTİ KESİL—: Korkmak a.k.

hEYAD EGİRİ, İNEK SAGILMIY: Bir işi yapmamak için bahane koşanlar i.k.

hEYATTA DURİY, DAMA S...İY: Münasebetsiz iş yapanlar i.k.

hEYRATI ZUKKIM ÉT—: Yaptığı işi karşındakinin burnundan getirmek a.k.

HIRÇİK BACO: Lime lime elbise giyenler i.k.

hİLLE HURDA: Dalavere a.k.

HİM KONŞI: Dip komşu a.k.

hİSSAP KİTAP ET—: Önünü sonunu veya kârını zararını düşünmek a.k.

hOCANIN BOĞAZINDA Yİ YAZILI: Hoca yedirmeyi değil, yemeyi sever a.k.

hONT ÉT—: Tenezzül etmek a.k.

hONT ÉTME—: Tenezzül etmemek a.k.

HOP OTIRIP HOP KAH—: Heyecanlanmak a.k.

HOPPACIYA KAH—: Eşyaların altüst olması a.k.

hoŞ GEDİ BAYRAM AYI: İstenmeyen misafir i.k.

hÜR OL—: Herhangi bir lekesi olmamak a.k.

hÜRT ET—: Girdiği iddiadan kaybedeceğini anlayınca caymak, sözünden caymak a.k.

İHBALİ kÖR: Bahtsız a.k.

'İLLİĞİNİ BILLİĞİNİ ÇİHAT—: Çokça ve dikkatlice incelemek a.k.

'İLLİĞİNİ ÇİHAT—: Dikkatlice incelemek a.k.

I

İBRAHAM HELULLAH BEREKETİ: İbrahim Halil bereketi a.k.

İÇİ GÉT—: Canı çok istemek a.k.

İÇİ KARA, ÜZİ KARA: Hem çirkin, hem huysuz olanlar i.k.

İÇİNDEN KAN GÉT—: İçi kan ağlamak a.k.

İÇİNE AT—: Derdini açığa vurmamak a.k.

İÇİNE ATAŞ DÜŞ—: İçi yanmak, acımak, yakınlarını kaybetmekten üzüntü duymak a.k.

İÇİNE DERD OL—: Ukde olmak a.k.

İÇİNE DOĞ—: Sezmek a.k.

İKİ AYAH LI GEÇİ OYNADIY: İnsanları istediği gibi kullananlar i.k.

İKİ BACAĞI ARASINDA İŞ BİTİR—: Çevresinden gizli iş yapmak a.k.

İKİ CANLI: Hamile a.k.

İKİ ÇİNİ YANINA DÜŞ—: Çaresiz kalmak, şaşırmaq a.k.

İKİ DİN DAŞIR: İki yüzlüler i.k.

İKİ EL Bİ BOĞAZ: İnsanların tüm çabaları karınlarını doyurmak içindir a.k.

İKİ KAPININ İTİ: Çok kişiye hizmet edenler i.k.

İKİ ÖKSİZNEN Bİ MAĞARADA MI KALDIY?: Nedir bu telaşın a.k.

İKİRCİLİĞ ET—: İki yüzlülük etmek a.k.

İKİ SİLLE Bİ TEPPİK KURBAN OLSIN Bİ KÉFE: Sonu kötü de olsa, eğlenmek iyi a.k.

İKİ UCI P...LI DEGENEK: Neresinden bakılırsa bakılsın pis görünen iş a.k.

İKİ YARPAĞ OL—: Yeşermek, iflah olmak a.k.

İKİ YORĞAN Bİ DÖŞSEK, NE HOŞ OYNAR Bİ EŞSEK: Mü-nasebetsiz bir yerde ve şekilde oynayan kişiler i.k.

İLAN AT ÜSTİNE: Tembeldir a.k.

İLAN HEKETİ: Bitmeyen bir söz veya olay i.k.

İLANKAVU: Yılankavi, helezonel.

İLAN KİMİN SAĞIL—: Sessizce uzaklaşmak a.k.

İLİĞİNİN İÇİNDE SÜMİĞİ MIRDAR: Muzır kişiler i.k.

İLK BEHTİM ALTIN TAHTIM, SON BEHTİM SUYA AHTIM: Meziye özlemi belirtmek i.k.

İMANA GEL—: Söze yatmak, ikna olmak a.k.

İMANINI GEVRET—: Dünyasını karartmak a.k.

İNCE DERDE DÜŞ—: Verem olmak a.k.

İNCE YEMENİ, İNCİTME BENİ, ÇİHTİM ÇARDAĞA, ÉN-DİRTME BENİ: Tembeller i.k.

İNNE AT—: Acı sözler söylemek a.k.

İNNE ATSAY YÉRE DÜŞMEZ: Kalabalığı ifade etmek i.k.

İNEK NAHIRDAN GELİR, DÉR: MMAAA: Yersiz konuşanlar i.k.

İNNE DEN İPLİK: Hiç bir şey yok veya herşey yasak a.k.

İNNE DEN KUYI KAZ—: İnce ve zor iş yapmak anlamında olup terziler i.k.

İNNE Lİ BÉŞİK: Rahat olmayan yatacak yer a.k.

İN SAN SENDEN HAS YİYE, O DA KAR YAĞDIĞI GÜN: Densizler i.k.

İSA SENDEN ÜZ ÇEVİRDİ, MÜHEMMET SENİ TANIMAZ: İki tarafa da yaranamayan kişiler i.k.

İSKATIYA DEVROLA: İskat parana sayılsın anlamında dua olup, cimrilere takılmak i.k.

İŞ DEDİY Mİ İŞEĞİ GELİY: Tembeller i.k.

İŞİĞİ GÖREN ÇİHİY: Çocuğu çok olanların uydurdukları bahane veya onlara katılmak için kullanılan söz.

İŞİM İŞ DEĞİL, ELİM BOŞ DEĞİL: Önemli bir iş yapmadığı halde boş da durmayan kişiler t.k.

İŞİNİ SAĞLAM KAZZIĞA BAĞLA—: İşini garantiye almak a.k.

İŞİY ÇÜRİK: İşin sağlam değil a.k.

İT AŞI: Tadı tuzu yerinde olmayan yemekler i.k.

- İT AZDIR—: Köpeği bulunduğu yerden uzaklaştırmak için çok uzak bir yere bırakmak.
- İT DİŞİ DONGIZ DERİSİ: Kapışan iki taraftan hangisi kaybetse kârdır a.k.
- İT DE KÜLİNÇEDEN PAY İSTİY: Hakkı olmadığı halde karşısındakinden çıkar bekleyenler i.k.
- İT DE KÜLİNÇEDEN PAY UMİY: Hakkı olmadığı halde karşısındakinden çıkar bekleyenler i.k.
- İT DOYDI HEYDER KALDI: Sanki asıl doyması gerekenler doydumu ki a.k.
- İTE Bİ GEMİK ATTİH, TAMAMDIR ARTİH: Bir kere ağzını açtırdık, çekeceğimiz var a.k.
- İT ELİMİZDEN EKMEG ALMIY: Rezil olduk a.k.
- İTİ AY, DEGENEGİ ELİYE AL: Sevmediğin birini anarsan hemen ortaya çıkacağından emin ol, onun için tedbirini al a.k.
- İTİN AĞZINA Bİ GEMİĞ AT—: Başa bela olan bir kişiyi susturmak için ufak bir fedakarlık yapmak a.k.
- İTİN DIRNAĞINI DAŞTAN MI ESİRGIYSEN?: Esirgenecek biri değildir a.k.
- İTİN DIRNAĞINI DAŞTAN MI NİRİĞ EDİYSEN?: Esirgenecek biri değildir a.k.
- İTİN G...İNE SOH—: Azarlamak, utandırmak a.k.
- İTİN KILI: Huysuz kişiler i.k.
- İT İTE, İT DE KUYRIGINA: Birbirine iş buyuran kişiler i.k.

İT OLA, ET OLA: Hiç fırsatı kaçırmaz a.k.

İT OLA GEMİĞ OLA: Hiç fırsat kaçırmaz a.k.

İT OLALI Bİ AV AVLADI: İlk defa bir işe yaradı a.k.

İT OLALI HEZE Bİ AV AVLADI: İlk defa bir işe yaradı a.k.

İT SİNEGİ KİMİN SUVAŞMA: Askıntı olanlar i.k.

İTTEN AC, İLANDAN ÇILPAH: Kendi hatasıyla yoksullaşanlar i.k.

İTTEN ÇUVALA GİR—: Muhatap olmak a.k.

İT ÜLEŞİ: Fazla uyuyan veya sızıp kalmış olanlar i.k.

İT YATMIŞ KESİLE DÖNDİ: Altüst olmuş yatak i.k.

İT YİYE CİGERİ: Sevilecek, esirgenecek tarafı yok ama, ne de olsa yakınımız a.k.

K

KAÇACAĞ DELİĞ ARA—: Yenik düşerek ortada kalmak a.k.

KAÇMAHTAN KUVALAMAĞA FIRSANT MI KALİY: Beladan kaçarken, belayı defetmeye veya başka bir işi yapmaya zaman kalmıyor a.k.

KAÇMAHTAN VURMAĞA FIRSAT BULAMIYİh: Zamansızlıktan şikâyet etmek i.k.

KAÇMAHTAN VURMAĞA FIRSAT BULAMIYİh: Zamansızlıktan şikâyet etmek i.k.

KAFA DENGİ: Kafadar a.k.

KAFASI hED DAŞINA DEGMİŞ: Ağzının payını almış a.k.

KAFASINA KO—: Aklına koymak a.k.

KAFASINI GÖZİNİ YAR—: Kaba hatlarıyla ele almak, yanlış okumak anlamlarında k.

KAFA ŞİŞİR—: Boş sözlerle karşındakini bezdirmek a.k.

KAFA ÜTİLE—: Boş sözlerle karşındakinin kafasını şişirmek a.k.

KAFAYI YORMA: Önemli bir meseleyse de, kafandan önemli bir mesele değil ya a.k.

KALADAN hENDEGE Mİ ATLADIY?: Çok büyük bir iş mi becerdin a.k.

KAMBİR ÜSTİNE ZAMBİR: Yük üstüne yük, kusur üstüne kusur a.k.

KAMKA KİMİN BOĞAZINA ÇAHİL—: Boğazında kalmak a.k.

KAN AĞLIYIP KARA BAĞLA—: Yas tutmak a.k.

KAN AhİY, 'ELEM BAHiY: Hodri meydan a.k.

KANI İÇİNE Ah—: Karşındakine bir şey yapamamak a.k.

KANINA EkMEK DORĞA—: Kin beslemek a.k.

KAN KUSANA ALTIN SİLEPÇE TUTİY: Faydasız iş yapan kişiler i.k.

KANLAR SU OLMİŞ: Terör havasını ifade i.k.

KANLI EVİNDE KANLI CİGERİM: Düşmanı karşısında çaresiz kalanlar t.k.

KAPILARA BİTMİYESEN: Birine ölüm dilemek i.k.

KAPILARA BİTMİYESİCCE: Ölesice a.k.

KAPISIZ YERDEN Mİ ÇİHTİY: Bir yerden çıkarken kapıyı kapatmayanlar i.k.

KARAÇIKIZI SAKKIZ ÇEYNiY, SEN DADINI GETİRİY-SEN: Sen herkesten daha betersin a.k.

KARADA ÖLİM YOh: Kimse senin belini yere getiremez a.k.

KARAGÜN DOSTI: Dar zamanda yardıma koşanlar i.k.

KARA GÜN ET—: Burnundan getirmek

KARAKOYIN MALI: Bitkin ve cılız binek hayvanları i.k.

KARA MESTUFAN: Aşırı esmer ve huysuzlar i.k.

KARAMOR OLA: Olmaz olaydı a.k.

KARA ÜZİME BENK DÜŞTİ: Bu iş, olur görünmeye başladı a.k.

KARDA GEZER, İZİNİ BELLİ ETMEZ: İşini bilen kişiler i.k.
KARIN AĞRISI: Gaile a.k.

KARINÇA DÜ'ESİ KİMİN: Çok pis ve okunaksız yazı i.k.

KARINÇANIN KAVUMI ÇIHTI, Bİ AYAGI TOPPAL ÇIHTI:
Tutulacak tarafı olmayan birine arka çıkan i.k.

KARINÇIYA BİNSE BELİNİ İNCİTMEZ: Sinsi ve usta kişiler i.k.

KARINÇIYA CAN VEREN ALLAH: Allah herşeye kadirdir a.k.

KARLANKUÇ HEC LEGLEGİ YALLATTI: Küçük bir çocuğun bir adamı aldatmasını ifade i.k.

KARNI BIRNINDA: Hamile a.k.

KARNIM KAZAN, AĞZIM OZAN OLDI: O kadar söyledim yine de yapmadınız a.k.

KARNINA VURMIŞLAR DEMİŞ, AH BELİM: Arkası olmayan kişiler i.k.

KARPIZI YERE VUR—: Sırları ortaya dökmek a.k.

KARPIZI YERE VURRAM, ÇEGİRDEKLERİNİ SAÇARAM:
Sırrı açıklayacağımı söylemek a.k.

KARPIZI YİYEN KURTİLİY, KABIĞINI GEMİREN KURTILMIY: Asıl suçlular cezalarını bulmaz a.k.

KARŞIMA KARŞI: Karşı karşıya a.k.

KASSAB ET DERDİNDE, GÉÇİ CAN DERDİNDE: Herkesin derdi başka a.k.

KASSAB ET DERDİNDE, KUZİ CAN DERDİNDE: Herkesin derdi başka a.k.

KASSAB ET KEYTİNDE, GÉÇİ CAN KEYTİNDE: Herkesin derdi başka a.k.

KAŞINA KAŞINA ÇİHTİ OCAH BAŞINA: İşi azıttı a.k.

KAŞIĞI AĞZIMIZA VERİY, SAPINNAN GÖZİMİZİ ÇİHA-DİY: Bize çıkar sağlar görünürken, aslında zarar veriyor a.k.

KAŞIĞI DEĞİŞTİR—: Tavır değiştirmek a.k.

KAŞIĞI DÜŞMANI: Ev halkı i.k.

KAŞIĞINAN ALIYI, ÇÖMÇENEN DAĞIDIYI: Az geliyor, çok gidiyor a.k.

KAVUN MIDI, G...İNDEN KOHLİYASAN: Ben nerden bileceğim a.k.

KAYIN AVRATLARI HAYIN AVRATLARI: Etilerin geçimsizliklerini anlatmak i.k.

KAYNAMAĞA ÖKİZ ETİ: Kala kala çözümsüz hale gelmiş işler i.k.

KAYNANA, BAŞIY KAYNARDA YANA: Gelin kaynana uyumsuzluğunu ifade eden bir beddua

KAYNANA BAŞIY TANDIRDA YANA: Gelin kaynana uyumsuzluğunu ifade eden bir beddua

KAYNANAM BENİ KEYİRDİ ÇEKTI BUDIMI AYIRDI: İyilik yapayım derken kötülüğe sebep olanlar i.k.

KAYNANAY SENİ SEVİY: Sofra yerdeyken yemeğe yetişenler i.k.

KEBİR SUVALI: Cevabı bilinmeyen veya cevaplanması hesaba gelmeyen zor soru a.k.

KEBAPÇI PİSİĞİ: Ayak altında dolaşan çocuklar i.k.

KEDAY BELAY CANIMA: Sana gelen bana gelsin a.k.

KEDDİ KEDER: Kapasitesince a.k.

KEF BİZİM KEFİMİZ hESAN AĞIYA NE: Başkasını ne ilgilendirir a.k.

KEFÇİLİĞİ ÖLDİR—: Tiryakiliğe uygun hareket etmemek a.k.

KEFCİ OL—: Tiryaki olmak a.k.

KEFİN hIRhIZI: Düşkün hırsız a.k.

KÉFİNİ YÉRİT—: Keyfini sürdürmek, dediğini yaptırmak a.k.

KEFİNİ YIRTTI: Ölümden döndü a.k.

KEhED OLDI: Sanki birdenbire tükendi a.k.

KEhKELEN—: Sessizce gelip, keyifle oturmak a.k.

KEhVENİN KEFİ GELDİ, AĞANIN KÉFİ GELDİ: Beklenen bir şeyin olmasıyla ortaya çıkan mutluluk halini ifade i.k.

KELBİ CİFIT MEhLESİ: Kalbi kara olanlar i.k.

- KELBİ hÜLhÜLLİ:** Kalbi kara olanlar i.k.
- KELBİNE GÖRE VÉR—:** Birinin gönlüne göre konuşmak a.k.
- KELEMEN BEN BI İŞE GELEMEM:** Tembellik edenlerce k.
- KELEŞ, ÖPİŞİ BELEŞ:** Saçı olmayanlarla alay etmek i.k.
- KELEMİNDEN KAN DAMLIY:** Kolay kolay yazmaz a.k.
- KELİY BİR ET—:** Çıkarları birleştirmek a.k.
- KEMENİN OTI GÖZİKTİ:** İşin aslı ortaya çıkıyor a.k.
- KEMİN SİYE SU GELİY:** İşin yoksa bekle a.k.
- KEMKÜM ET—:** Ağzında gevelemek a.k.
- KENDİ BEND OL—:** Sararıp solmak a.k.
- KENERE BOĞAZI:** Rüzgâr alan yerler i.k.
- KEPİR KES—:** İyi bir iş sahibi olmak veya verimli bir işle uğraşmak anlamında olup menfi anlamda kullanılır.
- KEPKAPE:** İleri gelen a.k.
- KERBİGİD 'EKLI:** Yoksul aklıdır, itibar edilmez a.k.
- KERİKİZ 'EKLI:** Evde kalmış kızın aklı a.k.
- KERİKİZİN KURDI VAR? İÇERSİNDE DERDİ VAR:** Derdini her fırsatta hatırlayanlar i.k.
- KERMELİ KAVUN:** Çirkin veya ensesi kalın olanlar i.k.
- KERRAT KES—:** İyi bir iş sahibi olmak veya verimli bir işle uğraşmak a.k.
- KESİB AT—:** Hüküm koymak a.k.

KESMİĞ ALAVİ KİMİN: Çabuk parlayan kişi veya olay için k.

KESMİĞ ATAŞI KİMİN: Çabuk parlayan kişi veya olay i.k.

KESTİM ÇİHTİM: Ben bu işten vazgeçtim, yarıda bırakıyorum a.k.

KEŞİŞİN BORCINI VER—: Küçük abdestini bozmak a.k.

KETEN KÖYNEGİ: Keten gömleklilik anlamında olup fıstık i.k.

KEYME OLA OĞLINI EVERE: Başkalarının hayırlı işinin altından kalkan, kendi hayırlı işinde ne yapmaz a.k.

KICİH VER—: Karşındakini üzme, incitme, kıskandırmak a.k.

KICIT VER—: Karşındakini üzme, incitme, kıskandırmak a.k.

KİH GÖZLİ: Gözü hastalıklı kişiler i.k.

KILICINI SINA—: Gücünü denemek a.k.

KILIÇ KİMİN DORĞI: Hile bilmeyen kişiler i.k.

KILI KIRH PÖLİY: Bir işi çok inceleyenler i.k.

KILKEDEh: Kusursuz a.k.

KINA YAH—: Yürek soğutmak, başkasının felaketine sevinmek a.k.

KINCIFIR KUTISI: Çok cilveli davrananlar i.k.

KINCIFIRLIG ÉT—: Cilvelenme, sözünde durmamak a.k.

KINIYAN KINAMDAN YAH SIN: Beni kınayanın başına gelsin a.k.

KIRACA ÇEK—: İşi askıya almak, gerekeni yapmamak, yapmak istememek a.k.

KIRANDAN KIRh EkSİK: Sorulmaması gereken sayıya verilen cevap a.k.

KIRAN SÜPİRE: Öle anlamında bir beddua.

KİRÉTE KAL—: Arkada kalmak a.k.

KIRh DELİLER: Düşünmeden hareket eden arkadaş gurupları i.k.

KIRh GÜN KIRh GECE: Uzun süren işler i.k.

KIRhİY ÇİHTİ Mİ?: Müddetin doldu mu a.k.

KIRh KATIR MI KIRh SATIR MI?: Sen ciddi bir cezayı hakettin a.k.

KIRhLA—: Titiz davranarak çokça yıkamak a.k.

KIRh KAPI ETBE 'ESİ: Çok kişiye hizmetçilik eden sahipsiz kişiler i.k.

KIRhLILARNAN KUNDAhLANİY: Yaşından küçük hareket edenler i.k.

KIRh TEPPİK VURDI: Onu çoktan geçti a.k.

KIRh YILIN BAŞI: Ömürde bir defa a.k.

KIRKAN EDEN hALAYIH: İş yapmayı, emir dinlemeyi sevmeyen hizmetçi a.k.

KIRMIZI MÉSİN, PARA PÉSİN: Bu iş peşin parayla olur a.k.

KİSMETİNE TEPPİK VURİY: Farkında olmadan fırsatı kaçırıyor a.k.

KISSİY YOLLADIM hAMIRA, UZINI SERDİM hESSİRE:
Kısa boyluların işe yaradığını ifade i.k.

KIŞ KIYAMAT: Kara kış a.k.

KITLİhTA BAŞIMI MI YAĞLADIY?: Bana şimdiye kadar ne kadar iyiliğin dokundu a.k.

KITLIYAMUT: Ucu ucuna a.k.

KIZ EVİNİN ÇIRASI: Kısık yanan lamba i.k.

KIZIL KIYAMAT: Patırdı gürültü a.k.

KIZIM SENİ DAMDA DA GÖRDİh, DİVARDA DA: Biz seni iyi tanırız a.k.

KIZKEN KIZDIRASAN: Şımarıklık veya terbiyesizlik eden kız çocukları i.k.

KISIM SİYE SOLİYEM, GELİN SEN AYNA: Her ne kadar sana söylüyorsam da lafım başkasına a.k.

KIZIY ÇİRKİN HEK VERGİSİ, GELİNİY ÇİRKİN KÖR Mİ-DİY?: Çirkin gelin alınmaz a.k.

KİFTİ KİREC OL—: Yüzü sararmak a.k.

KİFTİ LEHT OL—: Bitkin düşmek a.k.

KİM DÉR AYRANIM EŞKİ: Herkes kendi işini beğenir a.k.

KİM İTİRDİ KİM BULA: Kimbilir nerededir a.k.

KİRLİ ÇİhİN: Paralı olduğunu gizleyen kişiler i.k.

KOHİSİ Çİh—: Ortaya çıkmak, duyulmak, görülmek a.k.

KOMADİZ İKİ YARPAĞ OLAh: Bırakmadınız iflah olalım a.k.

KONŞIYA KIZMIŞ, ETİNİ PİSİĞE YİDİRİY: Garaz için kendi kendine zarar verenler i.k.

kôRAHTIR—: Şaşırtmak a.k.

kôR ÇİHİN: Kendini parasız gösteren kişiler i.k.

kôR DUMAN: Göz gözü görmeyen hava i.k.

kôRI GÖZLENDİRİY: Ona bilmediğini de öğretiyor a.k.

kôRI GÖZLENDİRİY, SAGIRI KULAHLANDIRİY: Yatani ayıltıyor a.k.

kôR kôRA CIRT DEMİŞ: Kendi kusurunu görmeyenler i.k.

kôR OCAK: Çocuğu olmayan karı koca a.k.

kôR PAKLA: Değersiz mal a.k.

KOKİNE KİRBİT SUYI: Kökü kurusun a.k.

kôKİ SUDA VEREN HÜDA: Kendiliğinden bir zahmet çekilmeden gelen eşya, çocuk, rızık, para i.k.

kôLGE YERİN BEHTENİZİ: Nazlı büyütülen çocuklar i.k.

kôŞELERDE KAL—: Kimsesiz ve sahipsiz kalmak a.k.

kôVİNE GÖRE KÜLLİĞİ: Ancak bu uygun düşer a.k.

KUCAĞIMIZDA OTIRİY, SEKKELİMİZİ YOLİY: Çıkar sağladığı yere ihanet edenler i.k.

KULAĞ AS—: Sözüne değer vermek a.k.

KULAG ASMA—: Sözüne değer vermemek a.k.

- KULAĞI DOLISI:** Bir yığın söz a.k.
- KULAĞI DELİK:** Her şeyi duyan a.k.
- KULAĞI KESİK:** Sabıkalı a.k.
- KULAĞINA KURKURŞIN AhMIŞ:** Dalgınlıktan söyleneni duymayanlar i.k.
- KULAĞIMA TEZZEG ASARAM:** Bu işin olacağına pek aklım yatmıyor, eğer olursa... a.k.
- KULAGIMA TEZZEG ASIP OYNARAM:** Bu işin olacağına pek aklım yatmıyor, eğer olursa... a.k.
- KULAĞINI TUT KELLESİ ELİYLE GELSİN:** Cılız çocuklar i.k.
- KULHUVALLAH OhI—:** Belayı savuşturmaya uğraşmak a.k.
- KULINCI KAh—:** Omzu tutulmak a.k.
- KULI TEFTİŞTE, GÖRELİM MEVLA NE İŞTE:** Kader bu belli olmaz anlamına geldiği gibi Allah ne gösterir bilinmez anlamında da kullanılır.
- KURBANA HUDÉ:** Allah'ına kurban olayım, bu işi nasıl becerdin a.k.
- KURBANAM SEKKELİYE, İZ GETİRME BİYE:** Gözünü seveyim, başıma iş açma a.k.
- KURBANİY OLIM:** Sana kurban olayım a.k.
- KURBAN OLDIĞIM BEKMES, OLAN BALI BEGENMEZ:** Kendi kusurunu görmeyip, başkalarına kusur icat edenler i.k.

KURBAN OLIM BI DE'VİYA, SEBBEHE KALA SAVIYA: Olay
sıcağı sıcağına halledilmeli a.k.

KURDA KUŞA YİM OL—: Ölüsü dirisi kaybolmak a.k.

KURDIN BOĞAZINA KUYRIĞ ASİY: Eksiğini de kendisi ta-
mamlıyor, zalimin eline imkan veriyor, zalimi besliyor
a.k.

KURDINI TÖK—: Boşa geçen zamanın acısını çıkarmak a.k.

KURI AĞACA KAN, YIMIRTIYA CAN VEREN ALLAH: Al-
lah herşeye kâdirdir a.k.

KURI BÜHTAN: Mesnetsiz iftira a.k.

KURICA KURBANİY OLIM, AHÇA KESEME TOHANMA: Çı-
karıma dokunmamak şartıyla seni severim a.k.

KURI KALABALIH: Amaçsız yere toplanan kalabalık i.k.

KURKA YAT—: Hasta olmadığı halde yataktan çıkmamak
a.k.

KURI KURI KURBANİY OLIM: Çıkarıma dokunmamak
şartıyla seni severim a.k.

KURT DÜŞ—: Yatak yarası çıkarmak, yatağa mahkûm ol-
mak a.k.

KURT DÜŞE SİYE: Yerinde duramayanlar i.k.

KURT MI DÜŞTİ: Yerinde duramayanlar i.k.

KURTNAN Yİ KOYINNAN ŞİVAN EDİY: İki yüzlüler i.k.

KURTNAN KIYAMATA GİDER, ÖLİNEN ŞİVAN EDER: İki
yüzlüler i.k.

KURTNAN TALANA GİDER, KUZINAN ŞIVAN EDER: İki yüzlüler i.k.

KURTNAN KIYAMATA KALASAN: Dünyada kalıp rezil olası a.k.

KURSAĞI DAR: Sır saklayamayanlar i.k.

KURSAĞI GENİŞ: Sır saklamasını bilenler i.k.

KUSIRIYA DELLEKLER BAHŞIN: Özür dileyip, özrü kabul edilmeyenlere k.

KUŞ SÜDİ, CAN DERMENİ: Hiç bir eksiği olmayan ziyafet sofrası i.k.

KUYISINI KAZ—: Tuzak hazırlamak a.k.

KUYRIĞINA BAH BAH GET—: Rezil olmak veya gözü arkada kalmak a.k.

KUYRIĞINA GEL—: İşin sonuna gelmek a.k.

KUYRIĞ ACISI: İntikam duygusu, geçmişle ilgili bir alış-veriş a.k.

KUYRIHLI YALAN: Zekice veya ahmakça uydurulmuş yalanlar i.k.

KUZILARNAN KIRPIL—: Yaşından küçüklerle arkadaşlık etmek a.k.

KUZZIL KURT: Zehir yiyesin a.k.

KÜLHANÇINAN HEMAMÇI: İki garibin oluşturduğu küçük gurup anlamına geldiği gibi, birbirinin açığını asla başkasına vermeyen iki arkadaş için de k.

KÜLHANDA YATIY, PADŞAHIN KIZINI DIŞİNDE GÖRİY:
Haddini bilmeyen kişiler i.k.

kÜP UÇIRAN: Büyü yapan kadınlar i.k.

kÜP UÇIRAN CAZI KERİSİ: Büyü yapan kadınlar i.k.

kÜTOĞLI hEVUZI kİMİN: Gürül gürül a.k.

L

LAF OLA BERİ GELE: Sözü gelışı a.k.

LAF OLSIN PADŞAHIM: Adet yerini bulsun, söz olsun a.k.

LAL OL—: Dili tutulmak a.k.

LEB DEMEDEN LEBLEBİY AYNİY: Zeki kişiler i.k.

LEBLEBİCİLİĞ ET—: Ne kâra, ne zarara karışmamak a.k.

LEGLEGİ AYAHTA GÖRDİ: Çok seyahat edenler i.k.

LEHME LEHME KONİŞİY: Boyundan büyük konuşanlar ile ağzını yaya yaya konuşanlar i.k.

LAM ELİF LA YE ...: Bu iş de bitti a.k.

LENGER ŞAPKA: Fötr şapka

LÖÖP YAP—: Hile yapmak a.k.

M

MABALI BOYNIYA: Vebali boynuna a.k.

MADAR BÉGİRİ: Dönüp dolaşıp aynı sözü tekrarlayanlar, aynı şeyi tekrarlayanlar i.k.

MAL BULMIŞ MAĞRİBİ: Fırsat kollayanlar i.k.

MALİYNAN MALAMAT OLASAN: Varlığınla rezil olasan a.k.

MARAŞ'I KÖV Mİ ZANNETTİY?: Ne sanıyordun a.k.

MECDİYİ ÖTTİZDAN MI SAYDIY?: Parasını peşin mi verdin a.k.

ME'DE DEĞİL CE'DE: Gördüğünden göz kirası isteyenler, her gördüğünü beğenenler i.k.

MECREFE SIFATLI: Ağzı veya burnu eğri kişiler i.k.

MEDENİYET YULVARI: Kravat a.k.

MEDİNE FIKARASI: Herhangi birini ziyarete gittiğinde boynunu bükenler i.k.

MEhKEMEDE DAYISI OL—: Arkası olmak a.k.

MEhKEMEY KALABALIĞ OLIR: Senin günahın çoktur a.k.

MEhLE MAÇI MI YAPIYIh?: Oyun mu oynuyoruz a.k.

MEhLE ŞENİĞİ: Aynı mahallede oturanların her biri a.k.

MEhSEDİ hEMAMDA ÇİMMAH DEĞİL DELLEGİ DÖGMAh: Asıl maksadı kavga olan kişiler i.k.

MELİĞİN EYVANI KİMİN: Havadar yerler i.k.

MESEBİ GENİŞ: Sosyal yaşayış bakımında,ı çevreden farklı yaşayan aileler i.k.

METELİĞE KIRh TAKLA AT—: Parasız kalmak a.k.

METELİĞE KURKURŞIN AT—: Parasız kalmak a.k.

METELİĞE TAKLA AT—: Parasız kalmak a.k.

MEZZATEL İCRA: Satılığa çıkmış anlamında olup, gelinlik çağa gelmiş genç kızlar i.k.

MEZERİNDE TİK OTIRA: Mezarında bile rahat yatmaya a.k.

MİĞAL AL—: Semeresini görmek a.k.

Mİh S..TI: Cimri a.k.

MILLA 'ELİ TETİRBEŞİ'NDEN YOL ÇİhMAZ: Bu işin sonu yok a.k.

MIRAZ VEREN hÜDA: Allah herkesin muradını verir a.k.

MİNARA KIRIĞI: Uzun boylular i.k.

MÜMİNİN KELBİ SE'ET: Mü'minin kalbi saat gibidir anlamında olup özellikle gece namazına kalkanlar t.k.

MÜRDÜ MÜLEVVEŞ OL—: Rezil olmak, pislenmek, murdar ölmek a.k.

MÜSİRMAN MALİ EŞKERE GEREK: Bizim saklımız gizlimiz yoktur a.k.

MÜNÜŞ MÜTÜh OL—: Gittiği kapıya bağlanan gelinler i.k.
MÜTÜh OL—: Gittiği kapıya bağlanan gelinler i.k.

N

NAKIŞ TAHTASI: Tenesir tahtası i.k.

NALINA MIHINA VUR—: İki yüzlü davranmak a.k.

NALIY MIHİY GERMİÇ DAĞI'NDA KALA: Germiç Dağı'nda ölesin a.k.

NAMMISA BOĞIL—: Mecbur kalmak a.k.

NAMMISIMIZ YOH Kİ: Biz adam olmayız ki a.k.

NAMMIS LEKESİ: Yapılan namussuzluk i.k.

NAMMIS TAKASI: Eskiden Urfa'nın Antep çıkışında Akabe Boğazı'nda yer alan bir yer olup, askere veya çalışmak üzere gurbete gidenler, şaka yollu orada namuslarını bırakırlardı. Bu bırakışta gurbetin zorluklarından kinaye vardır.

NANA MÜHTAÇ: Yoksul a.k.

NE AŞINDAYDIH NE EKMEĞİNDE: Biz ondan bir şey ummuyoruz ki a.k.

NE ATİY NALLAMIŞ, ARDIMIZA DÜŞMİŞSEN?: Bizden ne istiyorsun a.k.

NE BALI, NE BELASI: Ne nimetini isterim, ne yükünü a.k.

NAR DÉR NARDAN DÉMEZ: İnatlık edenler i.k.

NE FİLÉ NE GERGEDANÉ BÜLBÜLÉ TERKİ KEFESA-

- NÉ: Kendisine sorulan bir sorunun cevabını bilmediği halde, kafadan atarak yanlış cevaplayan kişiler i.k.
- NE DEFÉ, NE ZURNE: Hiç bir işe, hiçbir söze karışmayan kişiler i.k.
- NE İSTİYSEN BACİYDAN, BACİY ÖLİY ACINDAN: Sen On-
dan umuyorsun ama onda da yok ki a.k.
- NENİ DEĞİL, HOPPI DEĞİL, KALDIR KALDIR YERE
VUR: Ona iyilik yaramıyor, kötülük yap ki iyi adam
olasın a.k.
- NERDE BI YOĞIRDIN BOLLİĞİ: Yağma mı var a.k.
- NERDE KIRILIRSA ORDA KALSIN: Ne olursa olsun a.k.
- NERDE TIMBİRTİ, ORDA BULINTI: Eğlence fırsatını ka-
çırma nlar .k.
- NE SİYE, NE BİYE: Bana yoksa, sana da yok a.k.
- NE ŞİŞ YANSIN, NE KEBAP: İki taraf da zarar görmesin
a.k.
- NE TEZ CİN OLDİY, NE TEZ ADAM ÇARPİSAN: Bu işi ne
çabuk kavradın a.k.
- NE ÜÇTE ALACAĞIM, NE BEŞTE, VERECAĞİY VER: Ben
bir şey istemiyorum, sen ne verirsen ver a.k.
- NE VERİYEM, NE İNKAR EDİYEM: Borcunu vermek iste-
meyenler t.n.
- NE YARDAN OLIR, NE SERDEN: Ne vazgeçer, ne karşılığı-
nı verir a.k.
- NEYDİM, NCLDIM : Rahata kavuşanlar i.k.

NİKEHİME ZERAR GELİR: Kendisinden zararsız bir iş yapması istenen kişinin bahanesi a.k.

NİKKİL VUR—: Fırsattan faydalanmak a.k.

NİŞE BULAMACI KİMİN: Halsiz ve yorgun a.k.

NOLDIM DELİSİ: Varlığıyla şımaran kişiler i.k.

NOLDIM DEĞİL, NOLACAĞAM DESİN: Varlığıyla şımarmış kişiler i.k.

NUHI NEBİ'DEN KALMA: Kullanılmaz, hurdası çıkmış eşya i.k.

NÜGİ DAŞI KİMİN: Ağır olan eşyalar i.k.

O

OCAĞINA DÜŞ—: İhtiyaç halinde kapısına gitmek a.k.

OCAĞINA İNCİR TİK: Mahvetmek a.k.

Oh YAYDAN ÇİHTİ: Olan oldu a.k.

OLMAMIŞ UŞAĞA TUMAN TİKİY: Hayal kuruyor a.k.

OLMAMIŞ YARIYA KURT BİRAHİY: Hayal kuruyor a.k.

O MADARIN BÉGİRİ DEĞİLSEN Kİ: Sen o işi yapacak adam değilsin ki a.k.

ON KURİŞNAN KAPAT—: Geveze birini susturmak a.k.

ORTALIĞA DÜŞ—: Rezil olmak, kapı kapı dolaşmak, dile düşmek a.k.

ORTA PAKLASI: Ortada kalan veya gülünç duruma düşenler i.k.

ORTIYA ATIL: Cesaret göstermek a.k.

O...A O...A YAT—: Olan bitenden habersiz uyumak a.k.

O.....NAN BOYAH BOYA—: Uydurma iş yapmak a.k.

OTIRIR ŞADI KİMİN, BUYIRIR KADI KİMİN: Haline bakmadan etrafa emir yağdıranlar i.k.

OTTİZ İKİ DİŞE SAZ ÇALDIR—: Su veya havanın soğukluğu ile titremek a.k.

OTTİZİKİ DİŞİNİ GOSTER—: Sevinç delisi ilmak a.k.

O ZAMAN SIYE Bİ HUKKA KINA GÖNDERREM: Bana bu işten bir zarar gelirse sen de sevinirsin a.k.

Ö

‘ÖB SEHEBİ: Hile, dolap çevirenler i.k.

‘ÖB SEHEBİ TİRİNTAZ: Hile, dolap çevirenler i.k.

‘ÖCİK ÇİHT—: Bahane uydurmak, mızlanmak a.k.

‘ÖCİNE GIR—: Bahse tutuşmak a.k.

ÖDİ PATLA—: Korkmak a.k.

ÖGDE GİDEN ZENCİRLİ: En akıllısı bile akılsız olan arkadaş gurupları i.k.

ÖGDEN KAPI ARHADAN TAPI: İçi hileli mal i.k.

ÖGDEN KAPIY, ARHADAN TEPIY: Malının kıymetini bilmeyenler i.k.

ÖGİDİNİ ANADAN ALMIŞ: Söz dinlemeyenler i.k.

ÖGİNE PAPICI TİKTİ: Şaşkına çevirer. veya karşındakinin ümidini kesenler i.k.

ÖGİNİ ARDINI BOŞ BULMIŞ: Fırsat eline geçmiş a.k.

ÖGİY TETİRBE Mİ ÇİHTİ?: Noldu, niye vazgeçtin a.k.

ÖKİZ ÖLDİ, KANI SİNDİ: Biten ortaklıklar i.k.

ÖLİLER ZANNEDERMİŞ ki DİRİLER HER GÜN HAVLA YİYİY: Tok acın halinden bilmediği gibi, açlar da tokların halinden anlamaz a.k.

ÖLİ BİZİM ALLAH REHMET ETSİN: Bir iştir başımıza geldi önemli olan şimdiden sonrası a.k.

ÖLME EŞŞEGİM YAZ GELİY, ÇARŞIYA PİVAZ GELİY: Daha çok bekleriz a.k.

ÖLMİŞ EŞŞEK GEZİY Kİ NALINI ÇEKİ: Fırsat kollayanlar i.k.

ÖLMİYEN ÖGİNSİN: Ölmeyen sevinsin a.k.

ÖLMİYEN SEVİNSİN: Ölmeyen olmayacağına göre, dünya sevinci boştur a.k.

ÖMİR ÇÜRİT—: Ömrü tüketmek a.k.

ÖMİR TÖRPİSİ: Üzüntü kaynağı a.k.

ÖP BABAYIN ELİNİ: Bu iş burada biter anlamında kinayeli söz.

ÖRNEG OL—: İbret alınacak duruma gelmek a.k.

P

PABIÇ TİK—: Umutsuz bırakmak a.k.

PAMPAL PİŞO: Bir tür çiçek tozu olup, beyaz tenli ve tombul çocuklar i.k.

PAPOR YOLI: Başlangıçta asfalt yola Urfa'da verilen ad.

PARANAN ALIP DAŞNAN ÖLDİRESEN: Öfke duyulan kişi i.k.

PARANIN ALTIN OLDIĞINI AYNA—: Paranın kıymetini bilmek a.k.

PARANIN PARA ZAMANI: Paranın alım gücünün iyi olduğu zaman a.k.

PARA VERMAH CAN VERMAH: Cimriler i.k.

PARÇA GOSTER—: Gösteri yapmak a.k.

PARÇA PİRTİĞ OL—: (Eşya veya vücut için) parça parça olmak a.k.

PARÇA TİKE OL—: (Eşya veya vücut için) parça parça olmak a.k.

PARPARA KUBBESİ: Gösterişli şeyler ve süslü kadınlar i.k.

PARPAZLA—: Can çekişmek a.k.

PEDERİM DÉYECAĞINA ZEKERİM DÉYİ: Sözü bilmeyenler i.k.

PEHLE KUR—: Muhatap olmak a.k.

PELESENK ÇAL—: İçi titremek, sabırsızlıkla beklemek a.k.

PEL PEL BAH—: Boş gözlerle bakmak a.k.

PERİKTİR—: Sağlamlaştırmak a.k.

PESTE BekLE—: Fırsat kollamak a.k.

PEŞKEŞ ÇEK: Dalkavukluk olsun diye çirkin bir şekilde sunmak a.k.

PIÇAH SAPI KİMİN ELDE KALDIH: Onlar kurtuldu, elde biz kaldık a.k.

PILISINI PIRTISINI TOPLA—: Defolup gitmek a.k.

PIYARIN GÖZİNE İ...—: Hatanın büyüğünü yapmak a.k.

PİCİ BABASINA KEDER SORİY: Sorulmaması gereken mahrem soruları soran meraklılar i.k.

PİLAVDAN DÖNENİN KAŞŞIĞININ SAPI KIRILSIN: Bu işten vazgeçilir mi a.k.

PİSİĞİ MİMBARDAN BAĞLA—: Çürük iş tutmak a.k.

PIÇAH SİLME: Bir çırpıda, kesin olarak a.k.

PİSİK KİMİN MİMBARI BELLEDİ: Aynı şeyi söyleyen veya isteyen, adeta bir şeye abone olanlar i.k.

PİSKİVİT ÇOCIĞI: Dayanıklı olmayan çocuklar i.k.

P...I GÖKSİNDE: Kibirliler i.k.

P...INDA CİNCİH GÖRMİŞ: Kibirliler i.k.

P...INI BALTA KESMİY: Kibirliler i.k.

P...ININ SARISI ÜZİNE VURMIŞ: Benzi sararmış kişiler i.k.

P...INI ÇİHAAT: Bir işi başaramamak, yüzüne gözüne bulaştırmak a.k.

P...INI SATIR KESMİY: Kibirliler i.k.

P...INNAN GÜLLE OYNIY: Pinti veya perişan kişiler i.k.

P...I YOĞIN: Tuvalette çok zaman geçirenler i.k.

P...NOHIDI: Hiç bir işe yaramayan kişiler i.k.

P...Yİ—: Olmadık bir işe kalkışmak a.k.

POSTAL ÇÜTLE—: Misafirin gitmesini istemek a.k.

POSTI DELDİR—: Yaralanmak veya ölmek a.k.

POSTI SER—: Bir yerde kalmak a.k.

R

RAFA SEHEN Mİ DÜZİYSEN?: Bu geçkin yaşında ne tedarik görüyorsun a.k.

RE'BİL AL—: Kaparo almak a.k.

RE'BİL VER—: Kaparo vermek a.k.

REhETİ BAT—: Rahat durmamak a.k.

REhET YATAÇAĞIMIZ GECE, KONŞININ EŞŞEGİNE HIRHIZ GELİY: Lüzumsuz şeyleri kendilerine dert edinenler t.k.

REhET YÜZİ GÖRMEDİ: Mutluluğu tadamayanlar i.k.

REZİLLİh 'EBA' EBA: Rezil olduk a.k.

RİK AT—: Kancayı takmak a.k.

ROSTAR AT—: Dayak atmak a.k.

ROSTAR ÇEK—: Dayak atmak a.k.

ROSTAR Yİ—: Dayak yemek a.k.

S

SAÇI UZIN 'EKLI KISSA: Kadınlar i.k.

SAÇIYA S...IM FATÉ BACÉ: Bir taraftan ağırlarken, diğer taraftan hakaret edenler i.k.

SAÇLI ŞİHA MÜRİD OLMİŞ: Evine bağlı erkekler i.k.

SAÇ ÖPİMİ: Evlenme işinde oğlan tarafı kadınlarının kız tarafı kadınlarına teşekkürü için kız evinde yapılan yemekli toplantı.

SAÇ SAÇA BAŞ BAŞA ÇEKİŞ—: Kadın kavgası yapmak a.k.

SAĞ AYAKKABI DEĞİL: İyi biri değil a.k.

SAĞIRLAR, BİRBİRİNİ AĞIRLAR: Birbirini lüzumundan fazla veya lüzumsuz yere ağırlayanlar i.k.

SAĞLAM KAZZIĞA BAĞLA—: İş garantie almak a.k.

SAKKAVI OL—: Soğuktan kakılmak anlamında olup binek hayvanlarının sakağı hastalığıdır.

SAKKIZI UZIN Sözü çok a.k.

SAL KEYİRMEZ: Vurdumduymaz a.k.

SALLAHANIYA: Münasebetsizlik edenlere köpeğe kinayeye k.

SALLAHANA MI BIRA?: Münasebetsizlik edenlere köpeğe kinayeye k.

- SALTA DUR—**: Emrini almak üzere ayakta beklemek a.k.
- SAMAN MI YİMİŞSEN**: Dengesini kaybederek sık sık düşenler i.k.
- SAMAN SENİY DEĞİLSE, SAMANLIH DA MI SENİY DEĞİL?**: Bu kadar da bahane olmaz, içindekinde hakkın yoksa kendisinde de mi hakkın yok a.k.
- SANKİ KONDIRAMDAN Bİ ÇİVİ DÜŞTİ**: Umurumda mı a.k.
- SAP YİYİP SAMAN S.. —**: Münasebetsiz sözler söylemek a.k.
- SARI 'EKRAP**: Sinsi ve sarışın olanlar i.k.
- SAVUH NESNE**: Konuşması ve hareketi soğukluk yaratan kişiler i.k.
- SEBBEHİN KÖRİNDA KAHMIŞ**: Sabahın erken saatlerinde uyanmış anlamında öfkelenme sözü.
- SEHEN AŞTAN SICCAH DEĞİL**: Bana ne, seni daha çok ilgilendirir a.k.
- SEHEN AŞTAN SICCAH MI?**: Bana ne, seni daha çok ilgilendirir a.k.
- SEHEN AŞTAN SICCAH MI OLDI?**: Sana ne, onu daha çok ilgilendirir a.k.
- SEKEMETLİH ÇİHAT—**: Bozgunculuk etmek veya olay çıkartmak a.k.
- SEKKEL BAŞA SEDEKE**: Başının, gözünün sadakası olsun, ver kurtul a.k.
- SEKKELDEN KOPADIY,, BIYIĞA YAPIŞTIRİY**: Dalavere

yapanlar, göz boyayanlar, bir tarafı yaparken diğer tarafı yıkanlar i.k.

SEKKELİ ELE VERMİŞ: Bir defa onlarla laubali olmuş a.k.

SEKKELİMİZ YOH Kİ SÖZİMİZ TUTILA: Bilsek sözümüz tutulacak sakal da bırakırız, ben size demedim mi a.k.

SEKKELLİ ÖKSİZ: Kimsesiz yaşlılar i.k.

SEKKEL ÖPİMİ: Evlenme işinde oğlan tarafı erkeklerinin kız tarafı erkeklerine teşekkürü için kız evinde yapılan yemekli toplantı.

SELAMI SEBBEhİ KES—: Küsmet a.k.

SELEDE Bİ EKMEK, YİSEM KURTILIR, YİMESEM KARNİM AÇ KALIR: Çaresiz olduğunu belirtenler t.k.

SELLUMI SELAMAT ET—: Elinden ve ayağından tutup sallayarak atmak a.k.

SEN AC, BEN AC, HOŞ GELDİY hELLAC: Bizi bulan bizden beter a.k.

SENDEKİ SENDE, BENDEKİ BENDE: Dostluğumuz bitti a.k.

SENDEN İRAH, KEDADAN BELADAN İRAH: Seninle başım dertten kurtulmuyor a.k.

SENİ GÖRİR SENCE, BENİ GÖRİR BENCE: İki yüzlüleri ni-telemek i.k.

SENİNKİ CAN, BİZİNKİ BALCAN MI?: Senin canın acırsa, bizim canımız acımaz mı a.k.

SENİY DERDİY ÇEKEN NE KERİR, NE KOCALIR: Hizmetini yapanlara çok eziyet eden kişiler için kullanılan kinayeli söz.

SEN SAĞ, BEN SELAMAT: Bu iş biter veya ne sen zarar gör,
ne ben zarar göreyim a.k.

SEN SEN, BEN BEN: Sen başka, ben başka a.k.

SERÇE KEFİ: Kıt imkanlarla yapılan eğlenti a.k.

SERÇE NOLA, BUDI NOLA: Ondan alacağın ne işine yarar
ki a.k.

SELAMINI EGRİ Mİ ALİY?: N olur yani a.k.

SERF GEÇ—: Boş bulunmak a.k.

SESİ KARNINA DÜŞMİŞ: Sesi kısılmış a.k.

SEVMEDİĞİM OT BIRNİMİN DİBİNDE BİTER: Ne isteme-
sem o başıma gelir a.k.

SICCAĞ AHIR SALLAMA YEM: Ekmek elden, su gölden a.k.

SIÇAN DELİĞİ ARA—: Korkudan, utanmaktan, çaresizlik-
ten gizlenecek yer aramak a.k.

SIÇAN DÜŞSE BAŞI KIRILIR: Eşyası az olan evler i.k.

SIÇAN DÜŞSE KAFASI KIRILIR: Eşyası az olan evler içk.

S...IRTMAZ AYIYA ÇEVİR—: Şaşırtmak, elini ayağına do-
laştırmak a.k.

S... SEKKELE, GEÇ SEDİRE: Kim kötülük ederse o kıy-
metlidir a.k.

SIFAT SALLA—: Somurtmak a.k.

SIFATI MEHKEME DİVARINA BENZİY: Yüzü gülmeyenler
i.k.

SIFATINDAN DÜŞEN BİN PARÇA: Somurtan kişiler i.k.

SIFATINI GÖREN hEMAM PARASINI İTİRİY: Uğursuzlar
i.k.

SITKI SIYRIL—: Birinin dostluğundan vazgeçmek a.k.
SIYRILH YÜZLİ: Utanmazlar i.k.

SİLDİM SÜPİRDİM, hÜTTİ GELDİ OTIRDI: Temizlenmiş
bir evin baş köşesine kurulanlar i.k.

SİNEKTEN SAZ ALİY: Alınanlar i.k.

SİNEKTEN SÖZ ALİY: Meraklı kişiler i.k.

SİNEK YAYLASI MİBAREK: Küçük evini yayla gibi gören-
ler i.k.

SİNE SİNE GEZİY, SİNEGİN BARĞINI EZİY: Yılışıklar i.k.
SİNİ SÜR—: Hediye etmek a.k.

SİYE BİŞMİŞSE BİYE SAVIMIŞ: Sen gocunmuyorsan, ben
niye gocunayım a.k.

SİYE SELAM DEYEN, 'ELEYKİMİ ZERAR EDER: Dostluğun-
dan zarar görülenler i.k.

SİYE DE KALMAZ: Bu dünya sana da kalmaz a.k.

SİZDE YİYAH İÇAH, BİZDE GÜLAH OYNIYAH: Zarar sizin
evin, eğlence bizim evin olsun a.k.

SİZ EMREDİN BEN CEVİZ KABIĞINA GİRİM: Her dediği-
nizi yapmaya hazırım a.k.

SOĞAN YİMEDİM Kİ AĞZIM KOHŞIN: Benim bir kusurum
yok ki a.k.

SONINI SAY—: Bir işin sonunu düşünmek a.k.

- SOYDA SOYTARI ÇİHTİ: Ailenin yüz karası olan kişiler i.k.
- SOYHAY KALA: Ölesin, bütün eşyaların ölü eşyası ola a.k.
- SÖĞİT KÖLGESİ: Bedavacı yeri a.k.
- SÖLESEM SÖZ OLIR, SÖLEMESEM DERD OLIR: Söylesem bir türlü, söylemesem bir türlü a.k.
- SÖLE SÖLE Bİ SÖZ, YUVALA YUVALA Bİ KOZ: Hep aynı söz a.k.
- SÖLİYEN GETTİ: Söyleyen ben değildim a.k.
- SÖZ BİR ALLAH BİR: Sözüm söz a.k.
- SÖZİ KOZ AYNA—: Sözü yanlış anlamak a.k.
- SÖZİMİZE SÖZ, ELİMİZE KOZ: Sözümüzün altında kalmadığı gibi, fazlasını da söyler a.k.
- SÖZ OLSUN: Laf olsun a.k.
- SÖZ S... TİR—: Söz dolaştırmak a.k.
- SUBAT KERİSİ: Büyü yapan Kadınlar i.k.
- SU BEDİR'İN, EKMEK HİDİR'İN, YİYİN KUDİRİN: Ekmek elden, su gölden a.k.
- SUHRA SAV—: Angarya gibi iş yapmak a.k.
- SÖZİNİ SÖLİY, KELBİNİ SİLİY: Konuşarak içini boşaltabilen kişiler i.k.
- SUYA GÖTİRİP, SUSUZ GETİRİR: İstedğini istediği gibi yönetir, kullanır a.k.
- SUYA KAZZİH ÇAH—: Faydasız bir iş yapmak a.k.
- SU YOLI PİSİĞİ: Pinti çocuklar i.k.

SUYININ SUYI: Dostunun dostu a.k.

SÜDDE LEKKE VAR, SENDE LEKKE YOK: Tertemiz olduğunu iddia edenlerle alay etmek i.k.

SÜDİ SÜMİĞİ MIRDAR: Kötü kalpli olanlar i.k.

SÜDİ SÜMİĞİ PAK: İyi kalpli a.k.

SÜDÜK YARIŞI YAP—: Gereksiz konularda, israfta yarışmak a.k.

SÜDLİ ÇANAĞI KİMİN NE DÜZİLMİŞSİZ?: Bir işe yaramaksızın bir yerde toplanıp oturanlar i.k.

SÜD YANGINI: Cılız çocuklar i.k.

SÜKUTİYA: Sus payı a.k.

SÜLELESİNİ TANI—: Her yönüyle tanımak a.k.

SÜMÜĞİ SÜRME OLMUŞ: Çoktan ölmüş a.k.

SÜRME ÇEKİM DERKEN GÖZİMİZİ ÇİHADACAĞ: Beceriksizler i.k.

SÜRMIY GÖZDEN ALİY: Çok usta davrananlar i.k.

Ş

ŞAHBUDAĞ'IN BAĞI VAR, ÜZİMİ YOH, YAPRAĞI VAR:
Gösterişi seven aileler i.k.

ŞAHTI ŞAHBAZ OLDI: Zaten kibirliydi, şimdi kimbilir nasıldır a.k.

ŞAHMARAN hEKETİ: Uzun süren söz, dedikodu, davalar i.k.

ŞAMŞAĞ AT—: Kandırmak için vaatte bulunmak a.k.

ŞAPŞAĞ AT—: Kandırmak için vaatte bulunmak a.k.

ŞAŞ ŞAŞ DÉMAHTAN KÔR DÉ: Ne demek istiyorsan açık söyle a.k.

ŞEB DE BEYAZ, ŞEKER DE: Hepsi aynı, ne farkeder a.k.

ŞELTE KİMİN: İçi doldurulmuş eşya gibi yığılmak a.k.

ŞELLEKLEN—: Haddini bilmeyerek layık olmadığı yere zevkle oturmak a.k.

ŞERKEN DERE, GERBEN ENGERE: Geniş araziler i.k.

SER SATIYAM ALİY MİSAN?: Çevresine kötülük yapmak isteyenlerin nitelenmesi i.k.

ŞEŞİBEŞ GÖR—: Yanlış görmek a.k.

ŞEŞ TE BİR, BEŞ TE BİR: Hepsi aynı ne farkeder a.k.

ŞEYTAN DÜRTTİ: Bu işi nasıl yaptı, kimse anlayamadı, herhalde şeytana uydu a.k.

ŞEYTAN KÖR GÖZİYE LE'NET: Kötü bir işin yapılmasına ramak kalmış kişiler t.k.

ŞEYTANA PABIÇ TIKİY: Kötülük yapmakta şeytanı bile geçer a.k.

ŞEYTAN KULAĞINA KURKURŞIN: Şeytan duyup ta başımıza getirmesin, büyük konuşmaktan Allah'a sığınırım a.k.

ŞIKŞIKI DEZGAH: Geliri belli veya meşru olmayan işler i.k.

ŞILLIK BULAMACI KİMİN: Yorgunluktan yıkılır hale gelmiş kişiler i.k.

ŞIRLOP Yİ—: Bedavacılık etmek a.k.

ŞIRLOP YO: Bedavacılık yok a.k.

ŞİFASINI BULDI: Menfi anlamda olup istediğini elde etti a.k.

ŞİKAR MI: O da bir şey mi, çok önemli bir iş mi becerdin a.k.

ŞİPPİK GÖZLİ: Gözü çapak ve su gibi ifrazat yapan kişiler i.k.

ŞİRİN ŞİRİN GEL: Seyrek gel ki bıktırmayasın a.k.

ŞOR ŞORDAN DATLI GELDİ: Üstüste yenen birbirinden lezzetli yemekler i.k.

ŞUMBILO ŞİRKETİ: Sakat bir iş için tezgâh kuranlar i.k.

T

TAHTA ÇUVALDIZ: Bir kişinin değersizliğini nitelemek i.k.

TAHTA ÇUVALDIZ KİMİN, NE İTİREN MEREK EDER, NE BULAN SEVINİR: Bir kişinin değersizliğini nitelemek i.k.

TAHTA KANAT KAL—: Kimsesiz kalmak a.k.

TAHTASI MIH GÖTİRDİ: Aklı bu işe yattı a.k.

TAHTALI KÖVİ BOYLA—: Ölmek a.k.

TALANDAN MAL MI KAÇIRIYSAN? : Yağma mı var, ne oluyor a.k.

TAPI KIL— : Oturduğu yerde uyuklamak a.k.

TARIF BİRİNLİ: Burun yapısı kanatlı olanlar a.k.

TAZI ESKİ TAZI YAVALUZ ÇULI DEĞİŞMİŞ: Yeni şeyler giyinmiş tanıdıklar için kullanıldığı gibi, giyinmekle insanın birşey kazanmayacağını belirtmek i.k.

TAZI OLALI HEZE Bİ AV AVLADI: İlk defa bir işe yaradı a.k.

TEB DEMEDEN TEBAREKİY AYNİY: Açık göz a.k.

TEHSİNEHS OL—: Tanınmayacak hale gelmek a.k.

TEL TAY ET—: Denkleştirmek, bulup buluşturmak a.k.

TENGİ TEREZİ, LIKLKI MAZI: Olan oldu biten bitti, sen bundan sonrasına bak a.k.

TEPPEDEDEN DIRNAĞA: Baştan başa, baştan ayağa a.k.

TEPPESİNDE GEZDİR—: Kıymetini bilmek a.k.

TEPPESİNE VUR, ELİNDEN EkMEGİNİ AL: Zavallı kişileri nitelemek i.k.

TEPPESİNE BİN—: Eziyet etmek a.k.

TEPPESİNE ÇİH—: Eziyetini artırarak karşındakini canından bezdirmek a.k.

TERSİNDEN KAH—: Sinirlice uyanmak a.k.

TEŞKELE YAP—: Dalavere çevirmek a.k.

TEŞRİ'AM OL—: Topluma rezil olmak a.k.

TEZZE CAB, TEZZE NAHIR: Yerini buldun, otur oturduğun kadar a.k.

TİĞİ TEBER ŞAHI MERDAN: Ohoo, neler neler a.k.

TIKI ÇİHMA—: Sesini çıkarmamak a.k.

TIKTIKI: Cimriler i.k.

TIRRO DA BI TIRRO HEÇ KAMULLARDAN KIZ İSTİY: Haddini bilmeyen ve gösterişi sevenler i.k.

TİVİ POZİH: Saç rengi sarı veya angudi olanlar i.k.

TOHİMİ BAĞDAT'TAN GELMİŞ: O bambaşka biridir anlamındaki alaycı söz.

TOHİMİ TÖKİL—: Bereketi kesilmek a.k.

TOHİMLİH MI BESLİYİH: Sana boşuna mı ekmek yediriyoruz a.k.

TOP AT—: İflas etmek a.k.

TOPPAL KARINÇANIN KÖR KAVUMI ÇİHTİ: Arka çıkılmaması gereken birine arka çıkanlar i.k.

TORBA GENNİNİN BOYNINDA, KARŞINDAKİNİ EŞŞEK ZANNEDİY: Başkalarını aptal sanan kişiler i.k.

TOR DÜŞMİŞ: Bir kere başlamışız veya bu işin nerdeyse sonuna geldik a.k.

TORTOP OL—: İçi doldurulmuş minder veya yastığın şeklinin bozulması a.k.

TOSPAĞA, KURBAĞA GELİRSE KORHMA HA!.: İkinizin de birbirinize söyleyecek lafı olmamalı a.k.

TOTABALIĞ ET—: Hizmetçilik yapmak a.k.

TÜHPE ÇİÇEĞİ: Hiç bir işe yanaşmayan, gösteriş ve caka satmaya kalkan kişiler i.k.

TÜKRİGE BOĞIL—: Utanmak, bir şey diyememek a.k.

TÜKRİK KURIT—: Yutkunarak bir şeyler ummak a.k.

TÜRLOYINBAZ SEHEBİ: Dalavereciler i.k.

U

UCINDA Bİ KERTİK DAHA VAR: Daha bitmedi anlamında-
ki alaycı söz.

UCINI GÖSTER—: Korkutmak a.k.

'UDA BOĞIL—: Utanmak a.k.

'UD BAZARI: Namus hesabı a.k.

UHÇIR AÇ—: Zinaya kalkışmak a.k.

UHÇIRI GEVŞEK: Zinaya meyilli a.k.

UHÇIRI SAĞLAM: Zina yapmayacağından emin olunan kişi-
ler i.k.

UMDIH UMDIH MUMA DÖNDİH: Bekleye bekleye mahvol-
duk a.k.

UNIMI ELEDİM, ELEGİMİ ASTIM: İşimi bitirdim veya iş
yapacak çağı çoktan geçtim a.k.

UNI ELİYİP KEPEĞİNE KAT: Yaptığı işten bir hayır gör-
memek a.k.

UN İFAĞ OL—: Ufalanmak a.k.

URFALI HEP Bİ hALLI: Urfalıların huyları, yaşayışları hep
aynıdır a.k.

UŞACIH BAŞI DELİ 'ÜMER: Toplumdaki düzensizlikler için
kullanıldığı gibi başı bozuk bir guruba önderlik yapma-
ya kalkışan kişiler için de kullanılır.

UŞAĞIMIZ YOH ETEGİMİZ P...: Ortada söz edilecek bir şeyimiz yok ama, yine de dedikodudan kurtulamıyoruz a.k.

UŞAHLARIN BABASI: Urfa'da ev kadınları başkalarına kocalarından bahsederken eşim, kocam demekten utanmışları için, onları bu isimle anarlar.

UYDIRELLEZİ: Uydurma iş veya söz a.k.

UYDIRIP YİYENE hELAL OLSIN: İşini bilen, para kazanmak için her yola baş vuran kişiler i.k.

UZAĞ OLA: Sözüm meclisten dışarı a.k.

U

ÜÇTEN DOKKIZA BOŞA—: Üç talakla kesin olarak boşamak a.k.

ÜÇE BAH—: Üç vadeyle (gün, hafta, ay, yıl) olmasını ummak, beklemek a.k.

ÜÇ URIB ARŞIN UZAN—: Boylu boyunca uzanmak a.k.

ÜMİ KÜSİ ÇIHAT—: Küskünlük çıkarmak a.k.

ÜREGİ BAYIL—: İçi geçmek a.k.

ÜREGİ TELES—: İçi geçmek a.k.

ÜREK SAVUT: Başkasının kötü duruma düşmesine sevinmek a.k.

ÜŞKEKTEN AT—: Büyük konuşmak a.k.

ÜSTEÇELİK: Üstelik a.k.

ÜSTÜ KABALTI ÇARDAH: Ne mal olduğu belli a.k.

ÜSTİNE Bİ TAS SU İÇ: Sen bu işi unut a.k.

ÜSTİNE KERİ—: Üstüne kalmak a.k.

ÜSTİNE YAT—: Sahiplenmek, iade etmek istememek a.k.

ÜSTTEN GEL—: Bilmez davranmak a.k.

ÜST VER—: Birine vereceği şeyi kabul etmesi için başka bir mal veya para vermek a.k.

ÜZ BAR OL—: Yüzyüze hesaplaşmak a.k.

ÜZ BE ÜZ: Yüzyüze, yüzüne karşı a.k.

ÜZ BULDI, ASTAR İSTER: Bulduğundan fazlasını isteyenler i.k.

ÜZE GEL—: Yüzüne söylemek a.k.

ÜZ GÖZ OL—: Senli benli olmak, laubalileşmek a.k.

ÜZİ GÖZİ AÇIL—: Terbiyesi bozulmak a.k.

ÜZİ HEDİK SUYINNAN YAHANMIŞ: Utanmayı bilmeyenler i.k.

ÜZİNDEN NUR BALHIY: Nur yüzlüler .ik.

ÜZİNE GEL—: Yüzüne söylemek, çıkışmak a.k.

ÜZİ PERK: Yüzsüzler i.k.

ÜZİ YUMŞAH: Yüzü tutmayan, yüzden utanan kişiler i.k.

ÜZİY ÜZİME BAHAR, ATAŞIY BENİ YAHAR: Seni seviyorum ama senden bir şey çıkmayacağını da biliyorum a.k.

ÜZİY GÖREN HECİ OLIY: Nerelerdesin a.k.

ÜZ VER—: Yüz vermek, yumuşak davranarak karşındakini şımartmak a.k.

ÜZ VERDİH 'ELİ'YE 'ELİ S...TI HALIYA: Yüz verdikçe şımarttı, yüz verdikse pişman mı olduk a.k.

V

VAh VAh VAh, OTIRIB AĞLIYAh: Vah zavallı, ne hallere düşmüşsün a.k.

VAVI İNCE BAŞINDAN OHİDİY: İşe tersten başlıyor anlamında olup, ters iş tutan veya yanlış yoldan problem çözen kişiler i.k.

VEh VEh ÇİÇEĞİ KİMİN AÇIL—: Başiboş kalarak toplum kurallarını çiğneyecek kadar ileri gitmek a.k.

VÉRDİ VÉRAN OL—: Harap olmak a.k.

VÉRİN YÉRİDİR: Sadakaya, fitreye, zekâta muhtaçtır anlamındaki dilenci sözü.

VÉRİN YİYİM, ÖRTİN YATIM: Hazır yiyicileri nitelemek i.k.

VUR AŞŞAĞI TUT YUHARI: Pazarlık etme a.k.

VURSAY ÖLİY, VURMASSAY EKMEGİY ELİYDEN ALİY: Gücsüz fakat hilekâr birini nitelemek i.k.

VUR TUT Kİ ÉLE: Öyle olduğunu kabul et a.k.

Y

YA Bİ KIŞLIH, YA Bİ KUŞLIH: Bu iş geçicidir, fazla sürmez a.k.

YAĞINI, YOĞIRDINI YİDİ, GENE DEDİ, «HIRPO»: Karşındakini yolunacak biri olarak gören bedavacıları nitelemek i.k.

YAĞ İÇMİŞ: Vurdumduymaz a.k.

YAĞLI G...E KUYRIH SÜRTİY: Yağcılık olsun diye, lüzumu varmış gibi a.k.

YAĞLI KAPI: Zengin evi a.k.

YAĞMASSA DA GÜRLER: Bize faydası olmasa da görüntüsüyle, sesiyle başkalarının bize zarar vermesine engel olur anlamlarında kullanıldığı gibi, hiç olmazsa anlamında da kullanılır.

YAĞMIRDAN KAÇIP DOLİYA TUTIL—: Bir beladan kaçarken, daha büyük bir belayla karşılaşmak a.k.

YAĞNAN YOĞIRTNAN MI GELDİY?: Gelmiş olmasını minnetle karşılanmasını isteyen birine geldin de ne oldu a.k.

YAĞ TÖK BAL YALA: Temiz bir mekânı nitelemek i.k.

TAĞ YOH, YIMIRTA YOH, VAY TAVA, VAY TAVA: Çaresizliği veya yoksulluğu nitelemek i.k.

YAH YIRT—: Canından bezerek el aman etmek a.k.

YA HERRO, YA MERRO: Ya hep, ya hiç a.k.

YA KIRILIR KAZZİH, YA ÇİHAR ÇİGDEM: Ya hep, ya hiç anlamında olup, bu işi neye mal olursa olsun bitireceğim a.k.

YALAN YERTENE: Ortada bir şey yokken a.k.

YAN BAH—: Kötü niyetle bakmak, göz dikmek a.k.

YANDI DÖNDİ: İkiyüzlüler i.k.

YANDIM ALLAH KOMPANYASI: Vurucu, kırıcı gençlerin kurduğu çete a.k.

YAN GEL—: Uzun oturmak a.k.

YANGIN OL—: Bir işin hastası, meraklısı olmak a.k.

YANINDA ADAM KES: Sır saklayabilen kişileri nitelemek i.k.

YAN YATTI; ÇAMIRA BATTI: Bir işi yapmamak için türlü bahaneler uyduran kişiler i.k.

YATAN İTİN KUYRIĞINA BAS—: Kötülüğe davetiye çıkarmak a.k.

YAT KAH BURĞIL AŞI: Her gün aynı şey a.k.

YATTI YATTI YARMALADI, KAHTI YERİ DIRMALADI: Uyudu, uyudu, uyanınca hırsından etrafını bağırıp çağırarak rahatsız etti a.k.

YAZ VAR GÜZ VAR, HEKKİYA NE SÖZ VAR: Benim burada ne suçum var diyerek kendini savunmaya kalkan kişilerle alay etmek i.k.

YEDDİ GÖBEK: Atadan, dededen a.k.

YEDDİVEREN Mİ OLDI?: Ne bitmez sözdür, ne bitmez iştir
a.k.

YÉKLİ YAHALI GÉYDİR—: Uydurma mesnetlerle iftira at-
mak veya uydurmak a.k.

YÉL ESSİN, KOHISI GELSİN: İyi haberi gelsin yeter a.k.

YÉL GELEN DELİĞİ TANIR: İşini, menfaatini iyi bilir
a.k.

YELLEhÇİLİh ET—: Yağcılık yapmak a.k.

YEL ÜFİRDİ, SU GÖTİRDİ: Nasıl geldi, nasıl gitti anlaşıl-
madı a.k.

YAZZİh SİYE GİDEN hÖLLİGE: Sana verilen emekler bir
tarafa, altına bebekken serilen toprağa yazık a.k.

YÉRE BAHAN, ÜREK YAHAN: Kendini zavallı olarak göste-
ren kişiler i.k.

YERİN ALTINDA MI, DAĞIN ARDINDA MI?: O kadar uzak
mı, o kadar zor mu a.k.

YÉRİNDE SU Çİh—: Yerinde rahat edememek, kendi raha-
tını kaçırmak, rahatı batmak a.k.

YÉRİNİ YAP—: Ortamını hazırlamak a.k.

YÉRİŞİP YÉT—: Büyümek, gelişmek a.k.

YÉRİŞİP YÉTMİYESİCCE: İflah olmayasica a.k.

YÉRİY KENNE KİRİĞİ OLA: Rahat yüzü görmeyesin a.k.

YÉRİ YUH: Çıkar sağlanmayacak derecede yoksul a.k.

YÉRLİ YERİNCE: Etraflıca anlatmak, delilli konuşmak a.k.

Yİhİh KAPI MI ARİYSAN?: Oturacak bedava sofraya, yatacak bedava yatak mı arıyorsun a.k.

YİhİLACAh KAPI MI GEZİYSEN: Oturacak bedava sofraya, yatacak bedava yatak mı arıyorsun a.k.

YİL AĞIR: Bu sene kıtlık senesi a.k.

YILDIZI hEFİF: Çabuk kanaanlar veya çok korkanlar i.k.

YİL UĞIRSIZIN VERGİ ALLAH'IN: Yıl her ne kadar iyi gelmediyse de, rızkın kefilisi Allah'tır a.k.

YİMİRTA KAPIYA GELDİ: İş sıkıştı, son anda, zaman azaldı anlamlarında k.

YİDİĞİ KABA S...—: Geçindiği yere zarar vererek geçimini zora sokmak, ahmaklık etmek anlamlarında k.

YİDİĞİ URĞINDA, YİMEDİĞİ ARDINDA: Varlıklı kişileri nitelemek i.k.

YİDİh KAZ ETİNDEN, DOYDİh LEZZETİNDEN: Bu işten bir şey anlamadık ama, bize gına geldi, olmaz olsun a.k.

YİDİ İÇTİ, MIRAZINA GEÇTİ: O göreceğini gördü, o iş bitti, sen kendine bak a.k.

YİMEDİh AŞINDAN, KÖR OLDİk YAŞINDAN: Eziyetini çok çektik ama, bize faydası olmadı a.k.

YİMEM DEYENDEN KORh: Asıl yemem diyen daha çok yer a.k.

YİMİN ETME, KARNİYDAhKİNE YAZZİh: Hamile kadına istiareyle, konuşması sırasında sıkça yemin edenler i.k.

YİRRE GİRESEN: Ölesin a.k.

YOĞİRTTAN AĞZIMIZ YANMIŞ: Şanssız olduğunu savunanlar t.k.

YOH DEVENİN NALI: Yok daha neler a.k.

YOLA GEL—: İkna olmak a.k.

YOLA YUĞİRT MI AHİTTİY?: Bize ne menfaatin oldu ki a.k.

YOLÇI ÉT—: Uğurlamak, yolculamak a.k.

YOL ERKAN BİL—: Bir işin yolunu, yordamını bilmek a.k.

YOLINI BİL—: Bir işin yapılış tekniğini veya yapacak kişiyi bilmek a.k.

YOLINI BUL—: Geçimini sağlamak a.k.

YOLLI OL—: Ahlaken zayıf olmak a.k.

YUHA ÜREKLİ: İnce yaratılışlı, duygusal kişiler i.k.

YUHUŞ MECNUN: Uyku mahmurluğu olanlar i.k.

YULVARI BOYNINDA: Bağımsız, sorumsuz kişiler i.k.

YULVARINI BOYNINA DOLADIM: Başımdan savdım, o adamdan vazgeçtim a.k.

YÜKİM HİTTİ, İŞİM BİTTİ: İş bitirip te bir şey elde edemeyenler tarafından kullanıldığı gibi iş yapma çağını geçirmiş kişiler tarafından da kullanılır.

YÜKİNİ PACINI TUT—: Zengin olmak veya yol hazırlığı yapmak anlamlarında k.

YÜKİNİ TUT— Zengin olmak a.k.

YÜZE YÜZE KUYRIĞINA GEL—: İşin sonuna erişmek a.k.

Z

ZARI YAT—: Şansı dönmek a.k.

ZARNAN MI, ZORNAN MI?: Bu iş şansla mı olur, zorla mı olur a.k.

ZAVUKLAN—: Alay etmek a.k.

ZAR ZOR: Zoraki a.k.

ZÉHÉR ELAYIN YİYESEN: Zehir ye, daha iyi a.k.

ZÉHÉR ZIKNABUT YİYESEN: Zehir yesen, sana daha iyi gelir a.k.

ZERAR GAVURA DÜŞTİ: Sanki biz kendilerinden ayrı bir din taşıyoruz gibi zararı yine bize yüklediler a.k.

ZÉT İÇMİŞ: Umursamaz kişiler i.k.

ZÉT KİMİN ÜSTE ÇİHMAĞINI BİLİR: O her zaman kendini haklı çıkarmasını bilir a.k.

ZIRTABOZ: Sözüünü veya davranışlarını kontrol edemeyen kişiler i.k.

ZİNGİL DATLISI KİMİN EZDİ: Konuşması veya davranışları insanda tuhaf duygular uyandıran kişilerin söz veya davranışları i.k.

ZİNGİLLİ ZİYARAT: Ağacına çaput bağlanan yatır arlarında olup, başına her bulduğunu bağlayan kadınlar i.k.

ZİRİ ZEBER OL—: Yerle bir olmak, ölmek, mahvolmak a.k.

ZOR BELA: Zoraki a.k.

ZUKKIM Yİ—: Zehirlenmek a.k.

ZURNANIN ZIRT DEDIĞİ YERDEN: İşin en ince tarafın-
dan, insanın zaafından a.k.

SÖZLÜK

Ağbatı: Darısı.

Askın: Azgın.

Apar—: Götürmek.

Ay—: Anmak

Azap: Ayak işlerine bakan hizmetçi.

Balcan: Patlıcan

Bazlamaç: Kalınca açılarak pişirilen
ve taze yenen yufka ekmek.

Behteniz: Maydanoz

Bekere: Dokuma tezgahı.

Bèle: Böyle.

Bèn: Beyin

Betre: Yüz, yüz nuru.

Bıldır: Geçen yıl

Bibi: Hala.

Biye: Bana.

Borani: Yoğrulmuş etli köfte, et suyu,
bakla veya pancarla yapılan bir tür
yemek.

Bun: Zehir.

Cab: Yer, kenar.

Ceft: Bir tür bitki olup, deri terbiye
sinde kullanılır.

Cincih: Boncuk.

Curın: Kurna.

Cücük: Cıvıv.

Çappah: Uykulu veya hastalık nedeniyle
göz pınarlarında oluşan pislik.

Çarpana: Eskimiş ayakkabı.

Çeppek: Alkış.

Çındır: Çiğ ette sinir.

Çig: Kadar.

Çin: Omuz

Çirtik: Fiske.

Çor: Nezle

Çömçe: Keççe

Dibis: Pekmez.

Döğme: Dövülerek hazırlanmış pilav-
lık buğday.

Dübara: Hile.

Dümük: Ukde, içe dert olan şey.

'Edi: Düşman.

Ehirven: Eski Urfa'da atık suların
toplandığı merkez.

'Elem: Dünya.

'Erasa.: Buğday pazarı.

Eşkere. Açık, aleni olarak.

'Eyip: Ayıp

Farşol—: Suçu açığa çıkararak rezil ol-
mak.

Filléz: Müflis, iflas etmiş.

Firenk: Domates

Gevvat: Kavat.

Gön: Kösele.

Göyil: Gönül

Gümen: Güven.

hah: El, yabancı

hapan: Aç

haphap: Takunya.

harbıl: Kalbur.

Havur: Ateş, kızgınlık.

hebil: Boş, lüzumsuz iş.

heket: Masal, hikâye.

hemut: Devenin üstüne yerleştirilen

tahtadan eyer.
hèr: Hayır.
hêt: İnce ve sağlam urgan.
hetir: Hatır.
heşşeş: Sarhoş, başıboş.
heyat: Avlu
Heze: Daha şimdi.
hırçık: Lime lime.
hırhana: Kalabalık aile
hırhız: Hırsız
hırpo: Sömürülmeye müsait kişi.
hırtlek: Gırtlak
hıttı: Bir cins acur.
Him: Dip.
höllik: Bebeklerin altına yayılan top-
rap.
hövf: Korku.
hulh: ahlâk, sabır.
huva.: Sırım, bedavadan gelen.
İgid: Yiğit.
Kab: Sokak üstüne yapılmış çardak.
Kabalıtı: Kabin altında kalan sokak ge-
çidi.
Kañ—: Kalkmak.
KamKa: Kıymık.
Karaçı: Çingene.
Kavum: Akrafa.
Kaynar: Çamaşır için yakılan ateş.
Keda: Kötülük.
kef: Köpük.
kêf: Keyif
kehke: Simit.
keme: İr tür domalan.
kemin: Kimyon.
Kenne: Cam, fanus camı, cam kırığı.
Kerbigit: Zavallı, yoksul.
Kerip: Garip, yabancı.
kesmik: Ezilip samana olmaya uygun ol-

mayan buğday sapları. Ekmek pi-
sirmekte kullanılır.
kéşir: Sır.
Keyme: Natıra, hamamda kadınlara
hizmet eden bayan görevli.
Kığ: Keçi pisliği.
Kılt: Uç
kimin: Gibi.
Kotır: Uyuz.
Kulbet: Gurbet.
külince: Bir tür peksimet.
Lenger: Geniş ve yayvan sahan.
Lö'öp: Hile
Madar: Kaynamış buğdayın bir beygir
tarafından çekilen bir oval ve siyah
taş vasıtasıyla döğüldüğü yer.
Malamat: Rezillik.
Maldan: Mandal.
Mecrefe: Su ibrığı.
Me'de: Mide.
Mesep: Mezhep
Mığal: Işkın, meyve.
Müdara: Başkalarına el ovalayarak ya-
şayanlar.
Nağara: Davul.
Nezzel—: İncelmek.
Nikkil: Gaga.
Nişe: Nişasta.
Nügi: Kantar.
Nühset: Çirkin.
'Öb: Sır
'Öcik: Bahane.
'Ölbe: Sıvı yiyeceklerin konulduğu
oval tahta kab.
'Örget—: Öğretmek.
Pac: Yük dengi.
Pampal: Beyaz ve tombul.
Pehle Kur—: Boy ölçüşmek.

- Pirçikli:** Havuç
Pivaz: Soğan
Pöçik: Kuyruk sokumu kemiği.
Re'bil: Kaparo.
Rik: Kin.
Rostar: Dayak.
Sam: Bir tür rüzgâr.
Savuh: Soğuk.
Seklim: Sanki.
Sihma: Çamaşır üstüne kışın giyilen iç giysi.
Sırfa: Sofra.
Siye: Sana.
Soyha: Ölü'nün geride bıraktığı şahs eşyaları.
Südlî: Sütlaç.
Şadı: Maymun.
Şelte: Sap yığını.
Şıllık: bir tür hamur tatlısı.
Şor: Tuzlu.
Şörük: Salya.
TaKa: Pencere.
Tapı Kıl—: Uyuqlamak.
Teppik: Tekme.
- Təsi:** Ip eğirmekte kullanılan el aleti.
TeşKele: Dalavere.
Tetirbe: Çıkılmaz sokak.
Timin: 23 kg. ağırlığında tahıl ölçüğü
Toh: Köpeklere takılan tasma.
Tospağa: Kurbağa türünden bir hayvan.
Töz: Arka
Tulih: Deriden yapılmış ve su, yağ taşımak için kullanılan gereç.
'Ud : Namus.
Yalavuz: Yalnız.
Yannayah: Yalınayak.
Yek: Elbise kolu.
Yeriş: Yürüyüş.
Yuhı: Uyku.
Zahma: Yiyecek, lokma.
Zehferan: Bir tür bitki.
Zet: Zeytinyağı.
Zibillih: Ahırlarda hayvan dışkılarının toplandığı bölüm.
Ziç: Tavuk pislîği.
Zingil: Bir tür hamur tatlısı.
Zuvah: Sokak

Urfa Kùltür ve Folkloruna

HARRAN

Kùltür ve Folklor Dergisi

**BÜYÜK DEĞİŞİKLİKLERLE
BÜYÜK BİR DOĞUŞLA
YENİDEN DOĞUYOR**

BEKLEYİNİZ

*dal
yayınları*